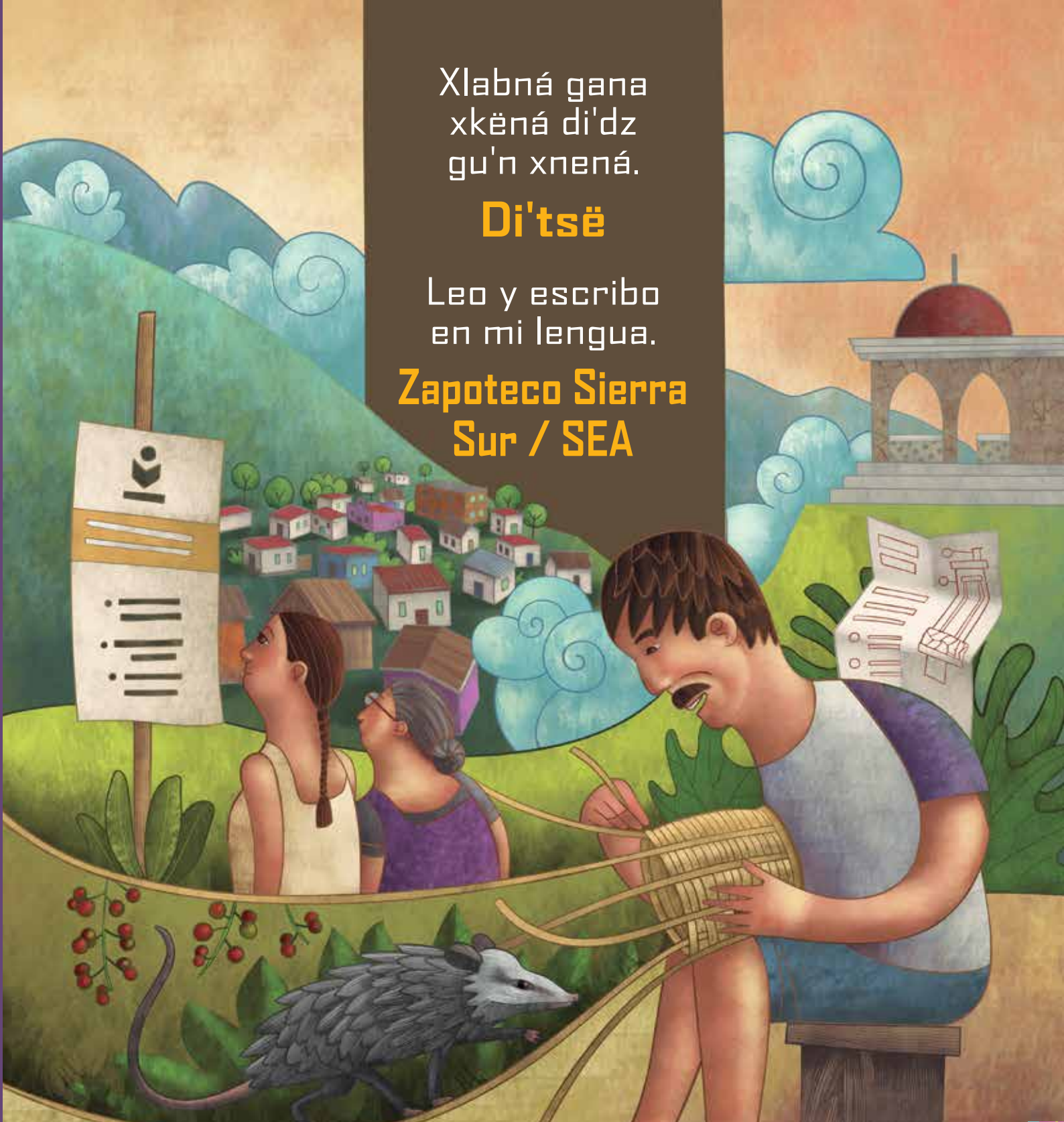

Xlabná gana
xkëná di'dz
gu'n xnená.

Di'tsë

Leo y escribo
en mi lengua.

**Zapoteco Sierra
Sur / SEA**

MIBES
MEVyT Indígena
Bilingüe con Español
como segunda
lengua

3

Libr gu'nn yud minngol ilab gana ikë'

Libro del adulto

di'tsë • di'dzë • zapoteco de la Sierra Sur Sureste Alto • di'tsë

Mi nombre es: _____

Vivo en: _____

DIRECTORIO

Mtro. Aurelio Nuño Mayer
Secretario de Educación Pública

Lic. Héctor Mauricio López Velázquez
Director General del INEA

Créditos de la presente edición

Coordinación general
Celia del Socorro Solís Sánchez

Coordinación académica
Sara Elena Mendoza Ortega
Carmen Díaz González
Francisco Javier García
Elisa Vivas Zúñiga
Luis Alavez Bautista

Autoría del prototipo
Guillermina Duarte Hernández
Elisa Vivas Zúñiga

Adaptación para la población
hablante en lengua indígena
Luiz Flores Pérez Cruz
José Luis Pérez Cruz

Asesoría académica
América Elvira Hernández Veráztica

Revisión técnica
José Iván Quezada López

Coordinación gráfica y cuidado de la edición
Greta Sánchez Muñoz
Adriana Barraza Hernández

Seguimiento editorial
María del Carmen Cano Aguilar

Revisión editorial
Alicia Naves Merlín
Laura Sainz Olivares
Eliseo Brena Becerril

Diseño de portada
Ricardo Figueroa Cisneros

Diseño de interiores
Fabiola Escalona Mejía

Diagramación
Fabiola Escalona Mejía
Norma García Manzano

Ilustración de portada
Ricardo Figueroa Cisneros

Ilustración de interiores
Ernesto Arce Ortega
Ismael David Nieto Vital
Ricardo Figueroa Cisneros
Melquiades González Becerra
Blanca Lydia Sánchez Zamora
Javier Contreras Zavala

Fotografía
Adriana Barraza Hernández
Lizeth Arauz Velasco
Ernesto Ramírez Bautista
Pedro Hiriart y Valencia
Jorge Alberto Nava Rodríguez

Leo y escribo en mi lengua. Zapoteco Sierra Sur/SEA. MIBES 3. Libro del adulto. D. R. 2017 ©Instituto Nacional para la Educación de los Adultos, INEA. Francisco Márquez 160, Col. Condesa, Ciudad de México, C.P. 06140.

Esta obra es propiedad intelectual de sus autores, y los derechos de publicación han sido legalmente transferidos al INEA. Prohibida su reproducción parcial o total por cualquier medio, sin la autorización escrita de su legítimo titular de derechos. Algunas veces no fue posible encontrar la propiedad de los derechos de algunos textos aquí reproducidos. La intención nunca ha sido la de dañar el patrimonio de persona u organización alguna, simplemente el de ayudar a personas sin educación básica y sin fines de lucro. Si usted conoce la fuente de alguna referencia sin crédito, agradeceremos establecer contacto con nosotros para otorgar el crédito correspondiente.

ISBN *Modelo Educación para la Vida y el Trabajo*. Obra completa: 970-23-0274-9

ISBN *MEVyT Indígena Bilingüe con español como segunda lengua*: 970-23-500-4

ISBN *Leo y escribo en mi lengua.* Zapoteco Sierra Sur/SEA. MIBES 3. Libro del adulto: En trámite

Impreso en México

Gu'n zi'd lën libr

Di't zi'du

Xku'n nak libr <u>che</u> 'n	4
Bekwa'n gunn-nā	5

<u>Ichë</u> use'd 1	10
----------------------------------	----

Use'd 1	12
Use'd 2	34
Use'd 3	58

Ne'g gwiynā gan bekwa'n usednā	87
--------------------------------------	----

<u>Ichë</u> use'd 2	96
----------------------------------	----

Use'd 1	98
Use'd 2	120
Use'd 3	150

Ne'g gwiynā gan bekwa'n usednā	178
--------------------------------------	-----

Ne'g zi'd gan ba use'd uzelolanā	183
--	-----

Xku'n nak libr che'n

Xkilxkablá chu'nn-nu loxna lë'nu uxixkwa' libr che'n; ne'g zi'd ndal gu'n ilablá dzekna xka lë'lá ise'd gan xku'n ilab gana ikë'.

Dele ilablá tipta, gunu gu'nn lë'lá tsëw gie'nna xnusa bekwa'n xlablâ, gana ne'g idzalnalu gu'n iki'n lo'lâ or xla'nlâ ba gits iza'lâ, gana ndal di'dz ise'dlâ gana gunu gu'nn lë'lâ xnusa gu'nn gilxkab.

Gu'n ise'dlâ or xlablâ gu'nn yudlâ dzekna xka zak giab giklâ gu'nn ikë'lâ gana xnusa gie'nnalâ bekwa'n gu'nnlâ tib lo lia'dz.

Libr che'n chap chop use'd, gana kad tib use'd chap tsonga use'd. Kad tib gunu ilablâ gana ga ikë'lâ, gu'nnlâ gilxkab gan xku'n nak xti'dzlâ gana stse'dlâ bla lo gu'n ilabma yu.

Or iza'lâ dele bekwa'n ski'n balal gu'n ikañalâ lox gunu xne'nu wen gweylâ gu'n ikañalâ.

¡llo'xdalâ xkilxkablâ yu tiemb ise'dlâ!

Bekwa'n gunn-ná

Ne'g nter lo libr che'n gwiylá balal lo dibuj; gu'n che'n iluw gu'n ise'dlá gana gu'n iza'lána.

Kwlab

Or lè'lá nki'n ilab. Dibuj che'n xluw nki'n ilè'tslá ichesa dibuj gana sebalal kwend gana bok nki'n ilablá.

Bi'nn gilxkab xku'n nak gu'n anscha ilablá. Dibuj che'n xnab gu'nnlá gilxkab gan xku'n nak gu'n anscha ilablá, nonga gwiylá lo gu'n che'n lè'lá gie'nná bekwa'n ilablá.

Kwlab axta gie'nnalá. Dibuj che'n xnab nki'n wen ilablá axta gie'nnalá gu'n xlablá. Bislèdz nakdu lè'luga ilabma kwend tibaga bueld; par gie'nnalá gu'n xlablá, kwnab lo Minn chu'nnkluw ilabu ndal bueld. Or ilablu ti'blá kwlabu dele blakda bueld xla'nlá.

Kie'nna bekwa'n xne' gu'n ulablá.

Dibuj che'n x nab guslédzlá gana gwiylá bekwa'n nak gu'n ncho'bcha nak ulablá.

Kwiy xku'n nak kwend che'n. Dibuj che'n x nab gwiylá xku'n ña' dele ba gits ise'dlá ixixkwa'lá, ba zi'du lèn libr gana bepekwa'n ney gunu.

Wen kwlab dzekna gie'nna stib minn

Wen kwlab dzekna gie'nna stib minn ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n.

Ne'g di't gacha guslona gu'n gu'nnlá nak ilablá tib kwend ota ilablá tib ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n, loxna gunu x nabnu lo'lá ilablá wen gana ndip gana xñaz, dzekna xka sie'nnalá gu'n xne' minn ukè'. Gana seyit wen kwlab dzekna gie'nna stib minn, nki'n xa'la xa'la gu'nnlá tsiylá di't chigialu. Gunu gu'nn lè'lá gienchana yu tib ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n chap xa'la xa'la gilxkab xi'k sia'lá stsè'lá tsiylá.

Benanlá ganlá:

Or ki lè'lá gwiyl balal gilxkab xku'n nak wen kwlab dzekna gie'nna stib minn, gunu gu'nn lè'lá gakanancha xku'n nak gu'n xlablá.

Gu'n nki'n gu'nnlā or lē'lā gu'nngu'n nak, wen kwlab dzekna gie'nna stib minn.

Par gu'nnlā gu'n nak, wen kwlab dzekna gie'nna stib gu'n xlablā, gu'n xnabnu lo'lā gu'nnlā nak:

- ▶ Tsëw bi'nn tsiylā kwlab kwend.
- ▶ Kwne' bekwa'n xie'nnalā xla'n minn uza' kwend ine'.
- ▶ Seyid kwlab wen dzekna gie'nna stib minn, dzekna xka lē' minn gie'nna gu'n xlablā.
- ▶ Or ilo'xlā ilablā kwend bi'nn gilxkab: be wen ulabnā, be wen uyunnnā tsiynā, be xnusa ulabnā ota wen. Ga dzekna kwnabdidz lo xkomie'rlā gan bekwa'n nak gu'n gunnlā dzekna xka wencha ilablā.

Dibuj che'n xluw nki'n ilablā lēn xli'brlā gu'n lē Libr gu'nn yud minngol ilab.

Dibuj che'n xluw nki'n ki'blā lo Balal gits nxen gu'n kē letr lo gu'n nki'n ilablā dzekna zak gu'nnlā gu'n xnab lēn libr.

Lē'lā ikē' letr

Or lē'lā nki'n ikē'. Dibuj che'n xluw nki'n gwiylā dibuj gana sebalal kwend lox gana ixixti'dzdā bo or lē'lā nki'n ikē'.

Kwiy xku'n nak kwend che'n. Dibuj che'n xnab gie'nnalā xku'n ña' tib kwend, di't zi'du gana gu'n kē lo kwend che'n.

Bi'nn gilxkab xku'n ikè'lá gu'n xla'nlá ikè'lá. Dibuj che'n xnab lo'lá gu'nnlá gilxkab gu'n nki'n ine'la lo gu'n xkè'lá: chu lo ikè'lá, bekwa'n gè'plá, xku'n gè'plu gana xku'n gu'nnlá dzekna xkwa' ikèwu. Ichè gu'n che'n xi'k xku'n xnab lo gu'n ikè'lá.

Kè' gu'n chigial ikè'lá. Dibuj che'n xluw di't ikè'lá gu'n uyak lad gia di't nak bi'nn gilxkab xku'n ikè'lá gu'n xla'nlá ikè'lá.

Kwlè'ts gana kwtsè' di't wenda lèn gu'n uza'lá. Dibuj che'n xluw xki'n or ilo'xlá iza'lá tib gu'n, guslèdzlá ilè'tslu gwiylá: be kè ichèwu, gu'n uyu'nnlá lad gia di't nak, bi'nn gilxkab xku'n ikè'lá gu'n xla'nlá ikè'lá, be wen xne'wu ota nki'n ikèwenu snup.

Bi'nn gilxkab xku'n nak xti'dz-zèlá

Kwlab axta gie'nnalá gana gwiyl gan xku'n ña' di'dz.

- ▶ Ilablá tib gu'n, gana guts lo minn chu'nnkluw gunn yu'dlá, gana gwiylá gan ba gu'n ise'dlá.
- ▶ Ilablá bekwa'n ise'dlá gunu gu'nn lè'lá siacha gu'nnbey xti'dzlá gana xku'n xia'wu or lè'lá idzinn di't xne' "Benanlá ganlá".

Gie'nnalá xku'n nak tib di'dz.

- ▶ Gie'nnalá xku'n nak di'dz or lë'lá iza' gu'n xnab ne'g.
- ▶ Ndal gu'n iza'lá dzekna xka gia'nu giklá wen gana lë'lá siacha ise'd.

Gu'nnstsi'nlá di'dz stib lo kwend.

- ▶ Lë'lá ikë' di'dz, xa'la xa'la lo gu'n iza'lá.

Kwlë'tlsa chop gu'n uwiylalá. Dibuj che'n xluw nki'n ilë'tslá tibga gu'n ña' dzekna xka gwiylá xa' ña'wu. Gunu gu'nn lë'lá siacha gakanan xku'n ikë' gana bekwa'n ikë'.

Ichë use'd 1

Minn minndo' gana minngol:

- ▶ Gwiw wen gana ilab dzekna xka zak gie'nna bekwa'n xne' gu'n xlab.
- ▶ Sie'nna gan bekwa'n xlab gana gilxkab gu'n ney xkwend.
- ▶ Tipta wen kwlab dzekna gie'nna stib minn.
- ▶ Lë' gaknan ba iki'n gu'n ilab gana ba lger nak di't nki'nu.
- ▶ Nki'n or ikë' gu'nn gilxkab gu'n che'n: xku'n gu'nnu, xku'n ikë'wu gana xku'n gu'nn wencha gu'n ikë'.
- ▶ Gaknan gan xku'n xia' balal di'dz xti'dz-zë.

Use'd 1

Gu'n ise'dna:

- ▶ Gwiyłá dibuj gu'n zi'd dzekna xka gie'nnalá bekwa'n zi'd lo kartel gu'n lë, gilgidz gu'n ndze'b ted stib minn.
- ▶ Ilablá gana gie'nnalá bekwa'n ted xne' lo kartel lë, gilgidz gu'n ndze'b ted stib minn.
- ▶ Ilablá ndi'p gana iluwłá gu'n xla'n minn uza' ine'.
- ▶ İlkë'lá gana ilë'tslá gana ikë we'nlá list.
- ▶ Gaknanlá xku'n nak tib kartel gana tib list.
- ▶ Gaknanlá xku'n lo xkin tib kartel gana tib list.
- ▶ Gaknaná ba letr ney *alfabeto* chenlá.

Kwiy wen lo dibuj gana klwab gu'n xne' minn.

Ngilu dzaklā,
¿benanlā
bekwa'n?

Nandnu,
uwiynā tibu
klinika.

Na or idzinn-na
kibnu.

Zaku,
dzekna xka
gaknanmu.

Kwne' bekwa'n xie'nnalā.

¿Be lē xne' lo gu'n kē lēd yag ki?

¿Be yu ba xwiylalā tib gu'n xki nak?

¿Bekwa'n nak gu'n xne' gu'n uwiylā dele ba?

Gib lo kartel gu'n xne' gu'n
chak, gana kwiw wen lo dibuj
loxna këb gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Bekwa'n xluw dibuj gu'n kë lo kartel?

¿Xku'n lä kartel che'n?

¿Bekwa'n nak gu'n xne' lo kartel?

Kwlab kartel che'n, loxna kwsa'n gu'n xlablá giklá.

**Kwlab kartel gana klu ray idzinn di't chigial, kwiw
xi'k nak gu'n che'n.**

Xku'n lo xded gilgidz
gu'n dzak minn or lä'
minn chak ichop stib
minn:

Gu'n chu'nn lä' gilgidz
che'n xded nak:

Balal gilgidz knu nak:

**Sífilis
Gonorrhea
VIH/SIDA**

**Lo or lä' minn chak
ichop stib minn
chu'ntsi'nda minn
gu'n gap kwidad minn.**

**Xdal man las, man nika
gakda gwyma no'nda
loma.**

Kwlab kartel loxna këb gu'n xnabdi'dz ne'g, gu'n zi'd lo kartel.

Kë' xku'n lo xded gilgidz or lë' tib minn chak ichop stib minn.

Kë' 2 gu'n zak gak dzekna tedta gilgidz or lë' tib minn chak ichop stib minn.

Kë' bekwa'n chak lëd minn or lë' minn xded gilgidz lë birus gu'n dzak minn, gu'n chu'nn lë' minn dzak SIDA.

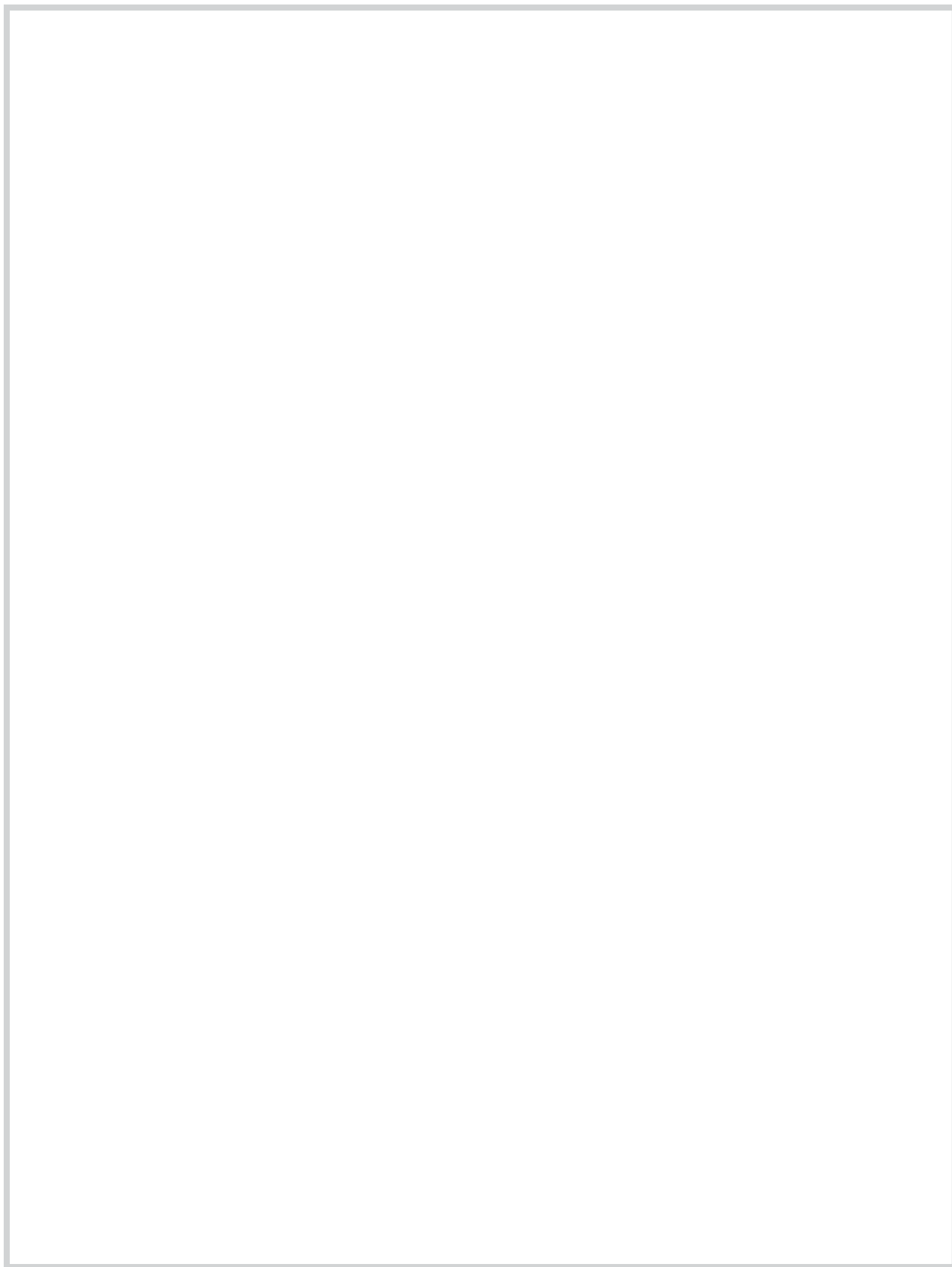
Kë' gu'n nanlá nak tib kartel.

¿Xku'n nak tib kartel?

¿Bekwa'n xne' lo lo tib kartel?

¿Xku'n kë ichë gu'n lo kartel?

Ne'g di't nlat kwza' tib dibuj chen tib kartel gu'n uwiylá.

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Bislëdz gone:

Tib **kartel** nak tib di't zi'd dibuj gana kë letr, gunu xluw tib gu'n ncho'b nak chak ota tib gu'n ine'cha xku'n nak tib gu'n nanzëla minn.

Gu'n che'n ney tib kartel:

- Xne' tib gu'n.
- Chapu tib gu'n xne' bekwa'n xne'wu.
- Nup gu'n xne' lowu ber nonu.
- Dibuj zi'd lowu xluw gan bekwa'n nak gu'n xne'wu.
- Xa'la xa'la gik letr kë lowu gana xa' ña' letr di't xne' gu'n noncha.
- Zak xa'la xa'la ikë di'dz lowu.
- Chapu di't ikëcha dele bekwa'n.

Kwlab iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n, loxna klu tib ray di'ltsa nli naku ota nlida.

Iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n	Nli	Nlida
Tib lo kartel këda dibuj.		
Tib lo kartel <u>xa</u> 'la <u>xa</u> 'la ña' letr xkë.		
Dibuj xkë lowu xluw gan bekwa'n kë lowu.		
N <u>cho</u> 'bdo' di'dz xkë lowo.		
<u>Chapu</u> tib gu'n xne' bekwa'n xne'wu.		

Kë' lo ray gan ba nak di't chey kartel gu'n che'n.

Lë kartel

Gu'n kë lowu

Dibuj

Gu'n xluw lger

Gilgidz gu'n ndze'b ted stib minn

¡Dele chuta minn ndze'b ted gilgidz ndze'b!

BEKWA'N NAK ^{ITS}
Gu'n che'n nak gilgidz xded or lë' tib minn dzak dele ba gilgidz ndze'b ik ichop stib.

^{ITS} nak gilgidz gu'n nika xie'ndnama xlan, lo gakda gwiyna gu'n chu'nn xlan gilgidz knu.

- **Kandidiasis** (gu'n che'n sdzën chow minn).
- **Pedikulosis pubika** (man che'n nak man las sdze'b di't nak xkilndana minn).
- **Birus gu'n lë papiloma umano** (WV): Di'itsa ncho'bdo' nak birus che'n, gu'n che'n zu'nn lë' minn sak kanser dele bata di't nak xkilndana minn.

- Gu'n che'n nak tib infeksiõn gu'n xte'd gaded tib gayo'w gu'n xwiydama. Yu balal gunu zak gu'nn lë'ma gap kanser dele bata lë'dma.
- **VIH/SIDA**: VIH gu'n che'n nak birus gu'n chu'nn lë' minn dzak SIDA, gu'n xded or lë' tib minn chak ichop stib minn dzak gilgidz che'n, ota or lë' tib minn xde'd che'n lo xkomier, or lë' tib minn chu'nnstsi'n jeringa gu'n uyu'nnstsi'n minn dzak gilgidz che'n, gana yu una' ney gilgidz che'n konde lë' më'd chal ñala më'd ney gilgidz che'n, gana or lë' xgëdz më'd. Birus che'n sdze'b lë'd minn, loxna gunu ndze'b sak minn xa'la xa'la lo kanser gu'n yu.

Xku'n xded gilgidz che'n
Gilgidz che'n or lë' tib minn chak ichop tib minn dzak gilgidz che'n. Mascha xnusa sën gilgidz che'n mgly di'itsa chak ichop xa'la xa'la una', gana xkakga una', gana dele chu'nnstsi'nda minn kondon.

Gilgidz gu'n ndze'b ted stib minn nak:

- **Sifilis**: Gu'n che'n nak tib bakteria xded lë'd mgly gana una'. Or lë' tib gëdz sdzib di't nak xkilndana minn gunu xluw sifilis dzak minn, gëdz knu nika nëda. Or lë' minn xiada lo doktor.
- **Gonorrhea**: Gilgidz che'n sdzak mgly gana una'. Or lë' gilgidz che'n udedlatib mgly, gu'n dzak mgly nak xkë xian or xia unas. Di'itsa gakda rmedu, yu di't idzë gi lë'd mgly. Lë' una' sdzë gi ldo' gana xkë yo'b gunu. Gana yu or di't nak xkilndana una' xcha' nis xna' ye'is.
- **Tricomoniastis**: Or lë' gilgidz che'n xdedla, gu'n dzak una' nak xbab di't nak xkilndana una', xcha'

nis xna ye'is wenda nla' gana sdzi gi ga, gana gunu or lë' una' gak ichop mgly në di't nak xkilndana una'. Lë' sa'nda mgly bët dzakday.

Par sakda minn gilgidz che'n nki'n:

- Gu'nnstsi'n minn kondon.
- Niki'n ilë'ts minn di't nak xkilndana minn, gan be bët nëda.
- Niki'nda gu'nn prexd minn gu'n chu'nnstsi'n minn lo xkomier minn, xi'k nak (toay, lach chak minn lad lën, rastrayo, sepiy).
- Niki'n mbi idë' di't nak xkilndana minn.
- Niki'n tsa minn lo doktor di'itsa xie'nna minn xku'n chak xkilndana minn.

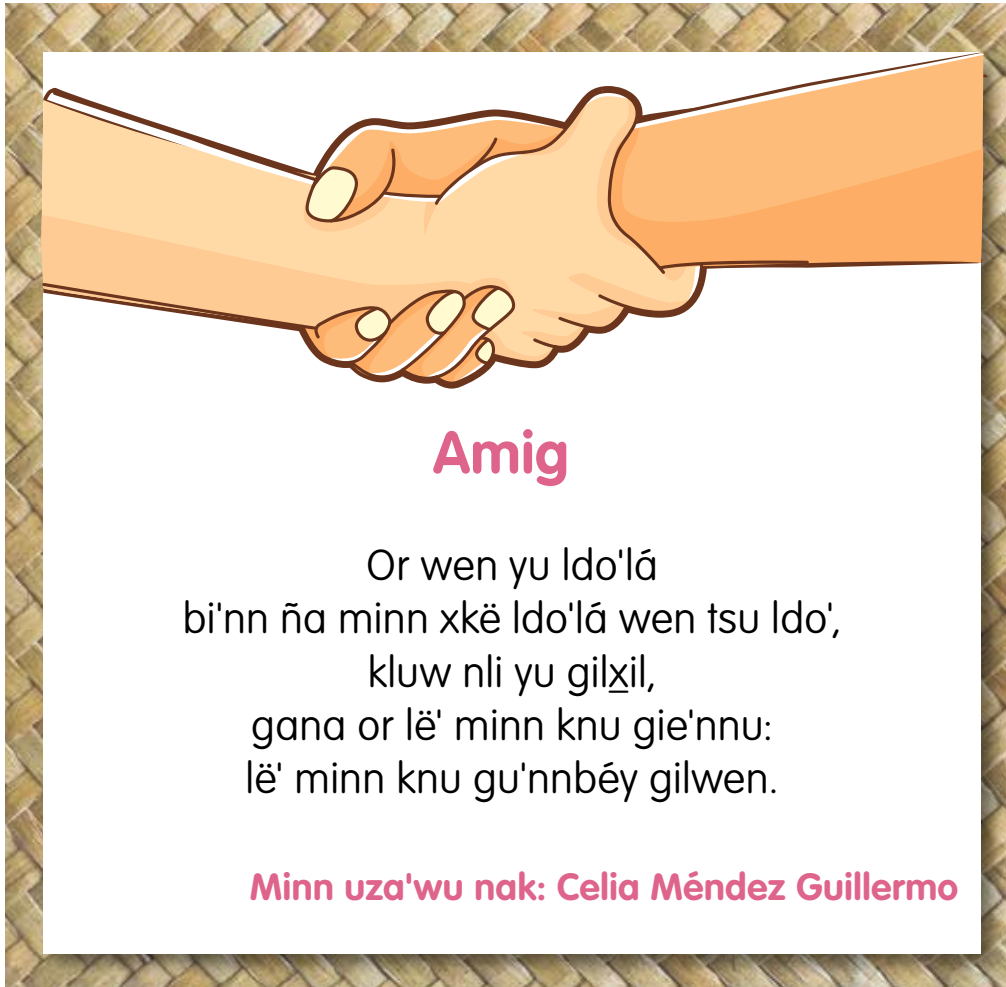
Sakma gilgidz nak ^{ITS} nakda gunu gu'n gu'nn lë'ma itelëdz. Kwse'd ganlälä gana ikë ldo'lälä.

Di'itsa xla'ncalä gakanalä xku'n nak gu'n che'n nki'n gwiylä foyet gu'n lë "Skwel chu'nnküw gan xku'n ibanma gana xku'n ikëma dzin", gunu uza' ñEA. Gana zak gwiylä lo internet lë' di't zi'du nak <http://www.coneyt.org.mx/cursos/foletos.php>

Wen kwlab dzekna gie'nnā stib minn

Kwlab ndip gana kwne' gu'n xla'n minn ukë' ine'.

Xnabnu lolā gane'ch kwlabu ti'blā gana no'nda lën giklā loxgana kwne' gu'n uye'nnalā.

Kwne' bekwa'n xie'nnalā.

¿Bekwa'n nak gu'n ngan uzaklā or ulablā gu'n xne'wu?
¿Xku'n uzaklā or lë'lā une' bekwa'n xne'wu?
Kwnabdi'z lo minn, ¿xku'n uzak minn or lë' minn uyonu?
¿Xku'n xwiyy minn gu'n xne'wu?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Benanlá ganlá:

Anscha guslo'lá gu'nnlá gu'n nak, wen kwlab dzekna gie'nna stib minn, nki'n gie'nnalá bekwa'n xla'n minn uza'wu ine', dzekna xka ndzun gon minn gana szakyéna minn gon minnu.

Kwlab kwend lë "**Chokarriy ichop miob**" lën xli'brlá gu'n lë Libr gu'nn yud minngol ilab, loxna liger lëlá ilabu ndip.

Gwiy iza gu'n zi'd lad xan dzekna gaknanlá xku'n ilablá xkwendlá.

- ▶ Kwlab kwend wen gana kwiy bepekwa'n chu'nn minn lën kwend.
- ▶ Or lë'lá gu'nn gu'n nak, wen kwlab dzekna gie'nna stib minn, wen kwne' kad di'dz.
- ▶ Par ge'nna minn gu'n ilablá, nki'n isulá or zob tib koma, tib *punto*, di't zod tson *punto* gana di't nax tib ray.
- ▶ Kwtsë' tsiylá xi'k nak di't xnabdi'dz bekwa'n, gana di't zi'd tib gu'n idzakyenama.
- ▶ Tipta bislëdz be lë kwend, gana di't zi'du, gana chu nak minn uza'wu gana chu nak minn uyu'nnu di'tsë. Ichë gu'n che'n nki'n gaknanlá anscha guslo'lá ilablá kwend.

**Kwlab gu'n
xne' minn.**

¿Chu gu'n prexd
pal gana pik?

Na' ikè lè
minn gana
gu'n gu'nn
minn prexd.

l̥ixikwa'na tib list
di't ikè lèwu.

Na' gunn
prexd 2 pal.

**Kwne' bekwa'n
xie'nnalá.**

¿Bok nki'n gu'n che'n?
¿Ba nki'n gu'n ulablá?
¿Be lè gu'n xkè' nay?

Kwlab list di't zi'd gu'n iki'n.

List chen minn tsa

1. José Ortiz
Domínguez
2. Maribel Hidalgo
Morales
3. José Iván
Quezada López
4. Catalina García
5. María Ramírez
González

List chen gu'n sob

- 2 kil giat
- 1 kil sanaoria
- 1 kil ngid
- 2 kaj gayet
- Kuarto kil gi'n
- 1 chol kil pcho'x
- 1 gik midzngid
- 1 ya'p kwlandr

List chen gu'n iki'n

- Tib skaler
- Tson pal
- Tson pik
- Tib karretiy
- Tib kub
- Tib martiy
- Pins ichug lambr
- Tib serruch
- Tib metr gu'n pix
- Chop bot gi'b
- Seget chug bariy

Këb balal gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Xku'n kë di'dz lo list?

¿Bekwa'n zak kē tib lo list?

¿Xku'n lo xia'tib list?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Bislēdz gone:

Tib **list** nak di't xkē gu'n xkwa' xkwa' bel gu'n iki'n gana gu'n izu'w.

Lo tib lo list nki'n ikē:

- Gu'n nki'nba.
- Guslowu lad gia gana loxu lad gēt.

Dele xku'n ña' list, xkakga zak gapu ndal gu'n xi'k nak: be ncho'bu, blawu, bok, be yu chu chen naku, xfirm minn gana stib balal gu'n. List xia' xkwa' nki'n tsa' bekwa'n gak; xi'k nak, xlist minn xia' minn tipta xia tib di't zak tsa xi'k siazēl letr ota xi'k sia sdzinn minn ota xi'k xgolia' minndo'.

Këb gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Bekwa'n chap tib list?

Kë' tib list bi'nnstsi'n tib gu'n kë xan che'n.

Or tsama ika'ma

Chu ichedzma
lo tib lni

Or ine'ma blak non
kad tib gu'n

¿Ba list iza'lá?

¿Bekwa'n nak gu'n gwey list che'n?

Kwza' list.

Kwlë'ts xli'stlá.

Kwiy gan be neyu iza gu'n che'n:

- Be wen kë iche gu'n.
- Be xkwa' këwu, be uyuslo lad gik gana ulox lad xan.
- Nki'n ine'wu gu'n chigial ine'wu.
- Dele uza'lá lë minn, ¿be uza'lá letr chuslo lë minn mayuskula?

Kwza' wenu lo xkwade'rnlu di'itsa nki'n iza'lu.

Bi'nn gilxkab xku'n nak xti'dz-zälá

Kwlab ichë di'dz gu'n zi'd lën kwadr.

gaktsi'n

me'dz

pcho'x

gway

udzinn

kwa'

du'

ñal

chob

tson

fok

jungiy

më'

më

rab

xi'l

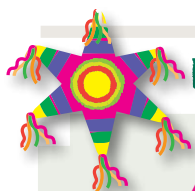
Kë' ichë letr gu'n ña'zë di'dz gu'n kë lad gia gana ikë'dlo chop bueld.

Këb balal gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Blak konsonantes chan *alfabeto* chenlá?

¿Ba klas bokales chap *alfabeto* chenlá?

Kwlab gu`n chen loxna kwsa'nu giklá.

Benanlá ganlá:

Alfabeto nak balal letr gu'n zi'd xkwa' gu'n chaksts'i'n ikë tib gu'n. *Alfabeto* nak tib gu'n xluw di't sdzë' tsiyma, **gunu xluwda ichësa gan xku'n chak tsiy or lë' tib minn xne'.**

Alfabeto nak tib gu'n chaksts'i'n ine'ma tib gilxkab. Loxna gunu **alfabeto nak no'nda tib gu'n xki'n ikëma bekwa'n**, lo ndalcha gu'n nki'n dele ikë'ma bekwa'n, xi'k nak: gie'nnama xku'n lo xla'nma ikë'ma tib gu'n, ba di'dz gu'nnsts'i'nma ikë'mu, gana xku'n ikëwu xkwa', gana sdzob puntuasíon gana ndalcha gu'n. Xi'k nak, tib minn sdza' yu xki'n pal lo, semend, yux, ge'y, nis, dzekna xka zak ilëp tib blë.

Alfabeto chen xti'dzlá xnu xkë xkwa': **a, b, ch, ch, d, e, f, g, i, j, k, l, m, n, ñ, o, p, r, s, t, u, w, x, x, y, z.**

Gana lo *alfabeto* yu bokales sdzë' xa' gu'n xne', loxna gunu nki'n ikë'mu wen xi'k xku'n naku, lë' izawu nak: **ë, a', e', i', o', u', ë**.

Kwzëlo iza di'dz che'n bi'nnstsi'n letr chen *alfabeto* chenlá.

ma____	m____	m____g	<u>ch</u> o____	u____a'
____ë	ma'____	me'd____	n____'b	uyo'____
____u'	____ë'	<u>ch</u> ____b	tso____	r____b

Kwzëlo kwend che'n bi'nnstsi'n letr gu'n xche.

Minn chan ngon

T_b dz_n gu'n no_ n_k s__i'n _inn chan ngon. I__ë minn chan ng_n s__ob _abay gana __ay ga_a sdzen _i_n gu_n _gits m_nn xk_ man dze_na s_ man; __ey minn d_, ma__et, g_b, x_a' ani yan minn ga_a s__ob _omb_el gik minn stse mbi__. Ach gu'n cho minn chan n_on, nika d_le _ded tie_b, xiy sdz_'.

Kwzo'b iza letr *alfabeto* gu'n xche.

a		ch	<u>ch</u>		dz	e			g
	i		l			ñ	o	p	
		ts		w					
					a'		i'		

Kë' lë iza dibuj lad xan dibuj.

Kwlë'tlsa chop gu'n uwiylalá gana kwne' bekwa'n xie'nnalá.

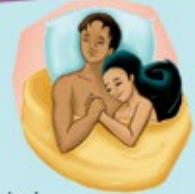
Gilgidz gu'n ndze'b ted stib minn

¡Dele chuta minn ndze'b ted gilgidz ndze'b!

BEKWA'N NAK ITS
Gu'n che'n nak gilgidz
xded or lë' tib minn
dzak dele ba ichop stib.

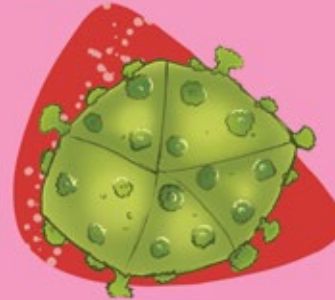

ITS nak gilgidz gu'n nika
xie'ndnama xlan, lo gakda
gwiyna gu'n chu'nn xlan
gilgidz knu.

- **Kandidiasis** (gu'n che'n sdzën chow minn).
- **Pedikulosis pubika** (man che'n nak man las sdze'b di't nak xkilndana minn).
- **Birus gu'n lë' papiloma umano** (VPH): Di'tsa ncho' bdo' nak birus che'n, gu'n che'n zu'nn lë' minn sak kanser dele bata di't nak xkilndana minn.

- Gu'n che'n nak tib infeksiön gu'n xte'd gaded tib gayo'w gu'n xwiydama. Yu balal gunu zak gu'nn lë' ma gap kanser dele bata lëdma.
- **VIH/SIDA**: VIH gu'n che'n nak birus gu'n chu'nn lë' minn dzak SIDA, gu'n xded or lë' tib minn chak ichop stib minn dzak gilgidz che'n, ota or lë' tib minn xde'd che'n lo xkomier, or lë' tib minn chu'nn stis'n jeringa gu'n uyu'nnstis'n minn dzak gilgidz che'n, gana yu una' ney gilgidz che'n konde lë' mē'd chal ñala mē'd ney gilgidz che'n, gana or lë' xgēdz mē'd. Birus che'n sdze'b lēd minn, loxna gunu ndze'b sak minn xa'la xa'la lo kanser gu'n yu.

Xku'n xded gilgidz che'n

Gilgidz che'n or lë' tib minn chak ichop tib minn dzak gilgidz che'n. Mascha xnusa sēn gilgidz che'n mgiy di'tsa chak ichop xa'la xa'la una', gana xkakga una', gana dele chu'nn stis'n nda minn kondon.

Gilgidz gu'n ndze'b ted stib minn nak:

- **Sifilis**: Gu'n che'n nak tib bacteria xded lēd mgiy gana una'. Or lë' tib gēdz sdzib di't nak xkilndana minn gunu xluw sifilis dzak minn, gēdz knu nika nēda. Or lë' minn xiada lo doktor.
- **Gonorrhea**: Gilgidz che'n sdzak mgiy gana una'. Or lë' gilgidz che'n udedlatib mgiy, gu'n dzak mgiy nak xkē xian or xia unas. Di'tsa gakda rmedu, yu di't idzē gi lēd mgiy. Lē' una' sdzē gi ldo' gana xkē yo'b gunu. Gana yu or di't nak xkilndana una' xcha' nis xna' ye'ts.
- **Tricomoniiasis**: Or lë' gilgidz che'n xdedla, gu'n dzak una' nak xbab di't nak xkilndana una', xcha'

nis xna ye'ts wenda nla' gana sdzi gi ga, gana gunu or lë' una' gak ichop mgiy nē di't nak xkilndana una'. Lē' sa'nda mgiy bēt dzakday.

Par sakda minn gilgidz che'n nki'n:

- Gu'nnstis'n minn kondón.
- Nki'n ilē'ts minn di't nak xkilndana minn, gan be bēt nēda.
- Nki'nda gu'nn prexd minn gu'n chu'nn stis'n minn lo xkomier minn, xik nak (toay, lach chak minn lad lēn, rastrियो, sepiy).
- Nki'n mbi idē' di't nak xkilndana minn.
- Nki'n tsa minn lo doktor di'tsa xie'nna minn xku'n chak xkilndana minn.

Sakma gilgidz nak ITS nakda gunu gu'n gu'nn lë' ma itelēdz. Kwse'd ganlálá gana ikē ldo'lálá.

Di'tsa xla'nchalá gakanalá xku'n nak gu'n che'n nki'n gwiylá foyet gu'n lë' "Skwel chu'nnkluw gan xku'n ibanma gana xku'n ikēma dzi'n", gunu uzo' NEA. Gana zak gwiylá lo internet lë' di't zi'du nak <http://www.conevyt.org.mx/cursos/folleto.php>

List chen minn tsa

1. José Ortiz
Domínguez
2. Maribel Hidalgo
Morales
3. José Iván
Quezada López
4. Catalina García
5. María Ramírez
González

List chen gu'n sob

- 2 kil giat
- 1 kil sanaoria
- 1 kil ngid
- 2 kaj gayet
- Kuarto kil gi'n
- 1 chol kil peho'x
- 1 gik midzngid
- 1 ya'p kwlandr

List chen gu'n iki'n

- Tib skaler
- Tson pal
- Tson pik
- Tib karretiy
- Tib kub
- Tib martiy
- Pins ichug lambr
- Tib serruch
- Tib metr gu'n pix
- Chop bot gi'b
- Seget chug bariy

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

¿Bekwa'n nak kad tib gu'n kë lad gia?

¿Xku'n xluw xa' nak kad tibu?

¿Ba nak di't nki'n kad tibu?

Use'd 2

Gu'n ise'dna:

- ▶ Kwlab lo gits di't xkë nli chap minn *Seguro Popular*, dzekna gie'nna bekwan nak gu'n xne' lo knu.
- ▶ Kwlab loxna gib gan bekwa'n nak gu'n ncho'bcha nak zi'd lo gits di't xkë nli chap minn *Seguro Popular*.
- ▶ Wen ilablā iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n gana xkwa', dzekna gie'nna stib minn.
- ▶ İlkë'lā gana ilë'tslā gana ikë we'nlā chop lan di'dz ted lo radio.
- ▶ Gaknanlā xku'n nak tib gits di't xkë nli chap minn *Seguro Popular* gana chop lan di'dz ted lo radio.
- ▶ Gaknanlā xku'n lo xki'n tib gits di't xkë nli chap minn *Seguro Popular* gana chop lan di'dz ted lo radio.
- ▶ Gaknanlā ba xki'n: a, e, i, o, u/a', e', i', o', u' or lë di'dz xkë.

Kwlab gu'n xne' minn.

¿Chu lë xla'nlā sē'b?

Kwne' lë xiwna'lā gana lë xīnlā gana peyidna.

Lë deuna'nā gana lë demë'dnā.

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

¿Ba gits nak gu'n xnab dad lo minn kë dzi'n klinica?

¿Ba nki'n gits che'n?

¿Bekwa'n chu'nn gits che'n yud?

Gib gits di't xkë nli chap minn *Seguro Popular*, loxna kwlabu gana këb gu'n xnabdi'dz ne'g gu'n xie'nnalá.

¿Chu minn uza' gits che'n?

¿Bekwa'n xwiylá xne' di't xne' "Lë minn nak gits che'n chen"?

¿Bekwa'n xne' di't xne' "Chupa nak benifisario"?

Kluw ba xne' gits di't xkë nli chap minn *Seguro Popular*.

Kwlab gits di't xkë nli chap minn *Seguro Popular*, loxna gib gu'n che'n.

Bok uya'wu:

Bok idzinn gaknondcha gits che'n:

Kë' lë minn nak gits che'n chen gana:

Lë iza minn nak beneficiario:

¿Bekwa'n chu'nn non gits che'n?

Wen kwlab gu'n kē xan di't kē "**Chupa nak beneficiario**" gana kē' gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Bekwa'n nak CECASOEH?

¿Xku'n lo non gu'n zi'd CECASOEH?

¿Xku'n ngab minn lo *Seguro Popular* be xgix minn *impuesto* ota xgixda minnu?

Kwlab gu'n zi'd xan che'n gan bepekwa'n ney tib gits di't xkë nli chap minn *Seguro Popular*.

Logotipo: Tib dibuj chey gits di't xkë nli chap.

Folio: Gunu nak tib numero gu'n chey kad gits di't xkë nli chap minn *Seguro Popular*.

Bok uxixkwa' gits knu: Or uyas gits knu gana bok ukë ichësa gun xna lën knu.

Modulo: Lë lger di't tsa minn gak minn rmed.

Di't ngab giedz: Ba uyal minn ikañawu.

Blak tiemb gaknon gits che'n bok: Blak tiemb gaknon gits di't xkë nli chap minn polisa.

Klinika: Ospital Lger di't tsa minn gak minn rmed.

Datos chen minn nak gits che'n chen: Neg xkë chu nak minn knu: lë minn, xpeyid minn, *CURP* gana di't yu minn.

Chupa nak beneficiario: Lë minndo', xna' minndo' gana ichë minn lidz minn yu lë gak rmed.

Gu'n ncho'b nak: Gu'n che'n nak gu'n nki'n gaknan minn nak gits che'n chen.

Firm xluw nli xla'ndná gits che'n: Firm ota lë gana xpeyid minn nak gits che'n chen.

Gib lo gits di't xkë nli chap minn *Seguro Popular* gana klu tib rued tib kë gu'n che'n:

1. *Datos* chen minn nak gits che'n chen
2. Klinika
3. Di't zi'd gu'n nki'n gu'nn minn nak gits che'n chen
4. Chupa nak benifisiario

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Bislëdz gone:

Gits di't xkë nli chap minn *Seguro Popular* nak tib gits nki'n lo tib minn gana lo minn lidz minn dzekna xka lë' minn ikaña gu'n gak rmed, gana lë' minn tsa lo minn chu'nnwen xkisa, di't nak di't zob klinika gana ospital di't ngab xkiedz minn. Gu'n che'n chak lo xka chu'nnbéy gu'n nak *Catálogo Universal de Servicios de Salud* (CAUSES), ga zi'd 275 gu'n dzak minn. Gits che'n xlis minn chu'nbéy lo giedz, gits knu nak *Seguro Popular*.

Tib gits di't xkë nli chap minn *Seguro Popular* ney ichë gu'n che'n:

- *Folio*
- Di't ngab giedz
- Klinika
- *Datos* chen minn nak gits che'n chen
- Chupa nak beneficiario
- Bekwa'n nki'n gak
- Firm chen minn nak gits che'n chen

Kwiy lo gits di't xkë nli chap minn Seguro Popular, loxna kwza' gan balo zi'd kad tib gu'n che'n.

Folio

Di't ngab giedz

Klinika

Datos chen minn nak gits che'n chen

Bekwa'n nki'n gak

Firm chen minn nak gits che'n chen

Chupa nak beneficiario

3110368497

Gits di't xkë nli chap minn Seguro Popular

Comisión Nacional de Protección Social en Salud

Folio: 3110368497

Bok uxixkwa' gits che'n: 8/5/2016 03:04:33 PM

Modulo: PROSALUD

Blak tiemb gaknon gits che'n: 1/SEP/2016 al 31/AGO/2019

Lger di't tsa minn gak minn rmed: Oaxaca

Dit ngab giedz: Oaxaca

Datos chen minn nak gits <u>che'n</u> chen	Numero xluw blak <u>chutsna'</u> minn lidzná
Lë minn: VALDES FERNÁNDEZ JUAN HECTOR DE JESUS	Numero xluw blak <u>chutsna'</u> minn lidzná: 03
CURP: VAJH540821HDFLRC07	Di'dz gu'n xluw be xgix minn impuesto ofa xgixda minnu: Impuesto ofa xgixda minnu
Di't yu minn: Carranza 10, San Juan Tonolec.	

Chupa nak benifisiario				
Folio chen beneficiario	Lë minn:	Mgyi ota una':	Bok uyal minn:	Xku'n dzak minn <u>che'n</u> minn nak chen Seguro Popular:
3110368497-1	VALDES FERNÁNDEZ JUAN HECTOR DE JESUS	H	21/08/1954	Minn nak gits <u>che'n</u> chen
3110368497-2	ALONSO DE VEGA MARIA TERESA GEMA	M	11/09/1958	Xna' minndo'

- Minn chap gits che'n zak gak rmed xkisa or bekwa'n dzak. Gu'nn zak gak rmed minn che'n nak no'nda gu'n zi'd lo tib gits gu'n xne' bekwa'n zak gak rmed minn chap Seguro Popular gana zak gak yud minn che'n or bekwa'n chap.

- Minn nak gits che'n chen ikaña tib gits di't zi'd bekwa'n gu'nn gana minn lidz minn yuzë lë lo gits che'n gana bekwa'n nki'n gu'nn minn.

- No'nda tson is xli ichësa gu'n xnabdi'dz CECASOEH gan be nli ike'dzda'la kixlá gaklá rmed dele bekwa'n, loxna gunu' tika idzinnnn 31/ago/2013 nli'dtcha gits che'n, sinda nki'n inabdi'dzaga CECASOEH lo'lá stib.

- Di'tsa yu bekwa'n itsë'lá lo gits che'n, xnabnu lo'lá tsa'lá lger gu'nn minn yud rmed, gu'n zob di't nak.

Seguro Popular nak par kwalkier minn, gu'n che'n nakdu chu partid xne'dz, gana gakda chu gu'nnstsi'n gu'n che'n stib kwa inë lë' nak minn xne'dzu.

Minn nak chen Seguro Popular che'n, xi'k xne' artículo 77 bis 4, fraksion I, II ota III chen xley General chen Salud.

Firm xluw nli xla'ndná
gits che'n gana ukañanu

Los datos personales recibidos serán protegidos, incorporados y tratados en el Sistema de Administración del Padrón, con fundamento en el artículo 77 Bis 5, inciso A, fracción I y la Ley General de Salud, artículos 48, 50 y 51 del Reglamento de la Ley General de Salud en Materia de Protección Social en Salud y Capítulo VII, numerados 1 y 15 de los Lineamientos para la emisión, operación, integración del padrón nacional de beneficiarios y determinación de la cuota familiar del Sistema de Protección Social en Salud, cuya finalidad es contar con un padrón nacional que contenga la relación de familias afiliadas al Sistema de Protección Social en Salud, incluida la información socioeconómica derivada de su incorporación, el cual fue registrado en el Estado de Sistemas de Datos Personales ante el Instituto Nacional de Acceso a Información Pública (www.inec.org.mx), podrán ser transmitidos a otras dependencias e instituciones de Salud, con la finalidad de realizar el Censo de Padrónes a que se refiere el artículo 77 Bis 5, inciso A, fracción II de la Ley General de Salud, así como de otras operaciones previstas en la Ley. La unidad administrativa responsable del Sistema de Administración del Padrón es la Comisión Nacional de Protección Social en Salud, la difusión sobre el interesado podrá ejercer los derechos de acceso y corrección ante la misma en el Módulo de Atención y Orientación, señalado en la presente Póliza. La anterior se informa en cumplimiento al Sistema de los Lineamientos de Protección de Datos Personales, publicados en el Diario Oficial de Federación el 30 de Septiembre de 2005.

Wen kwlab dzekna gie'na stib minn

Wen kwlab gun che'n dzekna gie'na stib minn bekwa'n xla'n minn uza'wu ine'.

Xi'k nak minn chu'nnbéy:

- a) Ka' bolet.
- b) Tsana dzekna gaknanlu.

Di'ltsa xla'nlá:

- ch) Tsana dzekna gaknanlu.
- ch) Ka' bolet.

¿Bekwa'n xie'nnalá or xlablá ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n, gu'n nak a ndza'l ch?

¿Di'ltsa ilablá iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n, gu'n zi'd lad gia tibaga gu'nnlá tsiylá, be xkakga nak gu'n xne'wu?

¿Xku'n lo nki'n wen gu'nnma tsiyma or ilabma tib gu'n, xi'k xku'n siawo?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Benanlá ganlá:

Dele bata di'dz nki'n idzë' tsiyma or ilabma dele bekwa'n o dele bekwa'n ine'ma, lo dele xku'n stsë'ma tsiyma xkakga xie'nna minn chonu bekwa'n xla'n minn uza'wu ine'.

Tsiylá gu'n lë' minn chon xlablá gie'nna or lë' tib minn xne' lo kwend, lger, gana bekwa'n chak lo kwend.

Wen kwlab gana ndip gu'n kë ne'g.

Xnabnu lo'lá gane'ch kwlab tsëw dzekna xka gie'nnalá bekwa'n xne'wu.

Confucio une':

"Kwne' gu'n nanlá. Ine'dlá nanlá tib gu'n ñana nika nandlu, gunu nak gilchak."

"Or idza'lnalá tib minn wen, nki'n ide'dlá fwers gaklá xi'k nak minn knu. Ber dele tib minn wendu nki'n gu'nnlá gilxkab gan be xkakga we'ndlá xi'k nak minn knu."

"Or lë'lá xne' bekwa'n lo xami'glá nki'n gu'nnlá gu'n xne'lá."

Gobichekga kwlabugo stib, nonga bi'nnu xi'k xne' ne'g.

Parrafo gane'ch: di'ltsa xla'nlá.

Parrafo uchop:

- Gilxkab gane'ch xi'k nak minn chu'nnbéy.
- Gilxkab uchop xi'k nak tib di'ltsa xla'nlá.

Parrafo tson: di'ltsa xla'nlá.

Gunn-ná gilxkab xku'n nak gu'n ulabná

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

¿Bekwa'n uye'nnalá xla'n minn uza'wu ine'?

¿Be uye'nnalá bekwa'n ncho'bcha nak lén gu'n ulablá?

¿Be uyak uye'nnalá xa'la xa'la nak xkilxkab minn uké'wu par gie'na minn ilab?

Kwlab kwend lé "Tortug ichop ngol" lén xli'brlá gu'n lé Libr gu'nn yud minngol ilab, loxna liger lélá ilabu ndip.

Gwiy iza gu'n zi'd lad xan dzekna gakanlá xku'n ilablá xkwendlá:

- ▶ Kwlab kwend wen gana kwiy bepekwa'n chu'nn minn lén kwend.
- ▶ Or lélá gu'nn gu'n nak, wen kwlab dzekna gie'na stib minn, wen kwne' kad di'dz.
- ▶ Par ge'na minn gu'n ilablá, nki'n isulá or zob tib koma, tib *punto*, di't zob tson *punto* gana di't nax tib ray.
- ▶ Kwtsé' tsiylá xi'k nak di't xnabdi'dz bekwa'n, gana di't zi'd tib gu'n idzakyenama.
- ▶ Tipta bislédz be lé kwend, gana di't zi'du, gana chu nak minn uza'wu gana chu nak minn uyu'nnu di'tsë. Ichë gu'n che'n nki'n gakanlá anscha guslo'lá ilablá kwend.

Kwlab gu'n xne' minn.

Këb gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Bekwa'n nak gu'n ikë' minn?

¿Ba nak di't nki'n gu'n che'n?

¿Be yu or ukë'lalá tib gu'n xnu nak?, ¿xku'n lo ukë'lu?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Bislëdz gone:

Tib gu'n **chop lan di'dz ted lo radio** nak tib gu'n xkë gana xlabma ndip. Lë'wu xded lo radio dzekna xka ndal minn gonu. Xnu xia'wu:

- Winu gana nën xne'wu

- Ndal minn chonu

Ndal lo minn zak xte'd bekwa'n lo radio, ne'g lë'nu ine' tap lo minn xte'd gu'nn lo radio.

- Kwalkier minn
- Minn nak guxtis
- lchë minn giedz
- Minn kë dzi'n minn chu'nbéy

Gu'n noncha or lë' tib gu'n xded nak gu'n xne'ma nki'n klar ine'ma dzekna gie'nna minn bekwa'n gu'nn minn.

Xnu xia'wu:

- Chu lo siawu
- Bewka'n ine'ma. Ne'g ikë gu'n xla'nma ine'ma
- Bok gana lë lger
- Minn uza'wu

Kwlab iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n, loxna klu tib ray di'tsa nli naku ota nlida.

Iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n	Nli	Nlida
Gu'n nak chop lan di'dz ted lo radio nak gu'n xkë gana xlab minn ndip.		
Gu'n ine' minn zak gak n <u>ch</u> o'b gana n <u>x</u> i'd		
Minn <u>ch</u> onu nak minn siawu lo.		
Nonga tson gu'n <u>ch</u> eyo.		

Kë' gan bla gu'n chey chop lan di'dz ted lo radio gana ba na sobu lo ray.

Lo minn siawu

Gu'n ine' minn

Minn uza'wu

Rosa González Gómez:

Chunn-ná bis lo'lá gakda tsaná lo jund, di't igali xku'n gak lni giedz, gu'n tsu 23 stse mē' goxd, lo uyakna'l nis ge'wbe'.

Na' nak María, ba'l-lá.

Ndip kwlab chop lad di'dz ted lo radio.

Kwlab gu'n gu'n zi'd xan che'n gana bi'nn yud Guadalupe iza' chop lan di'dz ted lo radio.

Guadalupe yu di't nak San Isidro ñana xla'n gu'n bis lo minn yu di't nak Santa Cruz dzekna gaknan minn ndze ñaz lo uyab ya' ñas.

¿Chu uza'wu?

¿Bekwa'n nki'n ine'wu?

¿Chu lo siawu?

¿Bok tsa'wu gana ba tsa'wu?

Kwza' chop lan di'dz ted lo radio.

[illegible]

Kwlë'ts gu'n uza'lá.

Kwi y gan be ney chop lan di'dz ted lo radio ichë che'n:

- Ine'wu iche' gu'n
- Chu lo siawu
- Nën ine'wu
- Bok uya'wu
- Chu uza'wu

Kwza'wu wencha chop lan di'dz ted lo radio dele xki'n tsa'wu wencha.

Bi'nn gilxkab xku'n nak xti'dz-zälá

Kwi y balal di'dz che'n loxna gagu letr nak bokal che'n klu tib rüed: a, e, i, o, u, ë, a', e', i', o', u', ë'.

mak

chow

ma'l

udzëw

me

ucha'

me'dz

lu'

mig

më

minndo'

më'

xi'l

Lo nup kwend che'n gu'n zi'd lën Libr gu'nn yud minngol ilab klu tib ray xan di'dz gu'n chap bokal che'n: a, e, i, o, u, ë, a', e', i', o', u', ë'.

Bokla tib lger fwer uyu tib dam stse'dcho, chu'nn gilxkab, chu'nnkluw, xkë' di'dz ndzun xne', gana xkë' kwend, gana xne' ndal lo minn gana chu'nn stib balal gu'n, dam che'n udzinn uyaknan ichë gu'n nan mnech, wendo' uyaknan dam che'n ichë gu'n, loxna gunu lë' xkomier dam une' ña dam knu yu xid gadz minn chakdo' lger knu. Nana axta lo na zëxda gien gan chu nak sxop minn chakdo' knu.

Kë' di'dz ugulá ray xan gu'n ney bokal: a, e, i, o, u, ë, a', e', i', o', u', ë'.

Di'dz gu'n ney bokal a', e', i', o', u', ë'	Di'dz gu'n ney bokal a, e, i, o, u, ë

Këb gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Bekwa'n uwiylá xa' ukë lo ichë di'dz che'n?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Benanlá ganlá:

Iza letr gu'n nak **a', e', i', o', u', ë'** chen *alfabeto* chenlá, iza gu'n che'n lë bokales xchug tsiyma. Iza bokales che'n xia'g-ga xi'k xia' kwalkier bokal nonga tib ray win xkë lad gia. Lë' bokales kwalkier xia' xnu **a, e, i, o, u, ë** iza gu'n che'n or lë'ma xne'wu nën nika xio'w yanma or lë'ma xielo xn'wu.

Lo xti'dzna, mer ichësa bokales xchug tsiyma sdzal icholda tib di'dz gana or lë' di'dz xlox.

Lo iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n, klu tib ray xnu (✓) lo di'dz chigial sob dzekna xka gak nter iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n.

Lë' nay uka' _____ lën
di't xdownu.

më
më'

Lë' _____ sia uyungë'ts
xid pxil.

mal
ma'l

Lë' _____ ndzun xna
nagia'l.

më
më'

Or lë'na chow _____ ,
nki'n tsëw gowna man
lo yu gits man.

mal
ma'l

Këb gu'n xnabdi'z ne'g.

¿Be wen gan ikë'ma wen ichësa di'dz?

Wenu, ¿xku'n lo wenu?

Wendu, ¿xku'n lo wendu?

Kwlë'tsisa chop gu'n uwiylalá gana kwne' bekwa'n xie'nnalá.

Gits di't xkë nli chap minn Seguro Popular

Comisión Nacional de Protección Social en Salud

Folio: 3110368497

Bok uxixkwa' gits che'n: 8/5/2016 03:04:33 PM

Modulo: PROSALUD

Dit ngab giedz: Oaxaca

Blak tiemb gakkon gits che'n: 1/SEP/2016 al 31/AGO/2019

Lger di't tsa minn gakkon rmed: Oaxaca

Datos chen minn nak gits che'n chen	Numero xluw blak chutsna' minn lidzná	
Lë minn: VALDES FERNÁNDEZ JUAN HECTOR DE JESUS	Numero xluw blak chutsna' minn lidzná:	03
CURP: VAJH540821HDFLRC07	Di'dz gu'n xluw be xgix minn impuesto ota xgixda minnu:	Impuesto ota xgixda minnu
Di't yu minn: Carranza 10, San Juan Tonolec.		

Chupa nak beneficiario			
Folio chen beneficiario	Lë minn:	Mgyi ota una':	Bok uyal minn:
3110368497-1	VALDES FERNÁNDEZ JUAN HECTOR DE JESUS	H	21/08/1954
3110368497-2	ALONSO DE VEGA MARIA TERESA GEMA	M	11/09/1958

- Minn chap gits che'n zak gakkon rmed xkisa or bekwa'n dzak. Gu'nn zak gakkon rmed minn che'n nak no'nda gu'n zi'd lo tib gits gu'n xne' bekwa'n zak gakkon rmed minn chap Seguro Popular gana zak gakkon yud minn che'n or bekwa'n chap.
- Minn nak gits che'n chen ikaña tib gits di't zi'd bekwa'n gu'nn gana minn lidz minn yuzë lë lo gits che'n gana bekwa'n nki'n gu'nn minn.
- No'nda tson is xli ichësa gu'n xnabdi'dz CECASOEH gan be nli ike'dzda kixlã gakkon rmed dele bekwa'n, loxna gunu tika idzinn 31/ago/2013 nli'dz gits che'n, sinda nki'n inabdi'dzaga CECASOEH lo'lã stib.
- Di'tsa yu bekwa'n itsë'lã lo gits che'n, xnabnu lo'lã tsa'lã lger gu'nn minn yud rmed, gu'n zob di't nak.

Suguro Popular nak par kwalkier minn, gu'n che'n nakdu chu partid xne'dz, gana gakkon chu gu'nnsti'n gu'n che'n stib kwa inë lë' nak minn xne'dzu.

Minn nak chen Seguro Popular che'n, xi'k xne' artikulo 77 bis 4, fraksion I, II ota III chen xley General chen Salud.

Firm xluw nli xla'ndná gits che'n gana ukañanu

Los datos personales recabados están protegidos, incorporados y tratados en el Sistema de Administración del Padrón, con fundamento en el artículo 77 Bis 5, incisos A, fracción I y fracción II, Sección II de la Ley General de Salud, artículos 68, 69 y 71 del Reglamento de la Ley General de Salud en Materia de Protección Social en Salud y Capítulo VII, numerales 1 y 15 de los Lineamientos para la afiliación, operación, integración del padrón nacional de beneficiarios y determinación de la cuota familiar del Sistema de Protección Social en Salud, cuya finalidad es contar con un padrón nacional que contenga la relación de familias afiliadas al Sistema de Protección Social en Salud, incluya la información socioeconómica derivada de no incorporados, el cual fue registrado en el Instituto de Estadística de Datos Personales ante el Instituto Federal de Acceso a Información Pública (inecif.org.mx), podrán ser transferidos a otras dependencias e instituciones de Salud, con la finalidad de mejorar el Cobro de Pagos de Seguros de Salud, de acuerdo a lo establecido en el artículo 77 Bis 5, inciso A, Sección II de la Ley General de Salud, además de otras transferencias previstas en la Ley. La unidad administrativa responsable del Sistema de Administración del Padrón es la Comisión Nacional de Protección Social en Salud, la dirección donde el interesado podrá ejercer los derechos de acceso y corrección ante la misma es el Módulo de Afiliación y Operación, señalado en la presente Póliza. Lo anterior se informa en cumplimiento al registro de los Lineamientos de Protección de Datos Personales, publicados en el Diario Oficial de Federación el 30 de Septiembre de 2015.

Rosa González Gómez:

Chunn-ná bis lo'lá gakda tsaná
lo jund, di't igali xku'n gak lni
giedz, gu'n tsu 23 stse mē'
goxd, lo uyakna'l nis ge'wbe'.

Na' nak María, ba'l-lá.

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

¿Bekwa'n nak kad tib gu'n kē lad gia?

¿Xku'n xluw xa' nak kad tibu?

¿Ba nak di't nki'n kad tibu?

Use'd

3

Gu'n ise'dna:

- ▶ Gwiy lo dibuj dzekna xka gie'nnalā bekwa'n zi'd lo gu'n xne' lo gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib letrin ge'ch.
- ▶ Ilablā gana kwiylā gan bekwa'n ncho'bcha nak lo gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib letrin ge'ch.
- ▶ Ilablā iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n, ndip, ilablo nle gana kon gilynē.
- ▶ Ilkē'lā gana ilē'tslā gana ikē

we'nłā gits win di't zi'd dele ba bis xik nak chen giarma rmed.

- ▶ Gaknanlā xku'n nak tib gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib gu'n gana chen gits win di't zi'd dele ba bis.
- ▶ Gaknanlā xku'n lo xkin tib gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib gu'n gana chen gits win di't zi'd dele ba bis.
- ▶ Gaknanlā ba xki'n letr ch/ch or xkē xti'dzlā.

Kwiy wen lo dibuj gana kwlab gu'n xne' minn.

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

¿Be lë gu'n xlab ichop dad?
 ¿Ba di't nki'n gits che'n?
 ¿Be uza'lalá tib gu'n xnu nak?
 ¿Bok?

Gib di't zi'd gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib letrin ge'ch.

BA TSA' LETRIN CHE'N

Par tsa' letrin ge'ch, nki'n ichéda gu'n zi'd lén kwad' lod get gona nki'n sinkema iz'mo x'u' xku'n zi'd tsa'wu, gona nki'n tib minn gu'n yud ilits gan be wen xla'wu.

Gona nki'n tsa' letrin che'n di't gend ge'w gax, gona di't na'x lagun gona di't yu tub gu'n yu nle. Gona nki'n gax ugib tib lger di't gu' nle, dzekna xka sobda tib lger di't daf'is nak. Gona nki'n idi x'isw lod di't xien mbidz. Letrin che'n chu'nnat'inda nis.

A. List chen gu'n ilá'n

Bitwa ilá'n	Sakwa'n ilá'n
1. Chéda	1. Chéda
2. Chéda	2. Chéda
3. Chéda	3. Chéda
4. Chéda	4. Chéda
5. Chéda	5. Chéda
6. Chéda	6. Chéda
7. Chéda	7. Chéda
8. Chéda	8. Chéda
9. Chéda	9. Chéda
10. Chéda	10. Chéda

B. Xku'n tsa' tib letrin

Arad'ba gusa tsa' letrin, nki'n gax'anna xku'n tsa'wu, xku'n bekwa'n gax'á' dzekwa', go dzekna bekwa'n tsa' lo knu, gona nki'n tsa'wu x'u' xku'n chu'nnat'inda nis.

C. Xku'n tsa' tib letrin

Arad'ba gusa tsa' letrin, nki'n gax'anna xku'n tsa'wu, xku'n bekwa'n gax'á' dzekwa', go dzekna bekwa'n tsa' lo knu, gona nki'n tsa'wu x'u' xku'n chu'nnat'inda nis.

Ch. Xku'n tsa' tib letrin

- Gax'á' dzekwa' ge'ch letrin, ge'ch che'n. Tsa' 1.80 Metr ala chop metr ichol.
- Idékwa' simend, gu'n gax'á' nak bang, ita semend gona yux. Konda beko simend gusa tsa' bhe gogu kan tabik. Lá' gax' xan xkna gax' tsa'da pis, gona tiboga gax' bhe, dzekna xka zka dzekwa' knu.
- Sob tub gow tib skán bá, go gax' go kómár gona sob klabo, gona sob kodo, dzekna xka lá' gik tub knu xá'nnat'inda di't gan knu di't nak lya.
- Idékwa' gu'n gax' gogu ge'ch letrin, gu'n che'n tsa' semend ala zok tsa'wu yag. gu'n che'n ita gogu ge'ch letrin gona tsa'da sekar gax'á' semend. Dzekna xka gona nak gu'n tsa' se'ba' nis lén ge'ch letrin gona nika basur.
- Idékwa' gu'n tsa' dzekwa' ge'ch letrin, gu'n lá' nak yag ala zok gax' semend gax' gax', nis gona yux. Lá' dzekwa' ge'ch knu tsa' pis nanga di't sob tsa' nak di't gax'.

Ch. Bekwa'n gax' dzekna xka tsecha ikedz letrin

- Tsipa g'w' yaglo dzekna lén lén ge'ch letrin, dzekna
- Ni'n kuma kuma, nika p'ala ala sed gu'n upéka lén letrin.
- Tsipa gax' mba lo pis.
- Tsipa g'w' yaglo chen letrin.
- Ni'n kuma kuma, nika p'ala ala sed gu'n upéka lén letrin.
- Par lá' dzekna, gona par kax' iché gu'n yu lén knu, zok tsa' xkeda lén ge'ch letrin gona zok tsa' da yag lén knu.

Xlabná gona xkéná d'izd gu'n xnená. D'isè • Lbr gu'n yud mingol ilab gona iké

Kwlab gu'n xne' xna ya's gana ña' mayuskula loxna kë' gu'n
xie'nnalá xne' kad tibu.

¿Bekwa'n zi'd di't kël letr B?

[illegible]

Xlabná gana xkēná di'dz gu'n xnená. Di'se • Libr gu'nn yud minngol ilab gana ike

Klu tib ray xnu (✓) di'ltsa naku gu'n nli ota di'ltsa naku gu'n nlida.

	Nli	Nlida
Lë' gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib gu'n ney gan bekwa'n tsa tib letrin ge'ch.		
Tib letrin ge'ch ney 10 gu'n.		
Tib letrin ge'ch xki'nda nis.		
Minn xne' gan xku'n tsa'wu nak minn nki'n iza'wu.		
Letrin xki'n sob gax tib chow ge'w.		

Këb gu'n xnandi'dz ne'g xi'k xiab giklá naku.

¿Bekwa'n nak gu'n gak or lë' letrin ge'ch tsa'?

¿Blak gu'n ney tib letrin ge'ch?

Kwza' iza tso'n gu'n gane'ch gak or lë' letrin tsa'.

¿Ba nki'n gun nak xan letrin letrin?

¿Bekwa'n xne' minn gak dzekna stse ikedz letrin?

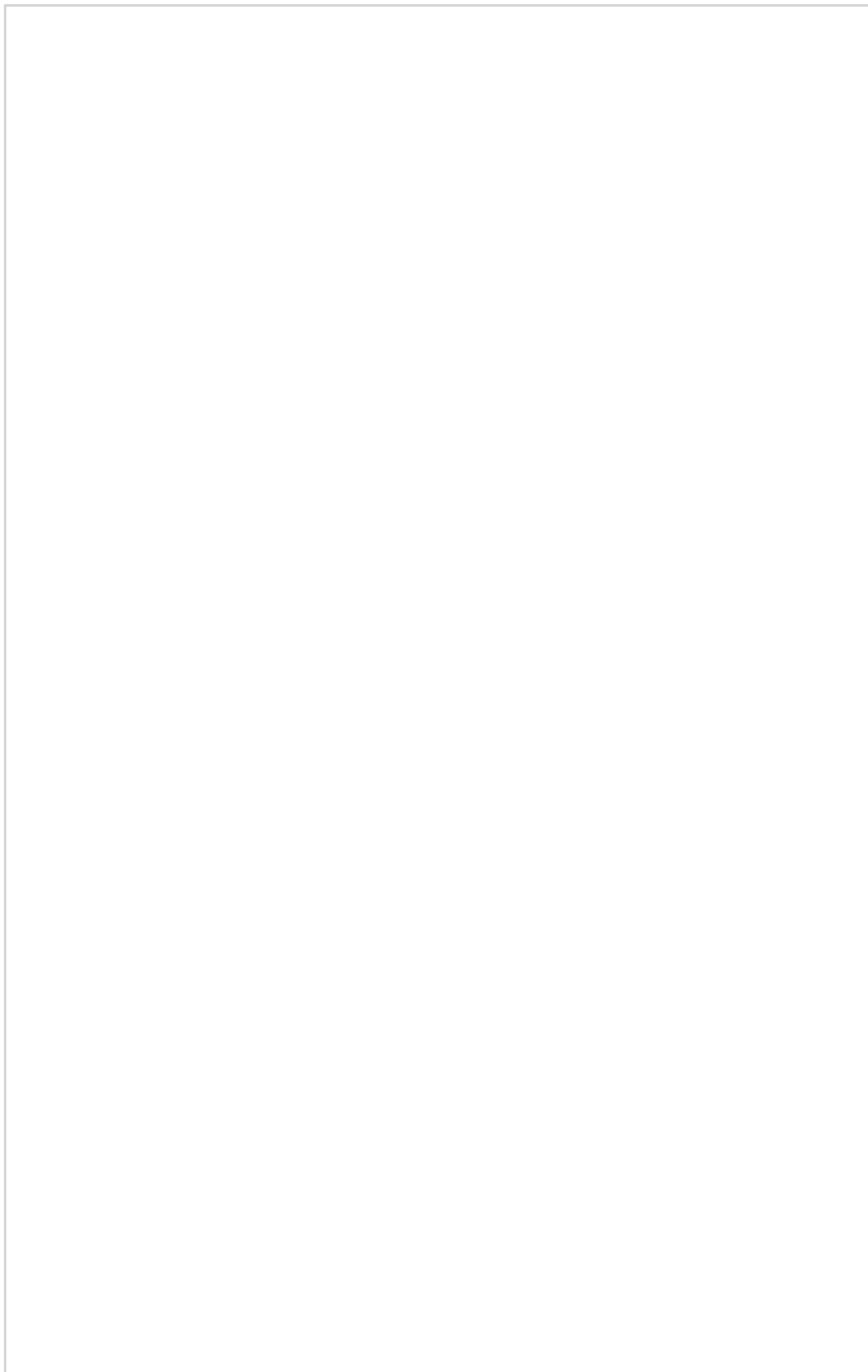
Kë' gu'n nanlá nak tib gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib gu'n.

¿Xku'n naku?

¿Bekwa'n zi'd lowu?

¿Xku'n kë ichë gu'n lo tib gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib gu'n?

Ne'g kwza' tib dibuj gan xku'n nak tib gits di't zi'd gan xku'n
tsa' tib gu'n, gu'n uwiylalá.

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Bislëdz gone:

Tib **gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib gu'n**, nak tib gu'n xluw gan bekwa'n gak di'ltsa tsa' tib gu'n.

Lo tib gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib gu'n xne' gan xku'n ted gak tib gu'n, gana xku'n gaktsi'n tib gu'n dzekna tsa' tib gu'n.

Yu gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib gu'n ney balal gun che'n:

- Lë gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib gu'n
- Gu'n nki'n gak gana bekwa'n gak
- List di't zi'd gu'n iki'n
- Di't zi'd xkwa' xkwa' gan xku'n tsa'wu
- Gu'n gwiyma ansch tsa'wu

Yu gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib gu'n ney ndalcha gu'n xi'k nak: *membrete* gana *logotipo*, dil'tsa tib minn chu'nnbéy uza'wu ota tib xto; yuga or zak sob dele ba bis, dele bekwa'n ndze'b ota dele bekwa'n nki'n gak.

Ndal lo gits di't gan xku'n tsa' tib gu'n yu: yu gu'n dele bekwa'n inabma, ota bekwa'n ixikwa' ota gak reyenar tib gits ota tsa' tib yu ota gakanma xku'n nak tib gu'n xni.

Kwzo'b lo gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib gu'n gan ba numero nak gu'n lë' nak lo gu'n kë lad xan.

1. Lëwu

2. Gu'n gwiyma ansch tsa'wu

3. List gan bekwa'n iki'n

4. Bepekwa'n tsa'

5. Xku'n tsa'wu

6. Xku'n lo stsë ikedzu.

BA TSA' LETRIN CHE'N

Par tsa' letrín ge'ch, nã'n ichësa gu'n z'd lën kwadr lod gët gona nã'n sirkëma tsa'ma z'f'k xku'n z'd tsa'wu, gona nã'n tã minn gu'n yud lë'ts gan be wen sia xia'wu.

Gona nã'n tsa' letrín che'n d'it giend ge'w gax, gona d'it nax lagun gona d'it yu tub gu'n yu nis. Gona nã'n gax ugb tã lger d'it zu me, dze'kna xka sobdu tã lger d'it dz'its nak. Gona nã'n idzi xitsu lod d'it xien mbidz, letrín che'n chu'nstis'nda nis.

Pis: gu'n nak pis chen letrín, gu'n che'n xia' no'mba yag, yag nak gu'n xcho'b idib chow ge'ch letrín, dze'kna xka lëd kuu su minn gu'nstis'nda letrín.

Tas: gu'n che'n chokwa' sãzob lën letrín, dze'kna chow kuu sãzob minn, gu'n che'n chok chokwa' yag.

Yu: gu'n che'n nak yu win gu'n xia chow ge'ch letrín, dze'kna gu'n che'n stse d'it zob tas.

Ch. Xku'n bãdowa' tã letrín

- Gona'ch bãdowa' ge'ch letrín, ge'ch che'n. tsu 1.80 Metr ata chop metr kãol.
- bãdowa' simind, gu'n gaksat'n nak bany, ita semend gona yux. Konda tselo simind guslo tsep bië gagu kon tabik. Lë' ada xan xkasa ga'n fuda pis, gona tãbaga gax bië, dze'kna xka zka idze chow kuu.
- Sob tub gow tã skín bië, ga gã'ga kambir gona sob kãba, gona sob kãba, dze'kna xka lë' gik tub kuu idzinn axta d'it xan kuu d'it nak lya.
- bãdowa' gu'n gax gagu ge'ch letrín. Gu'n che'n tsa' semend ata zak tsa'wu yag, gu'n che'n tsa' gagu ge'ch letrín gona tsa'o seker galpã' sentimetro. Dze'kna xka gusu nak gu'n tse sã'baa nis lën ge'ch letrín gona nika basur.
- bãdowa' gu'n tse chow ge'ch letrín, gu'n kã'n nak yag ata zak giab semend gots grab, nis gona yux. idib chow ge'ch kuu tsa' pis nanga d'it sob tas nak d'it gis'n.

A. List chen gu'n lã'n

Bãkwa' lã'n	Bãkwa'n d'it'zi
2 Chup	lamana
5 Dãw	hãp
8 Dãw	tã bã yag 0.80 Metr tsa'wu gona tã'kãkã' no'ta tsa' chop lã'it
25 Dãgãgã	tã bãbã 0.60 Metr idzinn
100 tã gãwã	tã lë' fãwã tsa' tã centimetro
100 tã chop gãwã	kãba
3 Dãw	zãkã
8 Dãw	basur semend

B. Xku'n tsa' tã letrín

Ans'cho guslo tsa' letrín, nã'n gakanama xku'n tsa'wu, xku'n bekwa'n gane'ch bãdowa', ga dze'kna bekwa'n lod lo kuu, gona nã'n tsa'wu z'f'k xku'n chu'nstis'nda minn tsa'wu.

Ge'ch: ge'ch che'n xã'n lya, gona ge'ch nã'n tsu 1.80 Metr ata chop metr kãol.

Bië xap lën ge'ch kuu: gu'n xap bië lën ge'ch nak tabik gona semend. Nã'n gax simind no'nda lë' ita ada xan, dze'kna pãda bië gu'n sob lëd kuu.

Gu'n tse gagu letrín: gu'n che'n nak tã top gu'n tse gagu bië chen letrín, dze'kna xka gu'n che'n nã's pis gona xka sã'baa nis lë' ge'ch letrín.

- bãdowa' gu'n tse gagu ge'ch letrín, nã'n gaksat'n tap paste yag, gu'n che'n nã'n sã'b niy galpã' sentimetro kad skín, dze'kna xka pãda.
- Ga dze'kna idze gagu ge'ch kuu, gu'n kã'n nak tãbi tãna kãba nak gu'n sãn gusu, gona nã'n tã sob tã ge'ch dze'kna ga nak d'it lod me.
- Ga dze'kna idze gik kuu, gu'n idze gik kuu nak lamina, kãna gã'g gusu kambir gona sobu kãba. Ga dze'kna sob tã ge'ch gik kuu, dze'kna ga nak d'it lod tub gu'n ichã' ada xan. Ga nã'n xã' lamina dze'kna xka sã'dedãa nis lëd kuu.
- bãdowa' tas un sob lën kuu, zak tsa'wu kon yag gona zak gu'n xãkwa'la gu'n ita semend. Ga dze'kna tsa' tas che'n wen, dze'kna zak gu'nstis'nda mingolo gona minidã' wën.
- Ga dze'kna axta uyelaga lë' yagla kã, gu'n gaksat'n nak tãbi, bisiag, dze'kna xka zak gã'g gona gã'w yagla. Lë' lod lën lë' tã pasador, dze'kna xka zak gã'w yagla lod lën.

Ch. Bekwa'n gax dze'kna xka stsecha ikedzu letrín

- Tãta gwiyma dze'kna tãda nis lën ge'ch letrín, dze'kna xka lã' da.
- Nã'n kuma kãna, nika pãna ata seid gu'n uyelã lën letrín.
- Tãta gax mbi lo pis.
- Tãta gã'w yagla chen letrín.
- Nã'n tãta tsu gã'y lën ge'ch letrín, seker chop buelid tã dze.
- Par lã' da letrín, gona par lã' ichã' gu'n yu lën kuu, zak tsa' xkeda lën ge'ch letrín gona zak tsa' da yag lën kuu.

Klu tib ray idzinn gan bepekwa'n ney tib gits di't zi'd gan xku'n tsa' tib gu'n. Xi'k nak gu'n che'n.

Lëwu

List gu'n iki'n

Gu'n gwiyma
ansch tsa'wu

Xku'n tsa'wu

Ichësa gu'n gak or lë' letrin
tsa' gana xku'n gaktsi'n gu'n
iki'n.

Lë gu'n iki'n gana blawu iki'n
or tsa' letrin.

Gu'n nki'n gwiyma anscha.

Xluw gilxkab non, gu'n nki'n
gu'nnma or lë'ma guslo iza'
letrin.

Wen kwlab dzekna gie'na stib minn

Kwlab iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n ndip xi'k xku'n xnab ne'g.

Kon gilxl:

- a) Ndza'p ki nak tib minndo' wen.
- b) Uyey ichë gu'n uki'n or uyak lni.

Kon gilnlas:

- ch) Nika ñondná wen or ixixti'zdna.
- ch) Xla'ndná ñunn-ná yu'dlá.

¿Bekwa'n xie'nnalā or xlablā ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n, gu'n nak a ndza'l ch?

¿Di'ltsa ilablā iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n, gu'n zi'd lad gia tibaga gu'nnlā tsiylā, be xkakga nak gu'n xne'wu?

¿Xku'n lo nki'n wen gu'nnma tsiyma or ilabma tib gu'n, xi'k xku'n siawo?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklā.

Benanlā ganlā:

Or xlablā ndip, lu' zak gu'nn tsiylā xi'k xla'nlā or lē'lā xlab. Lox gunu nki'n gwiylā balal gu'n nki'n gu'nnlā gane'ch: gu'n gane'ch gie'nnalā gu'n xne'wu, gie'nnalā bekwa'n xla'n minn uza'wu ine'; gu'n uchop kwlab dzekna xka wen ilablā, wen tsu tsiylā, or ilablā gon minn. Gu'n che'n gu'nn lē' minn gie'nnan wen gu'n ilablā ga ndzun gon minn gu'n ilablā.

Kwlab ndip gu'n zi'd lad xan gana wen kwne' ichë di'dz.

Xnabnu lo'lá gane'ch kwlabu ti'blá gana no'nda lën giklá loxgana kwne' gu'n uye'nnalá.

Xku'n gowma

Bogka duwpago'lná xne' ndal di'dz gu'n gu'nn dzi'n.

Duwpago'lná uyuslë Tiburcio.

Yu or cho'nxi or lëxi xne' loná.

Goldo'laxi or lë'ná xne loxi loxna gunu xiy wen chonxi xnená loxi.

Nonga dele ndip xne'ma loxi chonxu. Wen xne'xi di'dz gu'n gu'nn dzi'n. Or knu winná.

Go'wdlá giat nlë xne'xi loná or lë'xi zob.

—Ancha go'wlá, kwsa'n gak ñalu dil'tsa nlë'wu. Xka stse gaplá la'ylá, giabdu xnusa. Gowdlá nlë'.

Gunn-ná gilxkab xku'n nak gu'n ulabná.

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

¿Bekwa'n ayak une'lá or lë' minn uyonu?

¿Be ayak uye'nnalá bekwa'n nak gu'n ncho'bcha nak lën gu'n ulablá?

Kwlab kwend lë “Ngolbez ichop koyot” lën xli'brlá gu'n lë Libr gu'nn yud minngol ilab, loxna liger lëlá ilabu ndip.

Gwiy iza gu'n zi'd lad xan dzekna gaknanlá xku'n ilablá xkwendlá:

- ▶ Kwlab kwend wen gana kwiye bepekwa'n chu'nn minn lën kwend.
- ▶ Or lë'lá gu'nn gu'n nak, wen kwlab dzekna gie'nn stib minn, wen kwne' kad di'dz.
- ▶ Par ge'nn minn gu'n ilablá, nki'n isulá or zob tib koma, tib *punto*, di't zod tson *punto* gana di't nax tib ray.
- ▶ Kwtsë' tsiylá xi'k nak di't xnabdi'dz bekwa'n, gana di't zi'd tib gu'n idzakeynama.
- ▶ Tipta bislëdz be lë kwend, gana di't zi'du, gana chu nak minn uza'wu gana chu nak minn uyu'nnu di'tsë. Ichë gu'n che'n nki'n gaknanlá anscha guslo'lá ilablá kwend.

Kwiy gana kwlab gu'n chixti'dz minn.

Lě'ná ikě tib gits lo
ba'l-lá dzekna gak nan
bekwa'n gu'nn...

Xku'n
gě'pdalu ga.

Gakdu. Lě'wu
ikě'nu tib lo gits,
xka uya'n tare.

¡Ah!... Nliwu,
ñunndná
gilxkab xki.

Lě'ná dzesu lo xupagol-lá.
Udze ila'nná, ixixkwa'lá
komid.

Këb gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Ba gits uza' nay?

¿Ba nki'n gits che'n?

Kwlab gits win di't zi'd dele ba bis.

16 stse mē' goxd 2018

Umagol:

Lě'ná sia lo xjund Rosita lo xkwel. Bislēdz gialá xirme'dlá:

-Lo xkě'lá chu, or tsi'pēhop gia'lá tib kwchar gu'n yu bot xna nixne.

-Or tsin, klu tib pastiy gu'n xnayē'ts, lo ichol bas nis, loxna gobias axta ge gunu, loxna lě'lá gowu.

Xnabná lo'lá giadchalá ba pastiy sinda nonga gu'n xnená lo gits win che'n.

Na' nak Rosalía, ximbiaglá

Këb gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Chu lo siawu?

¿Chu uza'wu?

¿Be le xne' gits win di't
zi'd dele ba bis?

¿Xku'n blak nak gu'n ney gits win di't zi'd dele ba bis gu'n ulablá?

Kluw bekwa'n nki'nda iche or tsa' tib gits win di't zi'd dele ba bis.

or uya'wu

is

bekwa'n chu'nn minn

diux

firm

chu lo siawu

konsej

chop lan di'dz gu'n
xkë or xloxu

chu uza'wu

bis

Kwne' bekwa'n xie'nnalá naku.

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Bislëdz gone:

Tib nak tib **gits win di't zi'd dele ba bis** di't xkë tib bis gun xiob
gak bis stib lo minn, dzekna xka lë stib minn ikaña gits knu gu'nn
gu'n xne' lo knu ota gakanan bekwa'n.

Tib gits win di't zi'd dele ba bis xkë tib lo blë gits, ota ña tib lo
pisarron.

Gu'n icheda tib lo gits win di't zi'd dele ba bis nak gu'n che'n:

- Lë minn uza'wu

- Chu lo uya'nu ide'du lo minn siawu
- Gu'n nki'n gaknan stib minn
- Bok uya'nu

Yu or xki'n tsa' or uya'n gits win di't zi'd dele ba bis.

Tib gits win di't zi'd dele ba bis nki'n: or lë' tib minn xla'n ine' stib lo minn ber nika nanda be swiy minn knu; or xla'ndna bekwa'n gu'ntlëdzna; ota or xla'nnā ndal minn gaknan bekwa'n xnusa.

Kë' gan ba zob gu'n che'n lo gits win di't zi'd dele ba bis lad gët.

Lë minn xia'n gits
win di't zi'd dele ba
bis lo

Gun xne' lo bis

Lë minn uza'wu

16 stse më' goxd 2018

Umagol:

Lë'ná sia lo xjund Rosita lo xkwel. Bislëdz gialá xirme'dlá:

-Lo xkë'lá chu, or tsi'pchoh gia'lá tib kwchar gu'n yu
bot xna nixne.

-Or tsin, klu tib pastiy gu'n xnayë'ts, lo ichol bas
nis, loxna gobias axta ge gunu, loxna lë'lá gowu.

Xnabná lo'lá giadchalá ba pastiy sinda nonga gu'n xnená
lo gits win che'n.

Na' nak Rosalía, ximbiaglá

**Kwlab gu'n che'n lox kwza' bekwa'n nak gilxkab
gu'n gwey gits win di't zi'd dele ba bis.**

Lu' nki'n icha' xnusa sia di't nak Santa Cruz gana nanlá nki'n gwey minn dzil li'dzlá idzinn lidz minn yu kwa li'dzlá. Kwsa'n tib gits win di't zi'd dele ba bis tib lo minn li'dzlá, minn zak gu'nn yu'dlá gwey gu'n unab minn yu kwa li'dzlá.

Kë' gu'n gwey tib gits win di't zi'd dele ba bis.

¿Be lë minn yu kwa li'dzlá?

Kë' xku'n lo gakda tsiñalá gu'n unab minn lo'lá.

¿Bekwa'n nki'n ine'lá lo gits win di't zi'd dele ba bis?

Bi'nn gilxkab gan be skë'lá gu'n che'n lo gits win di't zi'd dele ba bis iza'lá:

¿Be nki'n sob or tsiña minn gu'n xnablá tsiña minn?

Nki'nu () Nki'ndu ()

¿Be nki'n sob bawu?

Nki'nu () Nki'ndu ()

¿Bekwa'ncha nki'n ikë'lá?

Kë' gits win di't zi'd dele ba bis.

A large, light purple rectangular area with a vertical column of 20 circular punch holes on the left side. The area contains 19 horizontal lines for writing, starting from the second line down to the bottom line.

Zak kwlë'ts gu'n ukë'lá

Kwiy gan be kë gu'n che'n lo gu'n uza'lá:

- Be kë lë minn ika'ñawu
- Lë'lá
- Gu'n xla'nlá gu'nn minn ota gu'n ine'lá
- Kwiy icheda ni tib gu'n ukë'lá lad gia

Kwza' wen gu'n uza'lá, di'ltsa nki'n iza'lo wen.

Kwlab gana kluw gu'n uza'lá lo xkomie'rlá.

Bi'nn gilxkab xku'n nak xti'dz-zělá

Wen kwlab dzekna gie'nna stib minn iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n gana kwi'y xku'n xia'wu.

- Lë' chop mchag uzë'b lën ge'ch.
- Lë' dad xchal ichop yagla.
- Lë' minndo' xche'p yag chow yu.
- Lë' nay xto pcho'x.

Kë' iza di'dz gu'n ney letr che'n.

ch	<u>ch</u>

Ndip kwlab iza di'dz ukë'lá.

Këb balal gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Bekwa'n uwiylá xa' ukë lo ichë di'dz che'n?

¿Bekwa'n xie'nnalá xa' nak or lë'lá xne'zëwu?

¿Lo ichë didz che'n ba zak ikë letr che'n **ch**?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Benanlá ganlá:

Letr **ch** gana ch nak chop letr chen *alfabeto* chen xkidzna gu'n xa' xne'ma gana xa' xkë kad tibu.

Or lë'ma xne' di'dz gu'n ney **ch**, nika xnusa xdib tsiyma or lë' chowma xial xne'wu. Letr che'n zak idzalnama xan tib di'dz, ichol gana or xlox tib di'dz.

Lë' di'dz gu'n ney **ch**, or lë'ma ine'wu, nika xid layma xcha' me. Letr che'n zak idzalnama xan tib di'dz, ichol gana or xlox tib di'dz.

Kwzëlo iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n, kë' di'dz chigial ikë.

• Lë' dad _____ yag.

xchug

xchug

• Tsëw _____ ni'b.

zich'b

zich'o'b

• Lë' dad _____ gix.

xcho'w

xcho'w

• Lë' dad _____ gilxkab.

chu'nn

chu'nn

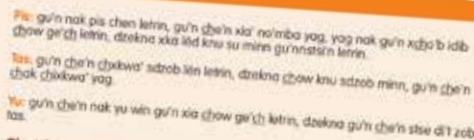
Kwne' gan bekwa'n uzo'blá loxna kwlë'tsu ichëtá xkomie'rlá.

[illegible][illegible]

Par ts'a' letr'n ge'ch, n'k'n l'ch'sa gu'n z'id
l'en kowdr lod gl'it gana n'k'n sink'ema
t'a'mo y'k x'u'n z'id ts'a'wu, gana n'k'n
l'ib minn gu'n'n yud l'it's gan be wen s'io
x'a'wu.

Gana ni'n tsa' letrin che'n di't giend ge'w
gax, gana di't nax lagun gana di't yu tub
gu'n yu nis. Gana ni'n gax ugib ab igar
di't zu me, dzekna xsa sobdu ib igar di't
dzit's nak. Gana ni'n idzi gisu lod di't xien
mbidz, Letrin che'n chu'nnsinda nis.

1. Gane'si [sɪdɪwə 'ge:ʔɪ] leŋin, 'ge:ʔɪ ʃe:n. Tsu 1.80 Metr olo chop metr [sɪdɪ].
2. [sɪdɪwə] simɛnd, gu'n paka'si'n nɔk barɪ. Ita semend gana yu. Konde tsolo simend gu'ne tsɛp tɛp hɛ ga'gu kon bɛrɛ. Itɛ' o'la xon aksa gu'n tsuda pis, gana itaba'ga kak bɛp, dɛzɛna kɔa zika itɛ ʃow kɔu.
3. Sob lub gow tib skin bɛp, ga' ga'go lombr gana sob itaba, gana sob kodo, dɛzɛna kɔa gɛ' gɛ' lub kɔu itɛnɛn axa dɛ' xon kɔu dɛ' nɔk nyu.
4. [sɪdɪwə] gu'n ga'ga ga'gu 'ge:ʔɪ] leŋin. Gu'n ʃe:n tsɛp' semend olo zak tsɛ' nyu yaɔ. Gu'n ʃe:n itɛ ga'gu 'ge:ʔɪ] leŋin gana bɛzo sɛkar pɛkar' sɛntimɛtr. Dɛzɛna kɔa gu'no nɔk gu'n itɛ sɛrɛba nɛ lɛn 'ge:ʔɪ] leŋin gana nika basur.
5. [sɪdɪwə] gu'n itɛ ʃow 'ge:ʔɪ] leŋin, gu'n kɛ'n nɔk yaɔ olo zak gɛk semend gɛts gɛb, nɛ gana yu. Itɛb ʃow 'ge:ʔɪ] kɔu tsu pis nonga dɛ' sob tsɛ nɔk dɛ' gɛ'n.

Bluku Bu'n	Sakawa'n Bu'n
2 (Chugi)	banwa
3 (Gyn)	barly
4 (Dial)	to bu gye (1.80 Meter bu)
	buwa gahd 10' akhah 10' to
	bu chop Mien
23 (Gagayai)	to bu gye (1.80 Meter akhah)
100 (to gye'ye)	to bu gye bu to akhahah
200 (Chap gye'ye)	kat
3 (Gye)	kat
4 (Bu)	kwag
	seward

Siaku A/P	Belahwa's A/P
1780	Remon's grab
1782	Remon's run
1783	Remon's to go in his stomach
23Chop	to hand
4300	you're going to chop with chop
1784	sub gone go in to chop with chop
1785	chop
4301	hodo
1786	hot guy
	proceeds go in to cut the whole

Arecha guslo tsa' letin, niki'n gaitnanma xdu'n tsa'wu, xdu'n belwa'n gane'ci
tsadwa', ga dzekna belwa'n ted lo knu, gane niki'n tsa'wu gik xdu'n ch'uribhe
minn tsa'wu.

Ge'ch: ge'ch she'n xān lyu, gān ge'ch nīn tsu: 1.60 Meir cta chop meir ichot.

simiend no'nda le' ita eada xan, dzekna paxda bié-gu'n soó leé xnu.

Gu'n ntse gogu letrin: gu'n chen nok tib top gu'n ntse gogu bñ chen letrin, dzekna
xka gu'n chen nna's pe gano xka s'e'da nis k' ge'ch letrin

- Tipta gwilyma dizekna fedra nis län ge'ch letnin, dizekna xka ila'do.
- Nika'n kuma idoro, nika pinal ota seld gu'n uyekko län letnin.
- Tipta galk mbi lo pis.

- 8. tsókwa' gu'n ihw gogu pe'ch letin, n'k'n gaks'tn top paste yag, gu'n ch'e'n n'k'n
w'p' n'p' gup'st' se'emterio kad xán, dzekna xas paxu.
- 9. Ga dzekna idze gogu ge'ch' knu, gu'n ai'n nak tabi kama klab nak gu'n s'en gunu.
gona n'k'n tabi skan sob gu'ch' dzekna ga nak d'i ted me
- 10. Ga dzekna idze gik knu, gu'n idze gik knu nak lamina, kama gio'g guru kamber
gona sobu klab. Ga dzekna sob gu'ch' gik knu, dzekna ga nak d'i ted tab
gu'n idze xan xan. Ga dzekna sob lamina dzekna xas seedika n'k'n led knu.
- 11. b'okwa' tas un sob lén knu, zak ha'w'u kan yag gona nak gu'n yak'w'ka' gu'n na
se'emad. Ga dzekna tas' tas ch'e'n w'en, dzekna zak gu'n'st'n' m'ingolo gona
m'inda' w'en.
- 12. Ga dzekna o'ho uyeliga li' yagla xé, gu'n gaks't'n' nak tabi, b'isog, dzekna
xas zak g'ol gona gio'w yagla. Li' led lén líb lib pasador, dzekna xas zak gio'w
yagla led lén.

- Tipta gio'w yagla chen letin.
- Nā'n tipta tsu ge'y lín ge'ch letin, seker chop bueld tib dzo.
- Par ilo'da letin, gano par lox i'che gun yu lín knu, zok tsu xieda lín ge'ch letin gano zok tsu dia yag lín knu.

16 stse mē' goxd 2018

Umagol:

Lě'ná sia lo xjund Rosita lo xkwel. Bislēdz gialá xirme'dlá:

-Lo xkě'lá chu, or tsi'pcho**p** gia'lá tib kwchar gu'n yu
bot xna nixne.

-Or tsin, klu tib pastiy gu'n xnayě'ts, lo ichol bas
nis, loxna gobias axta ge gunu, loxna lě'lá gowu.

Xnabná lo'lá giadchalá ba pastiy sinda nonga gu'n xnená
lo gits win che'n.

Na' nak Rosalía, ximbiaglá

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

ǵBekwa'n nak kad tib gu'n kě lad gia?

ǵXku'n xluw xa' nak kad tibu?

ǵBa nak di't nki'n kad tibu?

Ne'g gwiyná gan bekwa'n usedná

Kwlab gu'n xn'e lad gik wen, loxna këb kad gu'n xi'k xku'n naku.

Wen kwi'y lo gu'n kë lo gits che'n loxna këb gu'n xnabdi'dz lad gët.

Xelni Libr chak, 2017.

Lë' minn iluwzë libr gana gu'nnkluw

**Wiy, Use'd chen minndo' win gana
chen minndo' gol, gana ilab minn
kwend**

**Wen kwlab dzekna gie'nna stib minn
gana ndal libr kwlab**

Galptsi' stse më' septiembr axta
ge' stse më' oktubr, or ge' axta
or xun. Chow ilëw gaku

Lo xi'k xku'n kĕ ichĕ gu'n che'n lo gits che'n gana ichĕ xku'n xnawu, gunu xluw lĕ'wu nak:

Kwiy wen lo dibuj chen gunu gana kwlab lĕ, ȝbekwa'n xie'nnalá nak gu'n xne' gits ki?

Klu tib ray xnu (✓) iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n, gu'n xluw gu'n chu'nnlá dzekna lĕ'lá xie'na tib gu'n anscha ilablo.

Tsĕw xlabná idib kwend ota gu'n xlabná.	()
Wen xwiyná <u>ich</u> ĕ lo titulo ota lo retrat ota lo dibuj.	()
Xnabdi'dzná lo tib minn bekwa'n xne' gu'n kwend ota gu'n ilabná.	()
Xwiyná lad lo gana lad <u>x</u> its kwend gu'n ilabná.	()
Xwiyná gan xku'n zi'd <u>ich</u> ĕ gu'n lo kwend.	()
Ndip xlabná axta idzinndná di't zob tib punto loxna <u>ch</u> ixti'dzñaná minn <u>chu</u> 'nnkluw.	()

Kwi y lo list gana lox këb gu'n xnabdi'dz ne'g.

List chen gu'n sob

5 iniy uye gana mbe'

2 gitye'n

3 blë yuca

2 gi'n nex

2 blag chaya

3 sia mbe'

1 gik midzanjingid

2 blë achiote

10 kil xob

1 kil ge'y

1 kilo de kakao

2 kil bixtil

Klu ray xan gan bekwa'n nak gu'n xne' gan blak gu'n ney gu'n kë lad gia.

a) Titulo gana
firm

b) Titulo, blak gu'n
gana lë gu'n

ch) Titulo gana
blak nonnu

Di'ltsa lë' list chapda lë, ¿xku'n izo'blá lëwu?

List chen _____

¿Xku'n lo nki'n ikë'ma titulo chen tib gu'n?

¿Xku'n lo chixkwa'ma tib list?

Kwsa'n gu'n ilablá giklá gu'n zi'd lo gits di't xké nli chap minn *Seguro Popular* gu'n zi'd numero 1, 2 gana 3.

3110368497
Gits di't xké nli chap minn Seguro Popular
 Comisión Nacional de Protección Social en Salud

Folio: 3110368497
 Bok uxixkwa' gits che'n: 8/5/2016 03:04:33 PM
 Modulo: PROSALUD
 Dit ngab giedz: Oaxaca

Blak tiemb gakkon gits che'n: 1/SEP/2016 al 31/AGO/2019
 Lger di't tsa minn gakkon rmed: Oaxaca

Datos chen minn nak gits che'n chen	Numero xluw blak <u>chutsna'</u> minn lidzná				
Lê minn: VALDES FERNÁNDEZ JUAN HECTOR DE JESUS CURP: VAJH540821HDFLRC07 Di't yu minn: Carranza 10, San Juan Tonolec.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 60%;">Numero xluw blak <u>chutsna'</u> minn lidzná:</td> <td style="width: 40%;">03</td> </tr> <tr> <td>Di'dz gu'n xluw be xgix minn impuesto ota xgixda minnu:</td> <td>Impuesto ota xgixda minnu</td> </tr> </table>	Numero xluw blak <u>chutsna'</u> minn lidzná:	03	Di'dz gu'n xluw be xgix minn impuesto ota xgixda minnu:	Impuesto ota xgixda minnu
Numero xluw blak <u>chutsna'</u> minn lidzná:	03				
Di'dz gu'n xluw be xgix minn impuesto ota xgixda minnu:	Impuesto ota xgixda minnu				

Chupa nak benifisario

Folio chen benifisario	Lê minn:	Mgiy ota una':	Bok uyal minn:	Xku'n dzak minn che'n minn nak chen Seguro Popular:
3110368497-1	VALDES FERNÁNDEZ JUAN HECTOR DE JESUS	H	21/08/1954	Minn nak gits che'n chen
3110368497-2	ALONSO DE VEGA MARIA TERESA GEMA	M	11/09/1958	Xna' minndo'

- Minn chap gits che'n zak gakkon rmed xkisa or bekwa'n dzak. Gu'n zak gakkon rmed minn che'n nak no'nda gu'n zi'd lo tib gits gu'n xne' bekwa'n zak gakkon rmed minn chap Seguro Popular gana zak gakkon yud minn che'n or bekwa'n chap.

- Minn nak gits che'n chen ikaña tib gits di't zi'd bekwa'n gu'n gana minn lidz minn yuzê lê lo gits che'n gana bekwa'n nki'n gu'n minn.

- No'nda tson is xli ichêsa gu'n xnabdi'dz CECASOEH gan be nli ike'dzda' kixlá gakkon rmed dele bekwa'n, loxna gunu tika idzinnn 31/ago/2013 nli'dcha gits che'n, sinda nki'n inabdi'dzaga CECASOEH lo'la stib.

- Di'llsa yu bekwa'n itsê'lá lo gits che'n, xnabnu lo'la tsa'lá lger gu'n minn yud rmed, gu'n zob di't nak. _____

Suguro Popular nak par kwalkier minn, gu'n che'n nakdu chu partid xne'dz, gana gakkon chu gu'nnsi'n gu'n che'n stib kwa inê lê' nak minn xne'dzu.

Minn nak chen Seguro Popular che'n, xi'k xne' artikulo 77 bis 4, fraksion I, II ota III chen xley General chen Salud.

Firm xluw nli xla'ndná gits che'n gana ukafianu

Los datos personales recabados están protegidos, incorporados y llevados en el Sistema de Administración del Padrón, con fundamento en el artículo 77 Bis 5, inciso A, fracción II e inciso B, fracción I de la Ley General de Salud, artículos 48, 50 y 51 del Reglamento de la Ley General de Salud en Materia de Protección Social en Salud y Capítulo VI, numerados 1 y 15 de los Lineamientos para la afiliación, operación, integración del padrón nacional de beneficiarios y determinación de la cuota familiar del Sistema de Protección Social en Salud, cuyo fratrillado es contar con un padrón nacional que contenga la relación de familias afiliadas al Sistema de Protección Social en Salud, incluya la información socioeconómica derivada de su inscripción, el cual fue registrado en el Estado de Sistemas de Datos Personales ante el Instituto Federal de Acceso a Información Pública (www.ifaig.org.mx), podrá ser transferidos a otras dependencias e instituciones de Salud, con la finalidad de realizar el Censo de Población a que se refiere el artículo 77 Bis 5, inciso A, fracción II de la Ley General de Salud, además de otras normativas previstas en la Ley. La unidad administrativa responsable del Sistema de Administración del Padrón es la Comisión Nacional de Protección Social en Salud, la dirección donde el interesado podrá ejercer los derechos de acceso y corrección ante la misma es el Módulo de Afiliación y Operación, señalado en la presente Folio. Lo anterior se refiere en cumplimiento al Reglamento de los Lineamientos de Protección de Datos Personales, publicados en el Diario Oficial de Federación el 30 de Septiembre de 2015.

Kê' gu'n xnab ne'g.

Bok idzinn dze ilidcha gits di't xké nli chap minn *Seguro Popular*.

Numero chen folio chen gits di't xkë nli chap minn *Seguro Popular*:

¿Xku'n dzak nay lë Teresa Gema dad lë Juan Héctor de Jesús?

Klu tib ray xnu (✓) gu'n nki'n gu'nnlá or lë'lá ilab ndip.

Kuna ray <u>x</u> an di'dz gu'n nandná xku'n nak gana kibná gan xku'n nak di'dz knu.	
Tibaga buel ilabná kwend ota dele bekwa'n ilabná.	
Lo tib spej suná isedná gan xku'n ininá ñana gana xku'n gunn-ná loná or lë'ná ilab.	
Isedná gan xku'n ilabná ndip gana gan xku'n gunn-ná tsiyná.	
Seyit ilabná lo <u>ichë</u> minn lidzná dzekna xka wen ilabná.	
Ilabná kwend dzekna xka xnusa ilo'xná.	
Itsë'ná tsiyná or lë'ná xlab di't xnabdi'dz ota di't zi'd tib giludzakye ota di't xne' tib gu'n wenda.	
Ixinná <u>ichë</u> gu'n xie'ndtaná.	

Klu tib ray idzinn gan bekwa'n nak kad tib gu'n che'n.

List chen gun izu'w
tsa' tib yu

Nak tib gu'n xkë gana xlabma
ndip. Lë'wu xded lo radio dzekna
xka ndal minn gonu.

Chop lan di'dz ted lo
radio

Nak di't xkë gu'n xkwa' xkwa' bel
gu'n iki'n gana gu'n izu'w iki'n
ixixkwa'n tib yu. Ga xkë lë ichë
gu'n izu'w gana blak chak gu'n
izu'w.

Gits win di't zi'd dele
ba bis

Ga zi'd tib bis win gu'n sia tib lo
minn giend.

Kwlab gu'n chn gana kwza' gu'n xnab ne'g.

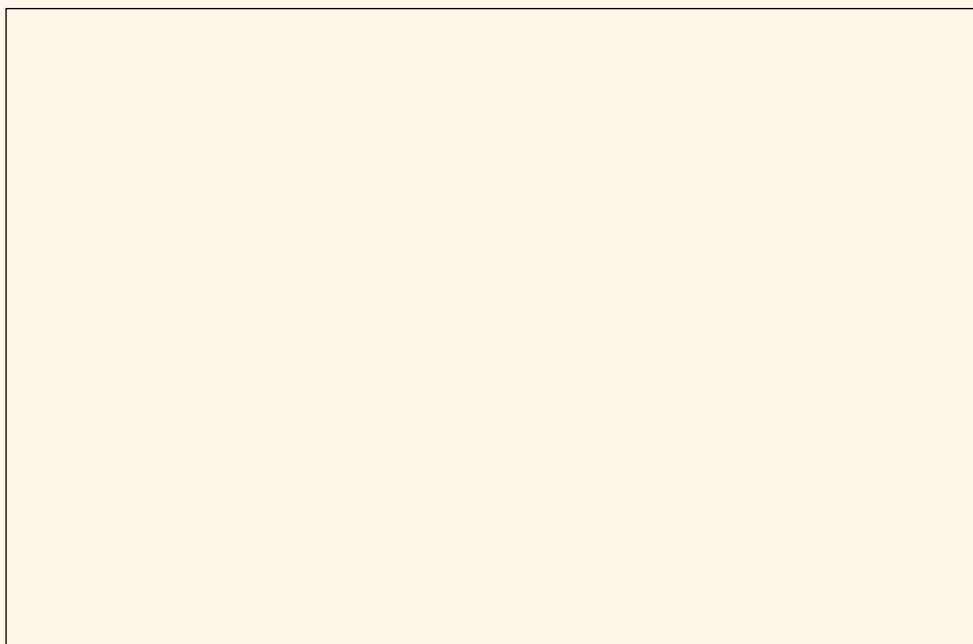
Tip upa nki'n gëp lo xin kwna', lunx tsa klinica dzexi rmed gu'n nde'dta
minn gana nki'n gu'nn yud ide'd gu'n gow kuch.

Kë' gu'n nki'n icheda or lë'ma iza tib gits win di't zi'd dele ba bis.

Kë' gits win di't zi'd dele ba bis.

Kë' izasa letr gu'n nak *alfabeto* chen xti'dzlá xñaz.

Ne'g kē' gu'n nak bokal:

Kē' chop di'dz gun ney letr che'n: ch gana ch.

Ichë use'd 2

Minn minndo' gana minngol:

- ▶ Kib gu'n ncho'bcha nak lën iza kwend gu'n ilab.
- ▶ Ikë' gu'n nak xkilxkab xku'n nak gu'n anscha ilab.
- ▶ Ilab ndip dzekna gie'nna stib minn.
- ▶ Lë' gaknan ba iki'n gu'n ilab gana xku'n nki'nu.
- ▶ Nkin or ikë' gu'nn gilxkab gu'n che'n: Xku'n gu'nnu, xku'n ikë'wu gana xku'n gu'nn wencha gu'n ikë'.
- ▶ Gaknan gan xku'n xia' balal di'dz xti'dz-zë.

Use'd 1

Gu'n ise'dna:

- ▶ Ikë'lá ichë gilxkab gu'n giab giklā or lë'lā ilab no'nda gu'n zi'd lad gik gu'n ilablā, gu'n nak gits gu'n xne' xku'n ted nak, xku'n chak rmed tib giedz.
- ▶ Ilablā loxna ki'blā gu'n ncho'bcha nak lën gu'n nak gits gu'n xne' xku'n ted nak, xku'n chak rmed tib giedz loxna ine'lā xku'n naku.
- ▶ Ilablā wen iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n gana ndip gana xi'k nak minn xlë' gana xi'k nak minn sdzakyena.
- ▶ Kë', loxna kwlë'ts gana kwza' wen tib anunsio chen tib gu'n xdo.
- ▶ Gaknanlā xku'n ña' gits gu'n xne' xku'n ted nak, xku'n chak rmed tib giedz gana gu'n nak anunsio chen tib gu'n xdo.
- ▶ Gaknanlā ba nak di't xki'n gu'n nak gits gu'n xne' xku'n ted nak, xku'n chak rmed tib giedz gana gu'n nak anunsio chen tib gu'n xdo.
- ▶ Gaknanlā ba xki'n letr n/ñ or xkë xti'dzlā.

**Kwsa'n
gu'n xlablā
giklā loxna
këb gu'n
xnabdi'dz
ne'g.**

¿Bekwa'n nak
gu'n xne'wu?

¡Kwiy gu'n
zi'd ne'g!

Lë'wu xne' gan ba
nak di't uyu'nnsi'n
pxozgolna ichë lo gix.

¿Benanlá ba gu'n zi'd lën libr udzalna ichop minndo'?

¿Benanlá ba xki'n gu'n xne'wu?

¿Be yu ba uwiylá tib gu'n xne' xi'k xne'wu?

Gib gits gu'n xne' xku'n ted nak,
xku'n chak rmed tib giedz lo
Balal gits nxen gu'n kē letr lo.

Kwlab no'nda gu'n zi'd lad gik loxna kēb gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Bekwa'n gan zak gie'nnalā or ilablā ichē di'dz chen lo tib gits?

Kwlab gits gu'n xne' xku'n ted nak tib gu'n, loxna kwsa'n gu'n
xlablā giklā.

Kë' gu'n ncho'bcha nak lën gits gu'n xne' xku'n ted
nak tib gu'n.

Këb gu'n che'n.

¿Xku'nba zak gak rmed minn dzak gilgidz nak me mal?

¿Xku'n chu'nn minn or lë' minn xgob xpe tib minn?

Kë' tson lë gix gu'n xki'n or lë' minn xgob xpe tib minn.

**Kwxixti'dz ichëtá xkomierdá xku'n nak gits gu'n xne' xku'n ted
nak tib gu'n.**

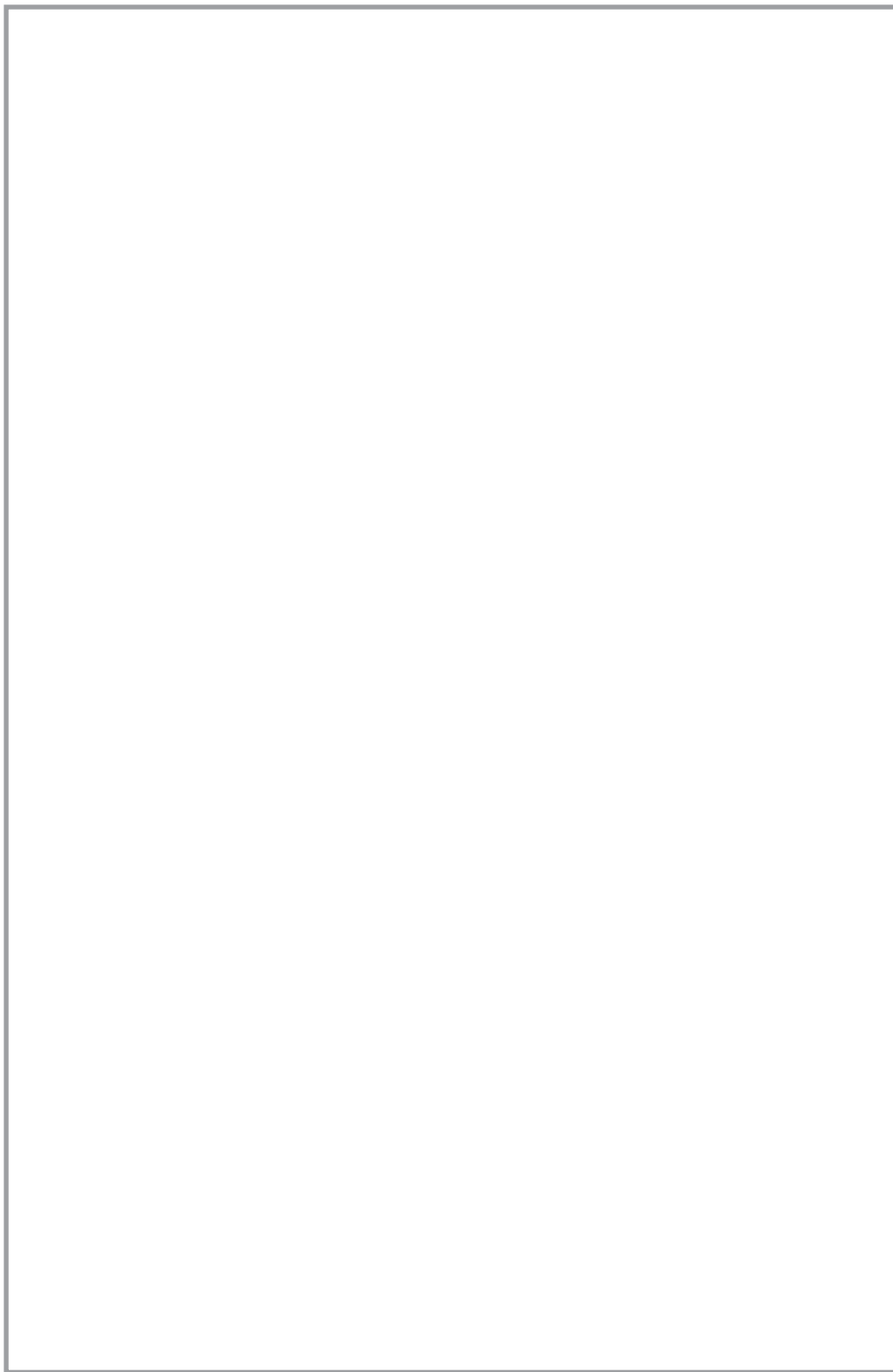
Kë' gu'n nanlá nak tib gits gu'n xne' xku'n ted nak tib gu'n.

¿Be ulablalá tib gu'n ña' xī'k gu'n ki?

¿Bekwa'n nak gu'n xne' gu'n ulablá?

¿Xku'n zi'd xde'd kwend lën gu'n ulablá?

Kwza' tib dibuj ne'g chen tib gits gu'n xne' xku'n ted nak tib
gu'n, gu'n chu'nnbeylá.

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Bislëdz gone:

Gits gu'n xne' xku'n ted nak tib gu'n nak tib di't zi'd gan xku'n nak tib gu'n, ga zi'd no'mba gu'n ncho'bcha nak. Tib gits gu'n xne' xku'n ted nak tib gu'n ney tap gu'n:

Introduksion: Gunu zi'd or chuslo xan, ga zi'd tib gilxkab gan bekwa'n xne' idib lad xan.

Desarroyo: Ga nakla di't zi'd xkwa' xkwa' gan xku'n nak tib gu'n gana zi'd no'nda gilxkab ncho'bcha nak.

Konklusion: Ga nak di't zi'd tib gilxkab gu'n win gan bekwa'n nak gu'n xne' ichë gu'n ulablama.

Bibliografia: Ga nak di't zi'd lë libr ota pagina chen internet gu'n uyaktsi'n uya'wu, di't zak gwi'y minn ulab, di'ltsa lë' minn che'n xla'ncha gaknan xku'n nakcha gu'n ulab.

Kwiy lo gits gu'n xne' xku'n ted nak tib gu'n, kwiy gan bepekwa'n neyu loxna klu tib rued gagu lëwu.

Tib gits gu'n xne' xku'n ted nak tib gu'n chap:

Bok uya'wo

Introduksion

Minn xcha'lo

Ba dzi'n nak minn

Desarroyo

Introduksion

Konklusion

Dze gana bok
uya'wo

Bibliografia

Kwlab iza idap gu'n ney tib gits gu'n xne' xku'n ted nak tib gu'n, loxna kě'wu xkwa' bekwa'n nak gu'n gane'ch gana bekwa'n siaga.

Desarroyo

Bibliografia

Introduksion

Konklusion

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Wen kwlab dzekna gie'na stib minn

Wen kwlab iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n, gu'n zi'd xan che'n, xi'k xku'n zi'd ilablo.

Xi'k nak minn sdzakyéna:

- iDiux, xchildná lě'na udza'!
- iZa'ksa nak lger che'n!

Kon gilulě':

- Kwe' xku'n ted uyaku.
- Chu'nnklwlě'lá gikná lo xki chu'nnlá.

Kwsa'b giklá schop stson gu'n loxna kwe'wu xi'k zi'd lad gia.

Wen kwlab dibinans che'n.

Or yuwu dën ngë xnawu
Lë' or xdown lo lgiy xna ya'su
Lë' or xki'nu lën yu lë'wu chak nixnë
¿Bekwa'nga gan?

Lë'wu nak: karbon

Tib lëts di't nak lëtschoda
Zob tid dad lët golchoda
Dad knu chap lux lët no'lchoda
Gana lë' lay nak gu'n xdo'w
¿Bekwa'nga gan?

Lë'wu nak: sja

Gunn-ná gilxkab xku'n nak gu'n ulabná

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

¿Be yu ba dibinans ngan uzakná or ulabná?
¿Be ulabná dibinans xi'k chigial ilabmu?
¿Ba nki'n ise'dná ilabná wen gana ndip?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Benanlá ganlá:

Or lè'lá ilab ndip, nki'n gwiylá xku'n bekwa'n xne' gu'n xlablá, dzekna xka wen ilablo, xi'k nak ba ilablá kon gilulè', di't idzakyénalá, di't nlas gu'nnlá tsiylá, gana ndalcha gu'n.

Lèn xli'brlá gu'n lè Libr gu'nn yud minngol ilab, ga zak gwiylá ndal gu'n sdzè't lad gia; kwlabu xi'k xku'n zi'du or lè'lá ilabu lo xkomie'rlá.

Ne'g zi'd gan xku'n gu'nnlá anscha or gu'nnlá gu'n nak, wen kwlab dzekna gie'na stib minn.

Kwlab kwend lè “Xkwend tigr ichop mxindo” lèn xli'brlá gu'n lè Libr gu'nn yud minngol ilab, loxna liger lè'lá ilabu ndip.

Gwi y iza gu'n zi'd lad xan dzekna gaknanlá xku'n ilablá xkwendlá:

- ▶ Kwlab kwend wen gana kwi y bepekwa'n chu'nn minn lèn kwend.
- ▶ Or lè'lá gu'nn gu'n nak, wen kwlab dzekna gie'na stib minn, wen kwne' kad di'dz.
- ▶ Par ge'na minn gu'n ilablá, nki'n isulá or zob tib koma, tib *punto*, di't zob tson *punto* gana di't nax tib ray.
- ▶ Kwtsè' tsiylá xi'k nak di't xnabdi'dz bekwa'n, gana di't zi'd tib gu'n idzakyenama.
- ▶ Tipta bislèdz be lè kwend, gana di't zi'du, gana chu nak minn uza'wu gana chu nak minn uyu'nnu di'tsè. Ichè gu'n che'n nki'n gaknanlá anscha guslo'lá ilablá kwend.

Kwlab gu'n che'n gana lox kwnabdi'dz gu'n zi'dzë
lad xan lo xkomie'rlá.

Chak bis ichësa lo minn lë'nu chaplá kës kub

Ña minn uza' minn kës che'n gana gu'n
uyaktsi'n nak gu'n yukga lën giedz

Or: Or 09:00 xial di't xdownu
lë' sialaga axta or 06:00 or
udze lë'wu xio'w.

Minn xto nak nay lë
Guadalupe Domínguez.

Di'itsa xla'nlá axta yu
gi'du nonga kwne' lë'
numero nak: 291 765 876.

*Xtonu lo minn xto komid,
naku minn xto gu'n ncho'b
ota minn xto gu'n xiy.*

Nanladá di't xdownu.

¿Be lë gits che'n?
¿Bok nak or xki'n tib gu'n xnu xia'?
¿Chu lo minn xki'n tib anunsio?

Kwlab iza gits che'n gu'n kē anunsio lo.

Këb gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Bekwa'n tipsa nak zi'd lo iza anunsio che'n?

¿Bekwa'n xka'pa kë lo iza anunsio che'n?

Klu ray xan gu'n lë' nak.

Tib anunsio:

Xiysa letr

Ncho'bdo' letr

Ba nak di't xki'n tib anunsio:

Gunu xluw lë' tib bekwa'n
xdo

Lo xkwa' xkwa' xkë'
dele bekwa'n

Tib anunsio nak tib gu'n xnusa:

Chu'ntlëdzma

Chuslëdzma

Tib anunsio:

Ni nup ikëda dibuj lo

Zak ikë dibuj lo

Xnusa sdza'l ldo' minn ilab tib anunsio lo:

Xiy letr zi'd gana zi'd
gu'n sdza'l ldo' minn

Ncho'bdo' letr zi'd lowu

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklâ.

Bislëdz gone:

Tib **anunsio** xki'n or ba bis gu'nnma ota ine'ma bekwa'n xdo dzekna xka lë' ldo' minn tsu ika'wu.

Tib anunsio nki'n:

- Xiy sa letr ikë lo gana nën ikë letr
- Xnusa guslëdzma
- Gana zak tsa' gits knu gu'n nak no'nda par balalsa minn
- Gu'nnu lë' minn ilabu idza'l ldo'wu

Kwlab gu'n xne' ne'g.

Dad Nach xla'n ito sia gu'n
utop lën chen gana

MANG,
NARANJ
GANAMELON.

Kë tib ba'l di'dz gu'n idza'l ldo' minn, di't ikë'lá lë'lá xto tib lo gu'n xne'
lad gia.

Ba nex ikë'lá xtolá.

Kë' gan blak nonnu.

¿Ba dibuj ikë'lá iluwlá gu'n xtolá?

Kë' tib anunsio, bi'nnstsi'n ichë gu'n ukë'blá lo gu'n unabdi'dz lad gia.

Kwlë'ts anunsio

Klu tib **X** lo gu'n nli kë lo gu'n uza'lá.

Kwlë'ts gan be wen gu'n uza'lá:

	Nli	Nlida
¿Be zi'd lë gu'n xtolá?		
¿Be zi'd gan xku'n nak gu'n xtolá?		
¿Be zi'd gan blak non gu'n xtolá?		
¿Be zi'd gan be lë di't xdo gu'n xtolá?		
¿Be zi'd ba or ñal di't xdownu gana bapa dze xdownu?		

Lë' di'itsa uche bekwa'n lo anunsio gu'n uza'lá, kwlë'tsu loxna kwza' wenu.

Bi'nn gilxkab xku'n nak xti'dz-zělá

Klu ray xan di'dz gu'n or lë'ma xlab lë' me xcha' lad xiyma.

nis

ñá'g

ñal

ngwrex

mingid

ña'

ngol

ñaz

ñab

ngu'p

Këb gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Bekwa'n igwal nak di'dz gu'n ugalá rued gagu?

Kluw bekwa' xa' ña' letr **n** lo letr ñ.

n

ñ

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Benanlá ganlá:

Letr **n** gana **ñ** nak konsonantes gu'n zi'd lën alfabeto chen xti'dzlá.
Letr che'n or ine'ma tib di'dz di't zi'd letr che'n lë' me xcha' lad
xiyma. Ichop letr che'n nën xa' xia', lo **ñ** nax tib ray lad gik lë' **n** bët
giend gik.

Letr "**n**", sdzal lona mer tipta xan tib di'dz.

Letr "**ñ**", sdzal lona lë'kga mer tipta xan tib di'dz.

Kë' lë dibuj lo ray gu'n nax lad xan.

Kwzën ga'y di'dz loxna kë' tibga tib gu'n tib ba'l di'dz gu'n
xne' tib gu'n bi'nnstsin kad tib knu.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Kwlë'tsisa chop gu'n uwiylalá gana kwne' bekwa'n
xie'nnalá.

Dad Nach xla'n ito sia gu'n
utop lën chen gana

MANG,
NARANJ
GAN MELON.

Xku'n chak xmed lën tib giedz

Kad giedz zo'la zo'la xwiy minn gilgizd gu'n dzak xkomier minn. Ichësa minn chu'n mmed yu tib giedz ne'g mäsico, gu'n chu'nst'n minn ichë gix gu'n chu'n mmed gona dele bekwa'n yu lën xkiedz minn gona dele bekwa'n yu gar di't yu minn. Zik dele xku'n chu'n minn mmed tib giedz, gunu chu'n lë' minn chakwen dele ba gilgizd, or lë' tib minn giedz chu'n mmed nki'n gu'nema ichësa gu'n zik xku'n xne'pa minn, gona or gax ugb tib minn gu'n mmed, nki'n gaxnema dhu nak minn chakcha chu'n mmed, dzekna gu'n mmed gu'n xla'nema.

Xku'n chak mmed tib giedz

Nuw chap ginda'n tibago lë' xiwepna dze'n nda'ol gina gona xdimbanna, zik xku'n nakna mnech gona tibago nakna zik nak ichë gu'n xwiy na lo gidiyu.

Gilgizd zak gie'nema zik nak zik or lë' tib minn xchats'nal, xnu chu'n minn gikab lo lë' minn chak dza sib minn ota gu'n xwiy minn ota gu'n xwiyda minn.

Me mal

Gu'n dzak minn dzak gilgizd che'n.

Lë' yo'b xëu gik minn ota lëd minn, gax nika ndipda minn gona nika xchats'nal nak minn gona nika mts'n nak gu'n xia minn xmandad minn, gona dzak minn gidzlo'w. Ne'g lo gils che'n inin'u ga'y mmed gan xku'n chu'nwen tib minn giedz gilgizd che'n.

1. Ito'b lëd minn kon gix, gu'n che'n chu'n minn xla'b minn tib yop gix nien nla' idib lëd minn dzaknë, chuslo minn gane'ch gik minn dzaknë ga sio minn xla'x minn lad nüy minn lnu.

Gix gu'n chakats'n nak: pinol romero, mario, rud, alkanfor, somiate, lakoya, inco, estofate gona granada, yu minn giedz chu'n mmed szi'b miedal lëd gik lnu anescha ilo'b lëd minn dzaknë.

2. Gas minn dzaknë, gu'n che'n nak gas minn dzaknë balal gix gots ino's, gona or lë' minn dzaknë gas gu'n che'n, nki'n gaku xan tib yop ngol, gu'n fwer zob di't yu minn dzaknë.

Gix gu'n lë'n nak: rud, gix albak, mario, romero, gix lë' brut, tabak gun ngë gax peonia, ichësa lo gix lnu tsu lën tib gu'n ncho'b ga dzekna tsu 7 aguas, locion tson ota top blë alkanfor, gona alkol, gona karol, ingo gona nues.

3. Sawmado, gu'n che'n nak nki'n idzë' nüy minn dzaknë, gu'n galats'n nak nup gils gik minn lnu, dzekna xka lë' gax lnu gu'n lë' ichë me mal lnu icha.

Gona gix galats'n nak: tabak gona nika'nnek.

4. Iib nls bldowa' lëd minn dzaknë, gu'n che'n chu'n minn giedz chu'n mmed, gu'n chu'n minn lnu nak xnu nls gu'n chadowa' bel gix chaw, kama xib gunu lëd minn dzaknë ndë, ga ndal bueld chu'n minn lnu gunu.

Gix gu'n xdi'n chikwa'n gunu nak: tib blë win ingo, gu'n nak nues, chikë yo's, nup lux mingol, nup yapwin gu'n lë gata karol, nup gix modens gona tson blë win woko, ichësa gu'n che'n tsu lën tib lë mackal seker tsin mbidz.

Or lë' minn yu dzeb

Bekwa'n dzak minn:

Gu'n dzak minn or lë' minn dzak dzeb nak, nika chowda minn, nika nanda minn bekwa'n gu'n minn, nika chak lëd minn gona tiplo yu mikal lo minn or dze, gona lë' minn chuslo nika xrusa xla, gona mbi' xna minn gona nika ndipda minn, gona yu or dzak minn gidzlo'w, xkap, xie' gona xla' yo'b gik minn. Ne'g zid gan xku'n galwen dzeb.

1. Iidb ngaw lëd minn dzaknë, gu'n ak xdi'b lrus ngaw lëd minn dzaknë, ga dzekna sio xan gik minn, las minn, xik minn, na minn, xwewy minn, ga dzekna sio xax nüy minn. Kande xla' xdi'b ngaw idib lëd minn dzaknë, lë' minn chu'nwen xie ngaw in tib zig di't yu nis. Ga dzekna lë' minn xla'b ngaw xne' xku'n be zalowen minn lnu ota galowenda minn lnu.

Gu'n nki'n galwen dzeb nak: tib ngaw gona tib zig nis.

2. La pulsada, dzekna xka galnan minn xku'n lë' xchen minn dzaknë dze'n. Gu'n che'n chu'n minn giedz chu'n mmed, dzekna xka gie'nna be ndip yu lëd minn ota kaidcha xchen minn dze'n.

Ichësa minn giedz minn chu'n mmed stesda' ukë minn lnu use'd xlowend ginda'n gona gilgizd, kama ichësa gilgizd nan ichë minn lnu xku'n ba gix nki'n galwen gunu. Ne'g di't nak past di't yuna, lë' minn xaxë lo minn chak chu'nwen xne'g. Yu bala di't chu'n minn mmed xnobidz min ichë lo minn giedz chu'n mmed, gona yu yusew di't zid bapa gilgizd yu gona gona bapa lo gix nak gu'n chak mmed.

Ditisa xla'nki'ndzala' galwanë' xku'n nak mmed chu'n minn giedz, lë'nu xne' zak gwyilo di't p'd nak: <http://www.Medicalandherbs.com/linan.htm>

Ichë gu'n zid ne'g nak gu'n gime'luwë, kama gunu nki'nda lu luga gunn mme di', sinda nki'n tsu lo tib lo minn chak chu'n mmed giedz.

Kwne' bekwa'n xie'nnalä.

¿Bekwa'n nak ichop gu'n kë lad gia?

¿Xku'n xluw xa' nak kad tibu?

¿Ba nak di't nki'n kad tibu?

Gu'n ise'dna:

- ▶ Ilablā gu'n nak notisia xku'n gow tib una' ney mē'd dzekna xka gaknanlā bekwa'n nak gu'n xne'wu.
- ▶ Ilablā gana ki'blā bekwa'n ncho'bcha nak lēn gu'n nak notisia xku'n gow tib una' ney mē'd loxna ine'lā xku'n naku.
- ▶ Ilablā ndip gu'n nak tib gilxkab ilablo wen gana wenda.
- ▶ Ikē'lā, gana ilē'tslā xku'n xia' gu'n nak kart gu'n sia lo tib minn lidzma.
- ▶ Gaknanlā xku'n nak tib notisia gana tib kart.
- ▶ Gaknanlā ba xki'n tib notisia gana tib kart.
- ▶ Gaknanlā ba xki'n x/x or lē' xti'dzlā xkē.

Kwiy wen lo dibuj loxna kwlab gu'n xne' minn.

¡Kwiy na wen xne' gu'n che'n!

¿Bekwa'n nak gu'n xne'wu?

Ne'g xne' gan bekwa'n chigial gow tib una' ney mē'd.

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

¿Bekwa'n nak gu'n xlab nay ki?

¿Ba uwiylá tib gits xne' xi'k nak gu'n xlab nay ki?

¿Bok nak or xlab minn xi'k nak gu'n xlab nay ki?

Kwlab di'dz gu'n yu ray xan
gana kwiw wen lo dibuj.

DI'LTSA WEN GOW TIB UNA', xkakga nda'n una' lë' una' gwey mē'd

Di'ltsa lë'lá gow wen or lë'lá ney mē'd, gunu gu'nn lë' xliná nda'n.

Omar Flores

México, 31 stse mars 2016.

Di'ltsa lë' ichësa minn wen gow lal mban, gunu gu'nn lë' minn tipta gak nda'n, gana nki'n ichësa una' wen gow, or lë' ney mē'd gana or lë' mē'd gal gana ted lo knu or lë' mē'd uyal xkakga wen gow.

Di'ltsa lë' ichësa una' chow wen, gunu chu'nn nlë nda'n iban una' knu lal iban.

Di'ltsa tib minn ney mē'd gow wen, gunu chu'nn bët sakda minn or lë' mē'd gal gana nika mē'd xkakga nda'n, di'ltsa lë' tib una' gow wen or lë' ney mē'd, gunu gu'nn galda mē'd anscha or zëxda idzinn or, gana nika bët sakda mē'd anscha gal mē'd gana konde gal mē'd nlë nē mē'd.

Par wen cho'b mē'd lën ldo' xna' mē'd, nki'n gow xna' mē'd wen gana gap kwidad. Ne'g zi'd balal gu'n nki'n gow tib minn ney mē'd, dzekna xka wen nda'n minn.

Gu'n nki'n gow tib una' ney mē'd:

- Gu'n nki'n ixixkwa' gu'n gow una' knu nak: (xob, xobxtil, abena, aroz) gana nki'n gow una' knu nex gana berdur xi'k nak (naranj, manzan, iniy, ndzuw, yap, giłwëts, gu, zanaoria); gana xi'k nak (më, lentej, yab, garbans, lech, ngow, kës, ngid, mal, bia'l ngon gana bia'l kuch). Or lë' una' mey mē'd tipta chow ichë gu'n che'n, or knu lë' una' knu ndipcha yu ldo' gana ichë gunu chu'nn lë' una' knu nda'n gana xkakga zicho'b xin. Nki'n xiy gow una' ney mē'd seid gana xiy gia gu'n nex.
- Nki'n xiy gow una' ney mē'd seid gana xiy gia gu'n nex.
- Nki'n gia una' ney mē'd xun bas nis ota chop litr nis kad dze.
- Nki'n gow una' mē'd mē'd iza komid tib dze: xinchen, xwe gana stse', gana nki'n tson bueld gow una' knu nex tib dze.

- Gana nki'n tipta gia una' ney mē'd bitamina gana gu'n nak minerales xi'k nak ácido fólico, hierro gana calcio. Nki'n ichësa una' ney mē'd tsa lo doktor, dzekna xka lë' doktor ine' bekwa'nga nak gu'n gia.
- Ichësa una' ney mē'd nki'n giada alkol, ila'da dias gana dele bechakwa'n.
- Ichësa una' ney mē'd nki'n xiy gia refresk.
- Ichësa una' ney mē'd nki'n xiy gia kafe gana xkakga or lë' xgëdz xin.
- Ichësa una' ney mē'd xiy gow zed.
- Ichësa una' ney mē'd nki'nda gakkëcho nika nki'nda gak nki'x.

Ichësa una' nki'n wen nda'n iban gana nlë tsu ldo', nika nki'nda saknë gana xkakga ichë xin, loxna gunu nki'n wen gow gana gakanan bekwa'n gow.

Kë' chop gilxkab gu'n xie'nnalá idzalnalá lën gu'n ilablá.

Kwsa'n notisia gu'n xlablá giklá.

Kë' gan bekwa'n xa' nak udzalnalá lën gu'n ulablá
lo gu'n ukë'lá anscha ilablá.

Këb gu'n zi'd lad xan xi'k xku'n nak notisia gu'n ulablá.

¿Xku'n lo nki'n wen gow tib minn?

¿Xku'n bekwa'n nki'n gow tib una' ney më'd?

¿Bekwa'n zak gë'plá lo tib una' chap minndo' igia'n xin?

¿Ichësana xi'k xku'n nakna una' xku'n gannana dzekna saknëdna?

Klu tib (✓) di'tsa nli ota nlida iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n, gu'n zi'd ne'g.

Iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n	Nli	Nlida
Tib una' ney mē'd zak gow <u>ch</u> o zed.		
Di'tsa lē' tib una' gow wen or lē' ney mē'd, gunu gu'nn galda mē'd an <u>s</u> cha or zēxda idzinn or, gana nika bēt sakda mē'd an <u>s</u> cha gal mē'd.		
Zak nonga gownā nki'nda gianā asido foliko.		
Zak nonga gownāmē gana giana lech lē'la kalsioga.		
Zak nonga gownā ngid, mal gana ldo' man lē'la ierroga.		
Zak nonga gownā ngow, espinaka gana naranj lē'la asido folikoga.		

Kwiy gana gib lo notisia gu'n xnab lad gët.

¿Ba gu'n nak lë notisia?

¿Ba gu'n nak lë minn ukë' notisia?

¿Ba nak di't ukë notisia?

¿Bekwa'n nak gu'n xne' notisia?

¿Lo idib di't zi'd notisia ba lo nak di't zi'd gu'n ncho'bcha nak?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Bislëdz gone:

Gu'n chu'nn **notisia** nak chu'nn bis tib gu'n nkub nak, dzekna gakanan minnu. Or ikë tib notisia nki'n guslëdzma iza pregund gu'n zi'd lad xan:

¿Bekwa'n uyak? ¿Chu uzaku? ¿Bok uyaku? ¿Ba uyaku? ¿Xku'n uyaku? ¿Xku'n lo uyaku?

Tib notisia chap ga'y gu'n:

Titular: Gu'n che'n nak tib gilxkab gan bekwa'n nak gu'n xne' idib notisia, gana yu or mbe' gik letr zi'd gu'n che'n axta gik or anscha guslo kë xkwa' xkwa' gan bekwa'n nak notisia gana yu or zi'd tib dibuj di't kë gu'n che'n.

Subtitulo ota entrada: Gu'n che'n nak gu'n nak di't zi'd gu'n ncho'bcha nak lën notisia gana nupaga letr nak gu'n che'n.

Lë minn uza'wu: Lë gu'n che'n kë anscha guslo ide'd kwend gan bekwa'n nak notisia gana win gik letr zi'd gu'n che'n.

Di't xde'd kwend notisia: Ga nak di't zi'd xkwa' xkwa' gan bepekwa'n nak gu'n uyak.

Tib notisia nak tib gu'n uyak zi'd lo gu'n lë periodiko; lo periodiko nak di't zi'd xa'la xa'la notisia.

Gana yu or xkë' minn tib retrat lo notisia.

Titular

DI'LTSA WEN GOW TIB UNA',

xkakga nda'n una' lë' una' gwey mē'd

Subtitulo
ota
entrada

Di'ltsa lë'lá gow wen or lë'lá ney mē'd, gunu gu'nn lë' xīnlá nda'n.

Omar Flores

México, 31 stse mars 2016.

Di'ltsa lë' ichësa minn wen gow lal mban, gunu gu'nn lë' minn tipta gak nda'n, gana nki'n ichësa una' wen gow, or lë' ney mē'd gana or lë' mē'd gal gana ted lo knu or lë' mē'd uyal xkakga wen gow.

Di'ltsa lë' ichësa una' chow wen, gunu chu'nn nlë nda'n iban una' knu lal iban.

Di'ltsa tib minn ney mē'd gow wen, gunu chu'nn bët sakda minn or lë' mē'd gal gana nika mēd xkakga nda'n, di'ltsa lë' tib una' gow wen or lë' ney mē'd, gunu gu'nn galda mē'd anscha or zëxda idzinn or, gana nika bët sakda mē'd anscha gal mē'd gana konde gal mē'd nlë nē mē'd.

Par wen cho'b mē'd lën ldo' xna' mē'd, nki'n gow xna' mē'd wen gana gap kwidad. Ne'g zi'd balal gu'n nki'n gow tib minn ney mē'd, dzekna xka wen nda'n minn.

Gu'n nki'n gow tib una' ney mē'd:

- Gu'n nki'n ixixkwa' gu'n gow una' knu nak: (xob, xobxtil, abena, aroz) gana nki'n gow una' knu nex gana berdur xī'k nak (naranj, manzan, iniy, ndzuw, yap, gitwëts, gu, zanaorial); gana xī'k nak (më, lentej, yab, garbans, lech, ngow, kës, ngid, mal, bia'l ngon gana bia'l kuch). Or lë' una' mey mē'd tipta chow ichë gu'n che'n, or knu lë' una' knu ndipcha yu ldo' gana ichë gunu chu'nn lë' una' knu nda'n gana xkakga zicho'b xīn. Nki'n xiy gow una' ney mē'd seid gana xiy gia gu'n nex.
- Nki'n xiy gow una' ney mē'd seid gana xiy gia gu'n nex.
- Nki'n gia una' ney mē'd xun bas nis ota chop litr nis kad dze.
- Nki'n gow una' mē'd mēd iza komid tib dze: xinchén, xwe gana stse', gana nki'n tson bueld gow una' knu nex tib dze.

- Gana nki'n tipta gia una' ney mē'd bitamina gana gu'n nak minerales xī'k nak ácido fólico, hierro gana calcio. Nki'n ichësa una' ney mē'd tsa lo doktor, dzekna xka lë' doktor ine' bekwa'nga nak gu'n gia.
- Ichësa una' ney mē'd nki'n giada alkol, ila'da gias gana dele bechakwa'n.
- Ichësa una' ney mē'd nki'n xiy gia refresk.
- Ichësa una' ney mē'd nki'n xiy gia kafe gana xkakga or lë' xgëdz xīn.
- Ichësa una' ney mē'd xiy gow zed.
- Ichësa una' ney mē'd nki'nda gakhëcho nika nki'nda gak nki'x.

Ichësa una' nki'n wen nda'n iban gana nlë tsu ldo', nika nki'nda saknë gana xkakga ichë xīn, loxna gunu nki'n wen gow gana gakanan bekwa'n gow.

Lë
minn
uza'wu

Di't
xde'd
kwend
notisia

Klu tib ray icha' lo gu'n kë lad mbeg idzinn lo gu'n kë lad derech xi'k xku'n nak gu'n ney tib notisia.

Subtitulo ota entrada

Par wen cho'b më'd lën ldo' xna' më'd, nki'n gow xna' më'd wen gana gap kwidad. Ne'g zi'd balal gu'n nki'n gow tib minn ney më'd, dzekna xka wen nda'n minn.

Lë minn uza'wu

Omar Flores

Di't xde'd kwend notisia

Di'ltsa lë'lá gow wen or lë'lá ney më'd, gunu gu'nn lë' xinlá nda'n.

Titular

Di'ltsa wen gow tib una', xkakga nda'n una' lë' una' gwey më'd.

Wen kwlab dzekna gie'na stib minn

Kwlab seyit gu'n zi'd lad xan xi'k xku'n zi'd gu'nnlo.

Kwlab wen gana xñaz:

- Zëxda ikëw lyu ber lë' ichë mël xienzëlá gu'n ki xluw merla ikëw lyu.
- Di'ltsa yulá tib lger ndze'b masda gwa idzi'nnlá tib lger ndip nak.
- Nu'wu uyu'nn gan ichësa lo minn na is.

Wenda kwlab:

- Minn kisa wendo'.
- ¿Be' këxi dzi'n na or?
- Xkëdo' ldo'ná minn ki.

Kwsa'b sebalal gu'n giklá loxna kwne'wu xi'k une'zélá gu'n lad gia.

Ndip kwlab kwend che'n.

Mig gana sap

(Nup xiy tib kwend)

Bokla uyu tib jagwar di't nak tib lger yu yagdo' gana tipta ngë xna yu gix. Jagwar knu nak man chu'nnbéy ichësa lo man yuzë lger knu.

Ñana tipta dze lë' jagwar knu ucha' sia dzesu lo xamig man yuzë lger knu, ñana tigolpa lë'tsa lë' minn yuzë go's uyuslo xgitsyë gib. Ga dzekna lo ngia'ldo' jagwar knu ni tib bal nga'da. Ñana lo ukë' jagwar knu karreldo' lë'lá uga' lëd tib blë yag, ga dzekna lë' uyab, ñana xnusaga uyusche jagwar knuga ga lë' siakga xkë' karrel xnusa, axta sia udzinn di't nak lidz.

Minn uza'wu: Gerónimo Ricardo Can Tec

Gunn-ná gilxkab xku'n nak gu'n ulabná

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

¿Bekwa'n uye'nnalá xla'n minn uza'wu ine'?

¿Be uyu'nnlá gan uye'nnalá gu'n ncho'bcha nak xne' kwe'nd?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Benanlá ganlá:

Or lë'lá tsu use'd gu'n nak, wen kwlab dzekna gie'nna stib minn, nki'n guslëdzlá gu'n che'n. chupa nakzë minn gon gu'n ilablá; be minndo' winu ota minndo' gol-lo, ota minngol-lo; gana be nanla minn gu'n ilablá; gana be sdza'l ldo' minnu, ichë gu'n che'n gu'nn yu'dlá dzekna xka gakananlá xku'n ilablá, zak gu'nnlá sen kon ñalá ota kon lo'lá, gana zak kwi y lo minn dzekna xka gakananlá gan be sdzo'bkwidat minn gu'n xlablá.

Gana nki'n gakananma or lë' tib minn xlab bekwa'n, nki'n gan be ndal minn ndza'l ldo' xlab minn knu, lo ña gunu gu'nn lë' ichë minn izobdiag gu'n ilab stib minn.

Ne'g zi'd gan xku'n gu'nnlá anscha or ilablá tib gu'n ndip

Kwlab kwend lë “Gilgut ichop pelon” lën xli'brlá gu'n lë Libr gu'nn yud minngol ilab, loxna liger lë'lá ilabu ndip.

Gwiy iza gu'n zi'd lad xan dzekna gakanlā xku'n ilablā xkwendlā:

- ▶ Kwlab kwend wen gana kwiye bepekwa'n ise'dma lēn kwend.
- ▶ Wen knwne' di'dz gu'n ilablā.
- ▶ Gib gan ba zi'd gu'n ncho'bcha nak gana gu'n xiysa nak lēn gu'n xlablā, gana xa'la xa'lā kwlab gu'n ilablā, gana zak nupga kwiye lo minn chon gu'n xlablā, nonga gonga tedsu'dlā di't sia'lā xlablā.
- ▶ Tipta bislēdz be lē kwend, gana di't zi'du, gana chu nak minn uza'wu gana chu nak minn uyu'nnu di'tsē. lchē gu'n che'n nki'n gakanlā anscha guslo'lā ilablā kwend.

**Kwlab gu'n
chu'nn tib
nay gilxkab.**

Kēb gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Bekwa'n nak gu'n ikē' nay?

¿Be ukañalalá tib gits zi'd tib gu'n nak x̣i'k nak gu'n iza' nay? ¿Bok uka'ñalo?

¿Be yu or ukë'lalá tib gu'n nak x̣i'k nak gu'n iza' nay? ¿Ba gits nak gu'n uza'lalá?

Ne'g kwza' tib list gan bepekwa'n nak gu'n ney tib kart.

Kwlab loxna klu ray xan gu'n uyab giklá uza'lá lad gia gu'n chey tib kart.

Lger gana bok uya'wu

Lë minn ikañawu

Gu'n ulox xan

Lë minn uza'wu

Gu'n xne'wu

Diux

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Bislëdz gone:

Tib **kart** nak tib gits xkë di't xne'ma di'ltsa bekwa'n uyak ota dele bekwa'n xla'nma ine'ma; gits che'n xcha'lma korrew nonga xiuwu tib sobr dzi'ts ndze.

Gu'n chey tib kart nak nakzë gu'n che'n:

Lger gana bok uya'wu: Gu'n che'n xluw ba dze gana ba lger nak di't uya' kart.

Lë minn ikañawu: Gu'n che'n nak lë minn sia kart lo, gana nki'n sdzob tib di'dz ndo' axta ga dzekna sia lë minn.

Diux: Gu'n che'n nak tib di'dz xla'n minn xcha'l kart ine' lo minn ikañawu.

Gu'n xne'wu: Gu'n che'n nak di'ltsa bekwa'n xla'n minn xcha'l kart ine' lo minn ikañawu gana ichëw xkwa' ña'.

Gu'n ulox xan: Gu'n che'n xkë axta or uloxla ukë kart; naku tibaga ba'l di'dz ota zak chop tson ba'lo.

Lë minn uxa'lo: Gu'n che'n nak lë minn xkë kart.

Kë' gan be lë kad tib gu'n ney gu'n che'n, xi'k xku'n chigial naku.

San Catarina Xanaguía, 8 stse më' jul is 2017.

Rosaura:

Xinna, kimbiasná wen yulá.

Xkëná gits che'n zi'd lolá, lo xka'ndná gakanlá nlená lo lë' minndo' chu'nnkluwná. Lë' minndo' xyi'd axta giedz gana wen minndo'. Lo minndo' knu stsedná ikëná xi'k nak kart che'n. Gana usedlaná xguná firm.

Nay Juana, nay lë'kga gakda ilab gana nika ikë', nay knu ugu gikná uyaná di't chak use'd, gu'n zob gax ne'g di't zob klinika. Xi'k xku'n xiano xkwel or udze chaknu xun, gana iche'kgano chu'nn yudlsa, dzekna xka lë'nu siacha chu'nn ichë gu'n chu'nnkluw minn chu'nnkluw, gana minn chu'nnkluw lë'kga xne' xti'dzna.

Kimbiasná ñalá xi'lna, xi'k xchidná lo lë'ná chakla xkë gana xlab. Or lë'lá gi'd yu, lë'ná ilab tib kwend lolá, gu'n lë "Gilgut ichop pelon"; kwend che'n zi'd lën libr une'dz minn lo'nu xi'k xku'n naknu minngol.

Nanná zolila xchi'dzlá gonlá kwend che'n, xi'k xchidzná lo za'ksa sia kwend che'n.

Gop kwida'dlá, gana ibidlá ti'blá di't nak lo stsi'nlá, lo

xne'lá tib lo kart gu'n uxa'l-lá loná Estados Unidos,
nxendo' ichē lo ñaz gana nika giendzē minn ñaz.

Tipta ibilá ichē'lá xkomie'rlá, dzekna bētda.

Pxo'zlá xne' chuslédzlá tipta.

Xchildná, lē'ná ulox ukē lo'lá.

Esperanza Gómez Sánchez

Kwlē'ts gan be lē'wuga uza'lá lad gia.

Lē minn
ikañawu

San Catarina Xanaguía, 8 stse mē' jul is 2017.

Rosaura:

Xinna, kimbiasná wen yulá.

Lger
gana bok
uya'wu

Diux

Gu'n
xne'wu

Xkēná gits chē'n zi'd lo'lá, lo xka'ndná gaknanlá
nlená lo lē' minndo' chu'nnklwná. Lē' minndo' xyi'd
axta giedz gana wen minndo'. Lo minndo' knu
stsedná ikēná xi'k nak kart chē'n. Gana usedlaná
xguná firm.

Nay Juana, nay lē'kga gakda ilab gana nika ikē',
nay knu ugu gikná uyaná di't chak use'd, gu'n zob
gax ne'g di't zob klinika. Xi'k xku'n xiano xkwel or
udze chaknu xun, gana iche'kgano chu'nn yudlsa,

**Gu'n
xne'wu**

dzekna xka lē'nu siacha chu'nn ichē gu'n chu'nnkluw
minn chu'nnkluw, gana minn chu'nnkluw lē'kga xne'
xti'dzna.

Kimbiasnā ñalā xi'lna, xi'k xchidnā lo lē'nā chakla
xkē gana xlab. Or lē'lā gi'd yu, lē'nā ilab tib kwend
lo'lā, gu'n lē "Gilgut ichop pelon"; kwend che'n zi'd lēn
libr unē'dz minn lo'nu xi'k xku'n naknu minngol.

Nannā zolila xchi'dzlā gonlā kwend che'n, xi'k
xchidznā lo za'ksa sia kwend che'n.

Gop kwida'dlā, gana ibidlā ti'blā di't nak lo stsi'nlá, lo
xne'lā tib lo kart gu'n uxa'l-lā lonā Estados Unidos,
nxendo' ichē lo ñaz gana nika giendzē minn ñaz.

Tipta ibilā ichē'lā xkomie'rlā, dzekna bētda.

Pxo'zlā xne' chuslēdzlā tipta.

Xchildnā, lē'nā ulox ukē lo'lā.

Esperanza Gómez Sánchez

**Chop lan
di'dz or
uloxla**

Lē minn uxa'lo

Be lë'wu nak gu'n uza'lá

Ne'g kwza' ichësa gu'n nanlá gwey kart gu'n iza'lá.

Kwlë'ts gan be uza'lá ichë gu'n nki'n chey tib kart, dzekna lë'lá iza' xkartlá. Kwadr gu'n zi'd lad gët zak gu'nn yu'dlá.

Klu tib **X** gu'n nli zid lo gu'n uza'lá lad gia.

	Nki'nu	Nki'ndu
Bok gana ba lger uya'wu		
Lë minn ikañawu		
Diux		
Nën zi'd gu'n xne' kart		
Lë minn uxa'lo		

Kwsa'b giklá gan xku'n ine'lá lo kart ixikwa'lá.

¿Bekwa'n ine'lá lo minn ixa'l-lá kart?

Gweyxkwa' ichë gu'n uza'lá ¿bekwa'n gane'ch sia? Gana ¿bekwa'n sia xits knu?

Par lë gu'n ikë'lá klarcha xne' wen xkwa'gax ikë'lá gu'n ine'lá lo minn
ixa'l-lá kart, loxna gunu wen kwza'wu lën kwadr che'n.

Gu'n <u>ncho</u> ' <u>bcha</u> nak ikë'á lën kart	Sebalal gu'n idza'l gu'n <u>ncho</u> ' <u>bcha</u> nak ikë'lá lën kart
1	
2	
3	

Ne'g kē' ichësa gu'n ncho'b nak ikē'lá lo kart gana gu'n xiysa
idza'l gunu.

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

Kë' tib kart.

Gu'nntlëdzdalá ichësa gu'n nki'n gwey tib kart.

A large rectangular area with horizontal green lines, intended for writing.

llë'tsna kart uza'lá

Klu tib bien lo xkartlá di't zi'd ichë gu'n che'n.

Gu'n gwey tib kart:

- ¿Be neyo bok gana ba lger uya'wu?
- ¿Be neyo lë minn ikañawu?
- ¿Be neyo lë minn uxa'lo?
- ¿Or chuslo xa be kë diux sia lo minn ikañawu?
- ¿Be zi'd gu'n chigial ine' kart?
- ¿Be zi'd gu'n xlox axta xan?
- ¿Be zi'd lë minn uxa'lo?

Xku'n ukëwu:

- ¿Be klar xne' kart gu'n uza'lá?
- ¿Be sie'nna minn ikaña akartlá gu'n ukë'lá?
- ¿Be ukë'lá gu'n xla'nlá ine'lá lo kart?
- ¿Lo ichësa gu'n ukë'lá lo kart be ichësa gu'n klar xne' ota yu di't nlo'xdalá nne'lá loxna gunu klarda xne' lo kart?

Be wen uza'lo:

Be uyu'nnstsi'nlá letr mayuskulas:

- Letr gane'ch gu'n uza'lá lë minn ota lë lger
- Or uyuslo xan tib ti *párrafo*
- Or uyelo uzob tib *punto* konde uded lo knu be uzo'blo

Be uyu'nnstsi'nlá gu'n che'n:

- Punto seguido*
- Punto final*
- Komas

Kwnab tib lo xkomie'rlá ilab xkartlá gana loxna kwnabdi'z gu'n che'n gan xku'n nak xkilxkab xkomie'rlá.

¿Be yu ba uche nup gu'n lo dekartná gana loxna ñe'ndnalá bekwa'n nak gu'n xnená ga?

¿Ichë di't uzobná punto, koma, be uyu'nn gunu yud lë'lá uyenchana gu'n xne' dekartná?

¿Be udza'l ldo'lá xku'n ukënu, ichë didz gu'n uyunnstsi'nná uzanu?

¿Bekwa'n ine'lá gunn-ná dzekna xka wencha ichakë gu'n izaná?

Di'ltsa xie'nnalá nki'n ixixkwa'lá xkartlá wencha, gobiche kwza'wu ne'g stib.

Bi'nn gilxkab xku'n nak xti'dz-zělá

Kwlab gu'n che'n loxna kwiychë di'dz gu'n xnaya'sdo'.

Xne' minn or lë'ma chon bië ngwziy, wenda suma xan lambr gana xan lamina. Gana nika gakda sënma machet, lo ndze'b sënnu bel gwziy. Gana **xne'** minn gakda suma xan tib yag ncho'b, xi'k nak yag kok lo yu ldo' yag knu yu ngtsan, ñana gunu nak gu'n **xgib** ngwziy. Gana lo yu lo yag nluts nak **loxna** gunu ndze'b giab ngwziy lëdma gëtma.

Kwlab iza di'dz loxna gib gan bekwa'n xa' xne'ma letr "**x**" gana "**x**".

Kwnabdi'dzlsa ichë gu'n che'n lo xkomie'rlá.

¿Bekwa'n udzalnalá xa' ña' letr **x** lo letr **x**?

¿Be igwal chak tsiylá xne'lá ichop letr che'n ichë di'dz gu'n ulablá neyo? ¿Xku'nga?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Benanlá ganlá:

Par gaknanlá xa' sdzëts letr gu'n nak **x**, lo letr gu'n nak **x** gu'n uyak nak tib x gax ray xan lë' stibu xkisa.

Ichop letr che'n zak idzalnana or chuslo xan tib di'dz gana ichol di'dz gana axta or loxla di'dz, ber bitser ycha di'dz gu'n neyo axta xan.

Kwlab ichë di'dz gu'n zi'd lën kwadr loxna kē' tib kwend lo ray gu'n nax lad xan, bi'nnstsi'n ichë di'dz kē lën kwadr.

xob

xun

xobxtil

xi'l

xi'dz

xik

xi'l

pcho'x

xech

gixtu'

Kwlab gu'n zi'd xan che'n, loxna kē' di'dz gu'n xche lo ray. Lo ichop gu'n kē lē kwadr kwi'y gan bekwa'n lē' nak.

1. Lē' dad chap ndal yag _____.

yex

yex

2. Lē' tib nī'b uka' tib _____.

gixtu'

gixtu'

3. Lē' minn uya lo lgiy uka' ndal lo _____.

pcho'x

pcho'x

4. Lē' _____ xki'n ikē giat.

xobxtil

xobxtil

5. Lē' _____ xdol di't chak lgiy.

xi'dz

xi'dz

6. Lē' minndo' uyok lach h ña' no'nda _____.

xi'l

xi'l

Kwlab di'dz zi'd xan che'n loxna kë'wu wen lad kwa.

yex	
gixtu'	
pcho'x	
xobxtil	
xi'dz	
xi'l	

Kwzëlo gu'n che'n kë' di'dz gu'n xche, bi'nnstsi'n di'dz gu'n ukë'lá wen lad gia.

Lë' minndo' uka' tib _____ loxna uyok lach gu'n ña'

_____ ga dzekna lë' sia uyax lo _____ .

Kwlë'tsisa chop gu'n uwiylalá gana kwne' bekwa'n xie'nnalá.

DI'LTSA WEN GOW TIB UNA',

xkakga nda'n una' lë' una' gwey mē'd

Di'ltsa lë'lá gow wen or lë'lá ney mē'd, gunu gu'nn lë' xīnlá nda'n.

Omar Flores

México, 31 stse mars 2016.

Di'ltsa lë' ichësa minn wen gow lal mban, gunu gu'nn lë' minn tipta gak nda'n, gana nki'n ichësa una' wen gow, or lë' ney mē'd gana or lë' mē'd gal gana ted lo knu or lë' mē'd uyal xkakga wen gow.

Di'ltsa lë' ichësa una' chow wen, gunu chu'nn nlë nda'n iban una' knu lal iban.

Di'ltsa tib minn ney mē'd gow wen, gunu chu'nn bët sakda minn or lë' mē'd gal gana nika mēd xkakga nda'n, di'ltsa lë' tib una' gow wen or lë' ney mē'd, gunu gu'nn galda mē'd anscha or zëxda idzinn or, gana nika bët sakda mē'd anscha gal mē'd gana konde gal mē'd nlë nē mē'd.

Par wen cho'b mē'd lën ldo' xna' mē'd, nki'n gow xna' mē'd wen gana gap kwidad. Ne'g zi'd balal gu'n nki'n gow tib minn ney mē'd, dzekna xka wen nda'n minn.

Gu'n nki'n gow tib una' ney mē'd:

- Gu'n nki'n ixixkwa' gu'n gow una' knu nak: (xob, xobxtil, abena, aroz) gana nki'n gow una' knu nex gana berdur xī'k nak (naranj, manzan, iniy, ndzuw, yap, gitwëts, gu, zanaoria); gana xī'k nak (më, lentej, yab, garbans, lech, ngow, kës, ngid, mal, bia'l ngon gana bia'l kuch). Or lë' una' mey mē'd tipta chow ichë gu'n che'n, or knu lë' una' knu ndipcha yu ldo' gana ichë gunu chu'nn lë' una' knu nda'n gana xkakga zicho'b xin. Nki'n xiy gow una' ney mē'd seid gana xiy gia gu'n nex.
- Nki'n xiy gow una' ney mē'd seid gana xiy gia gu'n nex.
- Nki'n gia una' ney mē'd xun bas nis ota chop litr nis kad dze.
- Nki'n gow una' mē'd mēd iza komid tib dze: xinchen, xwe gana stse', gana nki'n tson bueld gow una' knu nex tib dze.

- Gana nki'n tipta gia una' ney mē'd bitamina gana gu'n nak minerales xī'k nak ácido fólico, hierro gana calcio. Nki'n ichësa una' ney mē'd tsa lo doktor, dzekna xka lë' doktor ine' bekwa'nga nak gu'n gia.
- Ichësa una' ney mē'd nki'n giada alkol, ila'da gias gana dele bechakwa'n.
- Ichësa una' ney mē'd nki'n xiy gia refresk.
- Ichësa una' ney mē'd nki'n xiy gia kafe gana xkakga or lë' xgëdz xin.
- Ichësa una' ney mē'd xiy gow zed.
- Ichësa una' ney mē'd nki'nda gakhëcho nika nki'nda gak nki'x.

Ichësa una' nki'n wen nda'n iban gana nlë tsu ldo', nika nki'nda saknë gana xkakga ichë xin, loxna gunu nki'n wen gow gana gakhnan bekwa'n gow.

San Catarina Xanaguía, 8 stse më' jul is 2017.

Rosaura:

Xinna, kimbiasná wen yulá.

Xkēná gits che'n zi'd lo'lá, lo xka'ndná gaknanlá nlená lo lē' minndo' chu'nnkluwná. Lē' minndo' xyi'd axta giedz gana wen minndo'. Lo minndo' knu stsedná ikēná xi'k nak kart che'n. Gana usedlaná xguná firm.

Nay Juana, nay lē'kga gakda ilab gana nika ikē', nay knu ugu gikná uyaná di't chak use'd, gu'n zob gax nē'g di't zob klinika. Xi'k xku'n xiano xkwel or udze chaknu xun, gana iche'kgano chu'nn yudlsa, dzekna xka lē'nu siacha chu'nn ichē gu'n chu'nnkluw minn chu'nnkluw, gana minn chu'nnkluw lē'kga xne' xti'dzna.

Kimbiasná ñalá xi'lna, xi'k xchidná lo lē'ná chakla xkē gana xlab. Or lē'lá gi'd yu, lē'ná ilab tib kwend lo'lá, gu'n lē "Gilgut ichop pelon"; kwend che'n zi'd lēn libr unē'dz minn lo'nu xi'k xku'n naknu minngol.

Nanná zolila xchi'dzlá gonlá kwend che'n, xi'k xchidzná lo zaksa sia kwend che'n.

Gop kwida'dlá, gana ibidlá ti'blá di't nak lo stsi'ná, lo xne'lá tib lo kart gu'n uxá'l-lá loná Estados Unidos, nxendo' ichē lo ñaz gana nika giendzē minn ñaz.

Tipta ibilá ichē'lá xkomie'rlá, dzekna bētda.

Pxo'zlá xne' chuslédzlá tipta.

Xchildná, lē'ná ulox ukē lo'lá.

Esperanza Gómez Sánchez

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

¿Ba klas kwend naku?

¿Bekwa'n xluw xa' nak kad tibu?

¿Ba nak di't nki'n kad tibu?

Use'd 3

Gu'n ise'dna:

- ▶ Gwiyłá lo dibuj loxna ilablá gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n ncho'bcha nak xkwend gilgidz estomakales dzekna xka gakanlálá bekwa'n nak gu'n xne'wu.
- ▶ Ki'blá gu'n ncho'bcha nak lën gu'n nak gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n ncho'bcha nak xkwend gilgidz estomakales loxna ine'lá xku'n naku.
- ▶ Wen ilablá gana ndip dzekna gie'nna stib minn, gu'nnlo xi'k nak minn chap gan gana xi'k nak minn chapda gan.
- ▶ Ikë'lá gana loxna ilë'tslá tib solisitud gu'n gunn yud.
- ▶ Gakanlálá xku'n xia' tib gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n ncho'bcha nak xkwend tib gu'n gana tib solisitud.
- ▶ Gakanlálá ba xki'nzë tib gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n ncho'bcha nak xkwend tib gu'n gana tib solisitud.
- ▶ Ikë'lá xti'dzlá par ine'lá bekwa'n nak tib gu'n ota minn ota di'ltsa bekwa'n.

**Kwiy wen
lo dibuj
loxna kwne'
bekwa'n
xie'nnalá.**

Gol kwlabu dzekna ise'dtá xku'n gu'ndá sakdadá gilgidz nak xkwend estomakales.

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

¿Be lë gu'n ude'd enfermer?

¿Be yu ba ulablalá tib gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n ncho'bcha nak xkwend tib gu'n?

¿Ba nak di't xki'n gu'n nak xi'k nak gu'n ude'd enfermer?

Gib lën gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n ncho'bcha nak xkwend **"Gilgidz estomakales"** loxna kwiw wen lo dibuj.

Tib gits ñe'ch tson blë di't zi'd gu'n nak

GILGIDZ ESTOMAKALES

¿Bekwa'n nak gilgidz estomakal?
Gu'n che'n chu'nn lë gi xiu ldo' minn gana gu'n nak lën ldo'ma.

¿Bekwa'n chu'nn lë' minn dzak gu'n nak gilgidz estomakal?

- Nis be'd
- Chowma gu'n siala chu'nnitlo gana gu'n wenda chey.
- Chak mbida di't chixkwa' komid gana di't xiu nis chama.
- Yu or bal nax gu'n sdzon man gana yuga minn nika bal xia xmand.
- Lo yu or nika chasdma tipta gana chowma dele bekwa'n nika xde'da lëd.

¿Bekwa'n xluw lë' minn dzak gilgidz knu?
Gu'n xluw lë' minn dzak gilgidz knu nak:

- Xkap
- Xké yo'b ldo' minn.
- Dzak minn gidzlo'w.

¿Bekwa'n gu'nn minn xie'nnalä lë' uyuslo dzak gu'n uyakyët lad gia?

- Lë' minn knu tsa lo doktor gana gu'nn ichë gu'n gu'nnbéy doktor.

¿Bekwa'n nki'n gak dzekna sakdama gilgidz estomakales?

- Lë' minn knu gia na'l nis, seker chop litr nis kad dze. Lë' di'itsa naku tib më'dye'n, lë' më'd knu nki'n gia nidz.
- Giada minn knu refresk.

¿Bekwa'n nki'n gak dzekna sakdama gilgidz estomakales?

- Idë'b ñama anscha gowma dele bekwa'n.
- Nki'n gapma tib letri, dzekna nki'nda nika bal tsama xmandadma, tseloga bal sia me knu.
- Nki'n gu'nnstsi'nma kloro gu'nn mbima dele ba gana dele bekwa'n chapma.
- Nki'nda sënma lëd minn dzakné.

BENANLÁ GANLÁ...
Gu'n nak gilgidz estomakales nak tib gu'n chu'nncha lë' minn chët ne'g Mëxico gana idibsa lo gitsiyu, gu'n che'n ndze'bdo' sak minndo' win gana minngol.

Or lë' tib minn xbidz nis xkwerp, or knu lë' minn sdze'ycho ldo', lë' minn no'nda sia zi'd, gana no'nda xbidz chow minn, ludz minn gana xiy minn, gana no'nda gët yu lo minn, gana axta xië' tsib lëd minn gana axta skëwna minn lo gunu.

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

¿Bekwa'n xwiylá lo dibuj?

¿Bekwa'n xie'nnalá idzalnalá lën gu'n zi'd lad gia, xi'k xku'n zi'd kad dibuj?

Kwlab gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n ncho'bcha nak xkwend tib gu'n, kwlab nupu loxna kwne' bekwa'n xie'nnalá, gana kwlabu dele blakda bueld xla'nlá.

Këb pregund che'n xi'k xku'n xne' gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n ncho'bcha nak xkwend tib gu'n.

¿Bekwa'n chu'nn minn gana di'ltsa lë' minn gap kwidad xkwerp gu'nn gu'n chu'nnbéy minn?

¿Xku'n lo nki'n izo'bkwidadma gan be bët dzakdama gu'n xluw lë' minn dzak gu'n nak gilgidz estomakales?

¿Xku'n gu'nnlā di'ltsa lē' tib minn nēn ubidz nis xkwerp?

Kluw gana bekwa'n gu'n kë lad derech nak gu'n kë lad mbeg.

llē'b nis nak

**Di'ltsa këdná
léd nex lē'
gunu nak tib**

Gitslow

gu'n xluw lē' minn gilgidz
estomakales

gapná kwida'dná dzekna bēt
sakdaná

gu'n chu'nn lē'ma sdzak gilgidz
estomakal

Kwza' tib dibuj chen tib gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n
ncho'bcha nak xkwend tib gu'n, gu'n uwiylá ota gu'n ba ulablá.

Këb balal gu'n xnabdi'dz ne'g.

¿Bekwa'n xne' gu'n ulablá?

¿Be igwal naku lo gu'n nonga uyelo ulablá or ki?

¿Bekwa'n nak stib gu'n neyo?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Bislëdz gone:

Tib **gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n ncho'bcha** nak xkwend **tib gu'n**, nak tib gu'n xde'd bekwa'n di'ltsa bekwa'n gu'n ncho'b nak gu'n nki'n gaknan ichësa minn, gana nakda gunu tib gu'n ndze'b ña' sinda xkisa gana tib gu'n xnusa xia'.

Gu'n zi'd lo tib gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n ncho'bcha nak xkwend tib gu'n, nak

- Gu'n lë **portada**. Ne'g yu or kë tib dibuj gana kë tib ba'l letr xne' gan bekwa'n nak gu'n zi'd lo tib gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n ncho'bcha nak xkwend tib gu'n.
- **Titulos gana subtítulos**. Lën tib kwend zi'dzë ndal gu'n xkwa' xkwa', gana kad gunu xne' gu'n ncho'b nak.
- Gu'n nak **kontraportada**. Gu'n che'n nak lad xits gunu, ga nak di't zi'd ba zak inabdi'dzbma xku'ncha nak gun xne' lo gits knu ota ba zak gu'nn minn yudma.

Kwlab gana kwlë'ts gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n ncho'bcha nak xkwend "**Gilgidz estomakales**" loxna këb NLI ota NLIDA gan xku'n nak gu'n zi'd lad xan.

Iza ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n	Nli	Nlida
Be neyo dibuj.		
Be ndal use'd zi'd lënnu.		
Be naku tib gu'n xne' gan xku'n nak tib gu'n.		
Be tib notisia win naku.		
Be nonga ilablá gu'n zi'd lad gik sie'nnalá bekwa'n ine' idib lad <u>xan</u> .		

Wen kwlab dzekna gie'na stib minn

Kwlab gu'n che'n xi'k xku'n zi'd ilablo.

Xi'k nak minn giend gan ldo'

- Ndzaldo loná.
- Lë' sebalal minn zi'di.

Xi'k nak tib minn nle

- Lë' tiemb gia udzinnla.
- ¿Be wen yulá?

Kwsa'b giklá schop stson gu'n loxna kwne'wu xi'k zi'd lad gia.

Wen kwlab gu'n che'n.

Gwiy iza gu'n zi'd lad xan dzekna gaknanlá xku'n ilablá xkwendlá:

- ▶ Kwlab ti'blá gana ilabdalá ndip sinda no'nda losalá.
- ▶ Gib gan bekwa'n nak gu'n ncho'bcha nak gana xku'n nki'n gak tsiylá kad lger.
- ▶ Kwlabu seyit loxna liger lè'lá ilabu ndip.

Xin tib minn ncho'b nak

(Nup xiy kwend: Udza'l mias)

...Chëp mias lo xin tib minn ncho'b nak:

— Digilmbanná liga nlëda nak: xnazná ngid ga dzekna lè' minn xna'sganá. Ichësa ngid igwal xlu'wzë gana ichësa minn xkakga. Loxna gunu nika xie'dtaná nup. Sa'nda di'ltsa lè'lá ixenná zolila lè'ná wen iba'n gana nlë tsuná.

"Lè'ná gon tib ruid xa' ndzëts lo tipta lè'ná chon ruid gu'n chu'nn lè'ná xchon sia xiungë'ts di't yuná. Sa'nda lè' or gonná tib ruid lè' niylá sdzëts zi'd, lè'ná icha lën di't yuná, lo or sdzëts niylá nak xi'k nak or xkë tib di. Gana stibu ɔbe xwiylá yu xobxtil dën ki? Na' chowdná giatxtil gana xki'nda xobxtil loná, ichë dëd ki di't yu xobxtil nika bët xne'da loná. ɔNlas nak gu'n che'n;

"Sa'nda lu' chaplá gits giklá xna xi'k xna oro. Gana di'ltsa lè'lá ixenná ɔndzundo' nak gunu!, lo ichë dën di't yu xobxtil gu'nn lè'ná guslëdz gits giklá gu'n xna xi'k xna oro gana idza'l ldo'ná or lè' me xbi xid xobxtil...

Minn uza'wu: A. de Saint-Exupéry
El principito. México,

Editores Mexicanos Unidos, 1996, pp 74-75.

Kwnabdi'dz gan bekwa'n uye'nna minn uyon lë'lá ulab kwend.

- ¿Bekwa'n xne' lo kwend?
- ¿Chupa chakyët lo kwend?
- ¿Xku'n xiab giklâ xlox kwend?

Gunn-ná gilxkab xku'n nak gu'n ulabná

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

- ¿Bekwa'n uye'nnalá xla'n minn uza'wu ine'?
- ¿Be uyu'nnlá gan uye'nnalá gu'n ncho'bcha nak lën kwend?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklâ.

Benanlá ganlá:

Or lë'lá gu'nn gu'n nak, wen kwlab dzekna gie'nna stib minn, yu or zak ini'lá nup gu'nnlá gan xku'n chu'nn minn or lë' minn chixti'dz lën gu'n xlablá, gana dele xku'n sia gu'n xlablá chu'nnlo gana ichë di't zi'd gan be nlas chak minn ota xle chak minn gana dele bekwa'nda, gana ilablo dele xku'n zi'du, gunu gu'nn lë' ichë minn chon gu'n xlablá izo'bdiagcha.

Ne'g zi'd gan xku'n gu'nnlá anscha or gu'nnlá gu'n nak, wen kwlab dzekna gie'nna stib minn.

Kwlab kwend lë “**Mak gana mgid**” lën xli'brlá gu'n lë Libr gu'nn yud minngol ilab, loxna liger lë'lá ilabu ndip.

Gwi y iza gu'n zi'd lad xan dzekna gaknanlá xku'n ilablá xkwendlá:

- ▶ Kwlab kwend wen gana kwi y bepekwa'n chu'nn minn lën kwend.
- ▶ Ne'g zi'd gan xku'n gu'nnlá anscha or gu'nnlá gu'n nak, wen kwlab dzekna gie'nna stib minn.
- ▶ Par ge'nna minn gu'n ilablá, nki'n isulá or zob tib koma, tib punto, di't zob tson punto gana di't nax tib ray.
- ▶ Kwtsë' tsiylá xi'k nak di't xnabdi'dz bekwa'n, gana di't zi'd tib gu'n idzakyenama.
- ▶ Tipta bislëdz be lë kwend, gana di't zi'du, gana chu nak minn uza'wu gana chu nak minn uyu'nnu di'tsë. Ichë gu'n che'n nki'n gaknanlá anscha guslo'lá ilablá kwend.

**Kwlab
gu'n che'n
loxna
kwsa'nu
giklá.**

**Tib bis gu'n sia lo
pxoz minndo' skwel**

Lë' minn komité chen skwel uyu gik ixixkwa' tib gits di't ikë lë' xnab lo Guxtis gu'nn yud ixixkwa' wen ichë baño.

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

- ¿Ba gits nak gu'n ixixkwa' komité?
- ¿Be lë gits knu?
- ¿Ba nak di't xki'n tib gits xki xia'?
- ¿Bok nak or ixixkwa'lá tib gits xki xia'?

Use'd
letr
libr

**Kwlab di'dz gu'n kë lën kwadr gana di't sdzinn ray
gu'n xcha' lëd kward.**

San Francisco Ozolotepec, 23 stse ener 2017.

**Bekwa'n
xnabnu**

Bekwa'n xnabnu: Lë'nu xnab gu'n tsa' letrin.

**Lë minn
ikañawu
gana ba
dzi'n nak
minn**

Felipe Gutiérrez Cervantes
Prestend giedz
San Francisco Ozolotepec
Presente

**Chop lan
di'dz or
uloxla
gana
lë minn
uxa'lo**

Xcha'lnu gits che'n lo'lá Dad, lo xla'nnu inabnu gan be inë'dzda'la gu'n tsa' letrin xkiedznu di't nak Alumbres, lo xla'nnu iza'nu galpgadz letrin, chak giknu or tsa'wu lë'nu iza'wu iche'nu xik' xku'n naknu minn giedz che'n. Gu'n xla'nnu nak: Tsi' mil tabik, tsi'n tonelad bariy, tsongal tonelad semend, chopgal tonelad ge'y, galptsi' kamion yux gana galpgadz tas. Nki'ncho letrin lo'nu, lo gu'n che'n gu'nn xiy tsu gilgidz lën xkiedznu a, gana gunu gu'nn lë'nu nda'ncha iban lën giedz, gana lë'nu ibancha wen lën xkiedznu.

Kimbia'snu gwiylá lia'dz nak gu'n che'n lo'nu, gana gu'nnlá yu'dnu, nu'wu nli skë'nu dzi'n gu'nnstsi'nnu gu'n inë'dzlá ikë'nu dzi'n gu'n chu'nn-nu gilxkab, gana di'ltsa xla'nlá zak gi'dsulá lo dzi'n gu'n ikë'nu.

Lë'nu ikimbias gan xku'n nak xti'dzlá, xcha'lnu tib diux lo'lá.

Minn uxa'l gits che'n nak
Minn zuzë lo minn giedz

**Lger
gana
bok
uya'wu**

**Bekwa'n
nak
lia'dz**

Xi'k xku'n uye'nnalá gu'n ulablá lad gia këb pregund che'n.

¿Bekwa'n zi'd di't xde'd kwend bekwa'n nak lia'dz?

¿Bekwa'n nak gu'n xne' di't xne' bekwa'n xnabnu?

¿Bekwa'n zi'd di't xne' lë minn ikañawu?

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Bislëdz gone:

Tib **solisitud** nak tib gits chixkwa' sia lo minn nak dzi'n lo minn xla'nma inabma bekwa'n, lo knu xne'ma xku'n lo uxixkwa'ma tib gits xnabma bekwa'n.

Tib solisitud chey ichë gu'n che'n:

Lger gana bok uya'wu: Ga sdzob lë lger gana ba dze nak or uxixkwa' solisitud.

Bekwa'n xnabma: Gunu nak chop tson lan di'dz di't xne'ma bekwa'n xnabma.

Lë' minn ikañawu gana ba dzi'n nak minn: Ga sdzob lë minn nak dzi'n lo minn sia solisitud.

Bekwa'n nak lia'dz: Ga nak di't sdzob xku'n lo xcha'lma solisitud. Par ixixkwa'lá tibu zak pregund che'n gu'nn yu'dlá: ¿Bekwa'n nak gu'n inablá? ¿Ba iki'n gu'n xnablá? ¿Xku'n lo xnablo? Gana ¿Ba yud nak gu'n gu'nn gu'n xnablá?

Chop lan di'dz or uloxla gana lë minn uxa'lo: Ga nak di't xkë tib diux or uloxla gana xkë lë minn uxixkwa' solisitud gana xfirm minn knu.

Lo iza gu'n chey solisitud kwzo'b gu'n xche lën kwadr.

San Francisco Ozolotepec, 23 stse ener 2017.

Bekwa'n xnabnu: Lë'nu xnab gu'n tsa' letrin.

Felipe Gutiérrez Cervantes

Prestend giedz

San Francisco Ozolotepec

Presente

Xcha'lnu gits che'n lo'lá Dad, lo xla'nnu inabnu gan be iné'dzda'la gu'n tsa' letrin xkiedznu di't nak Alumbres, lo xla'nnu iza'nu galpgadz letrin, chak giknu or tsa'wu lë'nu iza'wu iche'nu xik' xku'n naknu minn giedz che'n. Gu'n xla'nnu nak: Tsi' mil tabik, tsi'n tonelad bariy, tsongal tonelad semend, chopgal tonelad ge'y, galptsi' kamion yux gana galpgadz tas. Nki'ncho letrin lo'nu, lo gu'n che'n gu'nn xiy tsu gilgidz lën xkiedznu a, gana gunu gu'nn lë'nu nda'ncha iban lën giedz, gana lë'nu ibancha wen lën xkiedznu.

Kimbia'snu gwiylá lia'dz nak gu'n che'n lo'nu, gana gu'nnlá yu'dnu, nu'wu nli skë'nu dzi'n gu'nnstsi'nnu gu'n iné'dzlá ikë'nu dzi'n gu'n chu'nn-nu gilxkab, gana di'ltsa xla'nlá zak gi'dsulá lo dzi'n gu'n ikë'nu.

Lë'nu ikimbias gan xku'n nak xti'dzlá, xcha'lnu tib diux lo'lá.

Minn uxa'l gits che'n nak

Minn zuzë lo minn giedz

Kë' gan xku'n nak xkilxkablá ixixkwa'lá tib solisitud.

¿Bekwa'n gë'plá lo minn ixa'l-lá solisitud?

Xkwa' xkwa' kë' gu'n ukë'lá lad gia ¿bekwa'n gane'ch sia? Gana ¿bekwa'n xded lo knu?

Par lë gu'n ikë'lá klarcha xne' wen xkwa'gax ikë'lá gu'n ine'lá lo minn
ixa'l-lá solisitud. Loxna gunu wen kwza'wu lën kwadr che'n.

Gu'n <u>n</u> cho' <u>b</u> cha nak ikë'lá lo solisitud	Sebalal gu'n idza'l gu'n <u>n</u> cho' <u>b</u> cha nak ikë'lá lo solisitud
1	
2	
3	

Ne'g kē' ichesa gu'n ncho'b nak ikē'lā lo solisitud gana gu'n
xiysa nak idza'l gunu.

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

Gu'nntlëdzdalá ichësa gu'n nki'n gwey tib solisitud.

[illegible]

Ilë'tsna solisitud uza'lá

Klu tib bien lo xesolisu'dlá di't zi'd ichë gu'n che'n.

Gu'n gwey tib solisitud:

- ¿Be neyo bok gana ba lger uya'wu?
- ¿Be neyo lë minn ikañawu?
- ¿Be neyo lë minn uxa'lo?
- ¿Or chuslo xa be kë diux sia lo minn ikañawu?
- ¿Be zi'd gu'n chigial ine' solisitud?
- ¿Be zi'd gu'n xlox axta xan?
- ¿Be zi'd lë minn uxa'lo?

Xku'n ukëwu:

- ¿Be klar xne' solisitud gu'n uza'lá?
- ¿Be sie'nna minn ikaña akartlá gu'n ukë'lá?
- ¿Be ukë'lá gu'n xla'nlá ine'lá lo solisitud?
- ¿Be kad parrafo xne' klar gan bekwa'n nak gu'n ncho'bcha nak, gana sia gu'n xiysa nak, dzekna xka nën bekwa'n xne' gu'n xlab minn?

Be wen uza'lo:

Be uyu'nnstsi'nlá letr mayuskulas:

Letr gane'ch gu'n uza'lá lë minn ota lë lger.

Or uyusloxan tib *párrafo*.

Or uyelo uzob tib *punto* konde uded lo knu be uzo'blo.

Be uyu'nnstsi'nlá gu'n che'n:

Punto seguido.

Punto final.

Komas.

**Kwnab tib lo xkomie'rlá ilab xesolisu'dlá gana loxna
kwnabdi'z gu'n che'n gan xku'n nak xkilxkab xkomie'rlá.**

- ¿Be yu ba uche nup gu'n lo desolisu'dná gana loxna ñe'ndnalá bekwa'n nak gu'n xnená ga?
- ¿Chë di't uzobná punto, koma, be uyu'nn gunu yud lë'lá uyenchana gu'n xne'wu ?
- ¿Be udza'l ldo'lá xku'n ukënu, ichë didz gu'n uyunnsi'nná uzanu?
- ¿Bekwa'n ine'lá gunn-ná dzekna xka wencha ichakë gu'n izaná?

**Di'itsa xie'nnalá nki'n ixixkwa'lá solitud chenlá wencha,
gobiche kwza'wu ne'g stib.**

Bi'nn gilxkab xku'n nak xti'dz-zělá

Kwlab balal di'dz che'n.

lidzná

ñalá

xbayxi

demë'dnā

ximgiy

pxozgolna

xkialna

xmannā

xiskwe'l-lā

xkidna

Klu ray xan di'dz ota nup xan di'dz, gu'n xluw lë bekwa'n nak chenlá.

Klu ray xan gu'n lë' nak.

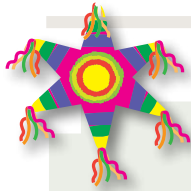
Di'dz ota letr gu'n xluw lë' bekwa'n nak chenma xkë.

- a) Axta xan.
- b) Icholda.
- ch) Axta or xloxla.

Di'dz ota nup di'dz gu'n xluw lë' bekwa'n nak chen minn xkë.

- a) Xa'sa kwa di'dz ine'ma.
- b) Tibaga xkëwu kon di'dz ine'ma.

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklá.

Benanlá ganlá:

Lën xti'dzlá gu'n xluw gan chu chen nak tib gu'n nak: ná, lá, xi, na, un gana xnu xki'nu.

	<i>Persona</i>	<i>Gun chen nak gu'n</i>
<i>Singular</i>	<i>Primera</i> <i>Segunda</i> <i>Tercera</i>	ná lá xi
<i>Plural</i>	<i>Primera</i> <i>Segunda</i>	na nu

Di'dz gu'n nak ná, lá, xi, na, gana un ndza'l stib di'dz gana gunu xluw chu chen nak tib gu'n. Gu'n che'n xkë axta or xloxlá di'dz, xi'k nak: lidz**ná**, di't lidz nak casa gana ná nak gu'n xluw chu chen nak tib yu, *primera persona*.

Gu'n xluw chu chen nak tib gu'n xkë tipsa ichop di'dz. Or lë'ma xne' ndal tib gu'n nki'n ikë di'dz nak ichë anscha ine'ma chu chen naku gana stibu xa' xkë di'dz knu, xi'k nak: ichë lidzná.

Kwza' gu'n xche bi'nnstsi'n ná, ichë, xi, lá, na.

1. Nuwu uyal La sa'nda lë'demë'd _____ uyal Chiapas.
2. Na' xlabná gana xkënë wen dedi'dz-zënë sa'nda lë' duwpa' _____ gana duwma' _____ gakda.

3. Dekamio'n _____ xcha' or xun or sil.
4. Duwma'ná xde'd xob chow dengid _____.
5. Deti'yná Joel chapxi lidz _____ gax chow ge'w.
6. Dema _____ lë Pint.

Kwlab gun che'n loxna këb xi'k xku'n naku. Kwza'wu xi'k nak gu'n che'n.

1. Na' <u>ch</u> ap tib mak.	1. Mak <u>che</u> 'n nak demakná.
2. Lu' <u>ch</u> ap tib mak.	2. _____
3. Lë'xi <u>ch</u> ap tib mak.	3. _____
4. Nza'p ki <u>ch</u> ap tib mak.	4. _____
5. Nu'wu <u>ch</u> ap tib mak	5. _____
6. Lu'tá <u>ch</u> ap tib mak.	6. _____
7. I <u>ch</u> ë minn ki <u>ch</u> ap tib mak.	7. _____

Kwlab gu'n che'n loxna gib di'dz gu'n wenda kë.

Lëna nak Mirna, Minn che'n nak minn lidzná. Na' xkë ldo'ná pxozxi gana xna'xi. Lëxi nak Carmen gana Joel.

Na' chap tib bëtsná gana tib pzanná, lëxi nak Omar gana lëlá nak Elisa. Na' chap tib bëtsye'nná, lëlá nak Luis. Dekomi'dná gu'n sdza'lcha ldo'ná nak mol ngid.

Kë' wen di'dz wenda kë lad gia.

Lë _____ nak Mirna. Minn che'n nak minn lidz _____ . Na' xkë ldo'ná pxoz _____ gana xna' _____ . Lëxi nak Carmen gana Joel.

Na' chap tib bëtsná gana tib pzanná, lëxi nak Omar gana lë _____ nak Elisa. Na' chap tib bëtsye'nná, lë _____ nak Luis. Dekomi'd _____ gu'n sdza'lcha ldo'ná nak mol ngid.

Kwlë'tslsa chop gu'n uwiylalā gana kwne' bekwa'n xie'nnalā.

Tib gits ñe'ch tson blē di't zi'd gu'n nak

GILGIDZ ESTOMAKALES

¿Bekwa'n nak gilgidz estomakal?
Gu'n che'n chu'nn lē gi xiu ldo' minn gana gu'n nak lēn ldo'ma.

¿Bekwa'n chu'nn lē' minn dzak gu'n nak gilgidz estomakal?

- Nis be'd
- Chowma gu'n siala chu'nnllo gana gu'n wenda chey.
- Chak mbida di't chixkwa' komid gana di't xiu nis chama.
- Yu or bal nax gu'n szon man gana yuga minn nika bal xia xmand.
- Lo yu or nika chasdma tipta gana chowma dele bekwa'n nika xde'da lēd.

¿Bekwa'n xluw lē' minn dzak gilgidz knu?
Gu'n xluw lē' minn dzak gilgidz knu nak:

- Xkap
- Xkē yo'b ldo' minn.
- Dzak minn gidzlo'w.

¿Bekwa'n gu'nn minn xie'nnā lē' uyuslo dzak gu'n uyakyēt lad gia?

- Lē' minn knu tsa lo doktor gana gu'nn ichē gu'n gu'nnbēy doktor.

• Lē' minn knu gia na'l nis, seker chop litr nis kad dze. Lē' di'tsa naku tib mē'dye'n, lē' mē'd knu nki'n gia nidz.

• Giada minn knu refresk.

¿Bekwa'n nki'n gak dzekna sakdama gilgidz estomakales?

- Idē'b ñama anscha gowma dele bekwa'n.
- Nki'n gapma tib letri, dzekna nki'nda nika bal tsama xmandadma, tseloga bal sia me knu.
- Nki'n gu'nnstsi'nma kloro gu'nn mbima dele ba gana dele bekwa'n chapma.
- Nki'nda sēnma lēd minn dzaknē.

BENANLĀ GANLĀ...

Gu'n nak gilgidz estomakales nak tib gu'n chu'nncha lē' minn chēt ne'g México gana idibsa lo gitslyu, gu'n che'n ndze'bdo' sak minndo' win gana minngol.

Or lē' tib minn xbidz nis xkwerp, or knu lē' minn sdze'ycho ldo', lē' minn no'nda sia zi'd, gana no'nda xbidz chow minn, ludz minn gana xiy minn, gana no'nda gēt yu lo minn, gana axta xlē' tsib lēd minn gana axta skēwna minn lo gunu.

Tib bis gu'n sia lo pxyz minndo' skwel

Lē' minn komité chen skwel uyu gik ixixkwa' tib gits di't ikē lē' xnab lo Guxtis gu'nn yud ixixkwa' wen ichē baño.

Kwne' bekwa'n xie'nnalá.

¿Bekwa'n nak kad tib gu'n kë lad gia?

¿Xku'n xluw xa' nak kad tibu?

¿Ba nak di't nki'n kad tibu?

Ne'g gwiyná gan bekwa'n usedná

Kwsa'n gu'n xlablá giklá loxna loxna kwza' gu'n xnab ne'g.

Kë' numero lën parenthesis di'itsa bekwa'n xie'nnalá naku.

1. Gits ñe'ch tson blë di't xlabná gu'n ncho'bcha nak xkwend tib gu'n

2. Solisitud

3. Kart

()

San Francisco Ozolotepec, 23 stse ener 2017.

Bekwa'n xnabnu: Lë'nu xnab gu'n tsa' letrin.

Felipe Gutiérrez Cervantes
Prestend giedz
San Francisco Ozolotepec
Presente

Xcha'lnu gits che'n lo'lá Dad, lo xla'nnu inabnu gan be ine'dzda lá gu'n tsa' letrin xkiedznu di't nak Alumbres, lo xla'nnu iza'nu galpgadz letrin, chak giknu or tsa'wu lë'nu iza'wu iche'nu xik' xku'n naknu minn giedz che'n. Gu'n xla'nnu nak: Tsi' mil tabik, tsi'n tonelad bariy, tsongal tonelad semend, chopgal tonelad ge'y, galptsi' kamion yux gana galpgadz tas. Nki'ncho letrin lo'nu, lo gu'n che'n gu'n xiy tsu gilgidz lën xkiedznu a, gana gunu gu'n lë'nu nda'ncha iban lën giedz, gana lë'nu ibancha wen lën xkiedznu.

Kimbia'snu gwiylá liadz nak gu'n che'n lo'nu, gana gu'nnlá yu'dnu, nu'wu nli skë'nu dzi'n gu'nnstsi'nno gu'n ine'dzla ikë'nu dzi'n gu'n chu'n-nu gilxkab, gana di'itsa xla'nla zak gi'dsulá lo dzi'n gu'n ikë'nu.

Lë'nu ikimbias gan xku'n nak xti'dzla, xcha'lnu tib diux lo'lá.

Minn uxa'l gits che'n nak
Minn zuzë lo minn giedz

Tib bis gu'n sia lo pxyz minndo' skwel

Lē' minn komité chen skwel uyu gik ixixkwa' tib gits di't ikē lē' x nab lo Guxtis gu'nn yud ixixkwa' wen ichē baño.

Tib gits ñe'ch tson blē di't zi'd gu'n nak

GILGIDZ ESTOMAKALES

¿Bekwa'n nak gilgidz estomakal?

Gu'n che'n chu'nn lē' gi xiu ldo' minn gana gu'n nak lēn ldo'ma.

¿Bekwa'n chu'nn lē' minn dzak gu'n nak gilgidz estomakal?

- Nis be'd
- Chowma gu'n siala chu'nntlo gana gu'n wenda chey.
- Chak mbida di't chixkwa' komid gana di't xiu nis chamo.
- Yu or bal nax gu'n sdzon man gana yuga minn nika bal xia xmand.
- Lo yu or nika chasdma tipta gana chowma dele bekwa'n nika xē'da lēd.

¿Bekwa'n xluw lē' minn dzak gilgidz knu?

- Gu'n xluw lē' minn dzak gilgidz knu nak:
- Xkap
 - Xkē ya'b ldo' minn.
 - Dzak minn gidzlo'w.

¿Bekwa'n gu'nn minn xie'nnā lē' uyusio dzak gu'n uyakyēt lad gia?

- Lē' minn knu tsa lo doktor gana gu'nn ichē gu'n gu'nnbéy doktor.

- Lē' minn knu gia na'1 nis, seker chop litr nis kad dze. Lē' di'itsa naku tib mē'dye'n, lē' mē'd knu nki'n gia nidz.
- Giada minn knu refresk.

¿Bekwa'n nki'n gak dzekna sakdama gilgidz estomakales?

- Idē'b fiama anscha gowma dele bekwa'n.
- Nki'n gapma tib letri, dzekna nki'nda nika bal tsama xmandadma, tseloga bal sia me knu.
- Nki'n gu'nnstsi'nma kloro gu'nn mbima dele ba gana dele bekwa'n chapma.
- Nki'nda sēnma lēd minn dzaknē.

BENANLÁ GANLÁ...

Gu'n nak gilgidz estomakales nak tib gu'n chu'nncha lē' minn chēt ne'g México gana idibsa lo gitslyu, gu'n che'n ndze'bdo' sak minndo' win gana minngol.

Or lē' tib minn xbidz nis xkwerp, or knu lē' minn sdze'ycho ldo', lē' minn no'nda sia zi'd, gana no'nda xbidz chow minn, ludz minn gana xiy minn, gana no'nda giēt yu lo minn, gana axda xlē' tsib lēd minn gana axda skēwna minn lo gunu.

Klu tib ray idzinn lo gu'n naku.

Gits gu'n xne'
xku'n ted nak tib
gu'n

Notisia

Anunsio

Tib di't zi'd gan xku'n nak tib gu'n,
ga zi'd no'mba gu'n ncho'bcha
nak.

Tiib gits xkë or ba bis gu'nnma
ota ine'ma bekwa'n xdo dzekna
xka lë' ldo' minn tsu ika'wu.

Tib di't zi'd gan xku'n nak tib gu'n,
ga zi'd no'mba gu'n ncho'bcha
nak.

Kwlab gu'n che'n loxna kwsa'nu giklâ.

Panadería Amig

Kidë loxna bi'nn preb xgiatxti'lnu gu'n xia' ne'g lën giedz.

Giatxtil nexë \$3.50 Kad tib gu'n.
Panke \$10.00 Kad tib gu'n.
Boliy \$1.00 Kad tib gu'n.

Xchalnu lunx gana axta sabd,
xialo or xun sil xio'wu or xop or udze.

Nu'wu wen yu ldo'nu itonu lo'lâ, lë' di't yunu nak
kay *Corregidora 15, El Rincón.*

Kluw ray lo gu'n lë' nak.

¿Bekwa'n nak gu'n xdo ichësa lo minn?

a) giatxtil

b) kës

ch) bia'l

¿Ba nak di't xdownu?

a) Orizaba

b) El Rincón

ch) San Santiago

¿Be lë diligens di't xdownu?

a) Amig

b) Doña Martha

ch) Don Francisco

¿Blak non tib panke?

a) 3.50

b) 5.00

ch) 10.00

¿Ba dze nak or xdownu?

a) Lunx axta a juebs

b) Lunx axta sabd

ch) Lunx axta
ndoming

Kë' lë dibuj lo ray gu'n nax lad xan.

Kë' letr gu'n chigial sob be naku x ota x lo kad tib di'dz.

1. _____ ob

6. _____ un

2. _____ ob _____ til

7. _____ ik

3. _____ i'dz

8. ye _____

4. _____ i'l

9. pcho' _____

5. _____ ech

10. gi _____ tu'

Kë' tson ba'l di'dz gu'n xne' tib gu'n di't gu'nnstsi'nlá di'dz
gu'n xluw chen minn nak bekwa'n.

1. _____

2. _____

3. _____

NOTAS:

Xlabnâ gana xkênâ dî'dz gu'n xnenâ. Dî'tsê

NE'G ZI'D GAN BA USE'D UZELOLANÂ

Lê minn minndo' ota lê minngol

Peyid uchop

Peyid gane'cho

Lêlâ

Klu tib ray xne'g lo ichê leksion use'd gu'n uzelo'lolalâ lo kad
ichê use'd gu'n use'dlalâ.

RFE o CURP

Ichê use'd 1

- Kwi'y wen gana kwláb dzekna xka zak gie'nna^{lâ} bekwa'n xne' gu'n xlablâ. ☐
- Kie'nna bekwa'n xlablâ gana gilxkab gu'n ney kwend. ☐
- Bislo tipta kwláb ndip. ☐
- Kie'nna ba xki'n gu'n xlablâ gana xku'n iki'nu. ☐
- Nki'n or ikê'lâ bi'n'n gilxkab gu'n che'n: xku'n gu'nnlu, xku'n ikê'lu gana xku'n gu'nn wenchalâ gu'n ikê'lâ. ☐
- Kie'nna gan xku'n xia' balal dî'dz xti'dz-zêlâ. ☐

Ne'g xluwnâ ulo'xnâ ichê use'd uyu^{slo}l'nâ

Bok uya'wu _____

Lê minn chu'nnkluw gana firm

Ichê use'd 2

- Gib gu'n ncho'bcha nak lèn kwend gu'n ilablâ. ☐
- Kê' xku'n nak xkilxkablâ gan xku'n nak gu'n anscha ilablâ. ☐
- Kwláb ndip dzekna xka gie'nna stib minn. ☐
- Kie'nna ba xki'n gu'n xlablâ gana xku'n iki'nu. ☐
- Nki'n or ikê'lâ bi'n'n gilxkab gu'n che'n: xku'n gu'nnlu, xku'n ikê'lu gana xku'n gu'nn wenchalâ gu'n ikê'lâ. ☐
- Kie'nna gan xku'n xia' balal dî'dz xti'dz-zêlâ. ☐

Ne'g xluwnâ ulo'xnâ ichê use'd uyu^{slo}l'nâ

Bok uya'wu _____

Lê minn chu'nnkluw gana firm

Skwel chen minn giedz

Xlabná gana xkëndá d'idz
gu'n xnená. Di'tsë

NE'G ZI'D GAN BÄ
USE'D UZELOLANÄ

Ne'g gwiynä gan bekwa'n usednã
or uloxla ichësa use'd

¿Bekwa'n usednã?

¿Xku'n iki'n gu'n usednã?

<div></div>	<div></div>
<div></div>	<div></div>
<div></div>	<div></div>
<div></div>	<div></div>
<div></div>	<div></div>
<div></div>	<div></div>

Firm chen lë minn mindo' ota lë mingol

Kwza' gu'n xnaab ne'g

Bok uya'wu

Ba uya'wu

Lë minn uguwu gana firm

Skwel chen minn giedz

Xlabná gana
xkēná di'dz
gu'n xnená.

Di'tsë

Leo y escribo
en mi lengua.

**Zapoteco Sierra
Sur / SEA**

GU'N ZI'D LĒN
CHE'N XDODA
DISTRIBUCIÓN
GRATUITA

Este programa es público,
ajeno a cualquier partido
político. Queda prohibido
su uso para fines distintos
a los establecidos en el
programa.

En este material encontrarás actividades de gran utilidad, que te ayudarán a poner en práctica el conocimiento que tienes sobre la lectura y la escritura de lengua zapoteco Sierra Sur/SEA a través del trabajo con diferentes tipos de textos. La finalidad de este material es que sigas interesándote por aprender más sobre la lectura y la escritura en tu lengua.

Te invitamos a que descubras todo lo que puedes conocer a través de este módulo.

Ēn libr che'n gwiylá ndal gu'n gunn yu'dlá ilabchalá wen gana ikē'chalá wen di'tsë, lo ndal gu'n zi'd lĕn libr che'n gu'nn yu'dlá lĕ'lá ise'd. Xkilxkabnu nak libr che'n gu'nn lĕ'lá siacha idza'l ldo' ilab gana ikē' xti'dz.

Xnabnu lo'lá gie'nnalá ndal gu'n zi'dzë ichë lĕn libr gu'n uxa'lnu lo'lá.

